

እውነት እሳቸዋለሁ፡፡ ይህ ወንጌል በዓለም ሁሉ በማናቸውም ስፍራ በሚሰበክበት እርሷ ያደረገችው ደግሞ ለእርሷ መታሰቢያ እንዲሆን ይነገራል፡፡” ማቴ. 26:7-13 ሽቱ ላፈሰሰችለት ሴት “ይህ ወንጌል በዓለም ሁሉ በማናቸውም ስፍራ በሚሰበክበት እርሷ ያደረገችው ደግሞ ለእርሷ መታሰቢያ እንዲሆን ይነገራል” ካለ ሽቱ ሳይሆን ደማቸውን ላፈሰሰለትና መላ ሕይወታቸውን ለሰጡለት ለሰማዕታትና ለትዱሳን ወንጌል የሚሰበክበት ቤተ ክርስቲያን ስማቸው ቢጠራና ቢታሰቡ ወንጀሉም፤ ላይ ነው? በኃጢአት ከኖረች በኋላ በሕይወቷ ወደ ኋላ ጊዜ ላይ በንስሐ የተመለሰችው ማርያም እንተ ዕፍረት ወንጌል በሚሰበክበት በዓለም ሁሉ በማናቸውም ስፍራ መታሰቢያዋ እስኪነገር ድረስ ይህን ያህል ክብር የሰጣት ከሆነ መላ ዘመናቸውንና ሕይወታቸውን ለእርሱ የሰጡ ቅዱሳን አባቶቻችንና እናቶቻችን ይህ ክብር ይበዛባቸዋልን?

ሰለዘህ ቅድስትና ሐዋርያዊት አርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔርን ቤተ በቅዱሳን ስም የምትሰይመው ይህን የፈጣሪዋን ትእዛዝ ይዛ እንጂ እንዲሁ ባለ ማወቅ ወይም በልብ ወለድ አይደለም፡፡ ሕንጻ ቤተ ክርስቲያን በተለያዩ ቅዱሳን ስም ቢሰየምም በውስጡ የሚፈጸመው አገልግሎት ማገላቱ፤ ቅዳሴው፤ መሥዋዕቱ ሁሉ አንድ ነው፡፡ የሚመሰገነው እግዚአብሔር ሲሆን የሚሠዋውም አንድ የክርስቶስ ሥጋና ደም ነው፡፡ መታሰቢያነቱ ለቅዱሳን እንዲሆን ያዘዘው የቤቱ ባለቤት እግዚአብሔር ነው፡፡ ይህን እግዚአብሔር ለወዳጆቹ የሰጠውን ክብር የሚቃወም ካለ ባለቤቱ ኢየሱስ ክርስቶስ “በገንዘቤ የወደድኩትን አደርግ ዘንድ አይገባኝምን? ወይስ እኔ ቸር ስለ ሆንኩ ዓይነፅ ምቀኛ ናትን?” ይለዋል፡፡ ማቴ. 20:15

6.4.3 ቤተ ክርስቲያን በቅዱሳን ስም እንደሚሰየም የቀደምት አበወ ሲቃውንት ትምህርት

ቅዱስ ኅርኅርዮስ ዘኑሲስ ወደ አንድ ቦታ ሄዶ በዚያ ሰለ ነበረው የሕንጻ ቤተ ክርስቲያን ሁኔታ ሲናገር እንዲህ ይላል፡-

- ✦ “ወደ ቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ስንገባ በግራ በኩል ያለው በሰማዕታት ስም የታነሰው ቤተ መቅደስ ነበር፤ ፊት ለፊታችን ያለው ቅርጽ የተሠራበት ጥበብ በጣም የሚያስደንቅ ነበር፡፡ አንዱ ክፍል የተሠራበት አሠራር ሌላው ክፍል ከተሠራበት አሠራር ረቂቅ በሆነ ጥበብ ይለይ ነበር . . . ” (ቅዱስ ኅርኅርዮስ ዘኑሲስ፤ መልእክት ንብ አደልፊየስ፤ ቁ. 15)
- ✦ “በእግዚአብሔር ችርነት የሰማዕታቱ ቤተ ክርስቲያን ሥራ በጥሩ ሁኔታ እየሄደ እንደ ሆነ ተገንዝቤያለሁ፡፡ የጀመርነውና በእጃችን ላይ ያለው ይህ ሥራ ሁሉን ማድረግ በሚችልና ፈቃዱ ሲሆን ሐሳቡ ሁሉ በቅጽበት ወዲያውኑ ተግባር (ድርጊት) በሚሆን በእግዚአብሔር ኃይል ይፈጸማል፡፡ ሐዋርያው ‘በእናንተ መልካምን ሥራ የጀመረው እስከ ኢየሱስ ክርስቶስ ቀን ድረስ እንዲፈጽመው ይህን ተረድቼያለሁና’ ያለውን በማሰብ በዚህም ታላቁን ቅዱስ ጳውሎስን ትመስለውና ለጀመርነውና እጃችን ላይ ላለው ለዚህ በሰማዕታት ስም ለሚሠራው የቤተ ክርስቲያን ሥራ በቂ የሚሆን የሰው ኃይል ትልክልን ዘንድ እጠይቃለሁ፡፡ ፊል 1: 6” (ቅዱስ ኅርኅርዮስ ዘኑሲስ፤ መልእክት ንብ አምፊሎቅዮስ ጳጳስ፤ ቁ. 16)

✦ “... የቅዱሳን ዐጽም ያረፈባቸውና በስማቸው የታነጹ አብያተ ክርስቲያናት የሚመጣውን ፍርድ በጨረፍታ የሚያሳዩ ናቸው፡፡ ይህም አጋንንት ይሠቃዩባቸዋል፤ ሰዎች ደግሞ ይገሠጹባቸዋል፤ ነጻም ይወጡባቸዋልና ሰለዘህ ነው፡፡ ...” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፤ ትርጓሜ ቆሮንቶስ ካልእ፤ ክፍለ ትምህርት 26፤ ቁ. 4)

“... በቅዱሳን ሰማዕታት ስም ወደ ታነጸው ወደዚህ ቤተ መቅደስ እንድትመጡ ጠራሏችሁ፡፡ ... ደም አልባ የሆነውን መሥዋዕት በምናቀርብበት በጸሎተ ቅዳሴው ጊዜም ቅዱሳን ሰማዕታትን እንዘክራቸውና ሰማቸውን እንጠራ ዘንድ የተገባ ነው፡፡ ... ቅዱሳን ሰማዕታትን በማዘከር በዓል ማድረግና በበዓሉ መንፈሳዊ ደስታ መደሰት ከመንፈስ ቅዱስ ሥርዓት ውጭ የሆነ ነገር አይደለም፡፡ አማኝዊውን ተስፋ ማለትም የክርስቶስን ትንሣኤ ከመቀበላችን በፊት ሞት በእውነት ሞት ነበር፤ እርሱን ተከትሎ የሚመጣው ሕዝብም መራርና መጽናናት ያልነበረው ከባድ ነበር፡፡ ...” (ቅዱስ ሳዊሮስ ዘአንጾኪያ፡ ክፍለ ትምህርት 18)

ንጉሥ ቆስጠንጢኖስ በሞተ ጊዜ (337 ዓ. ም.) የመጀመሪያዎቹን ሦስት መቶ ዓመታት እስከ አራተኛው አጋማሽ ገደማ ድረስ ያለውን የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጽፎ ያቆየልን አውሳጠኖስ ዘቂሃርያ ሥርዓተ ቀብሩን በተመለከተ እንዲህ ይላል፡-

“ቁንሰጣንድዮስ [ልጁ] ከወታደራዊ ኃይሉ ጋር ከአስከሬኑ ፈተት ብሎ በቆመ ጊዜ የእግዚአብሔር አገልጋዮች ካህናቱ ከመላው ሕዝብ ክርስቲያን ጋር ወደ ፊት ቀርበው ለእንዲህ ዓይነት ጊዜ ተገቢ የሆነውን ሥርዓተ አምልኮ በጸሎት አከናወኑ፡፡ መላው ሕዝብ ክርስቲያን በሙሉ ከካህናቱ ጋር አንድ በመሆን ከዕገባ ጋር ስለ ነፍሱ ወደ እግዚአብሔር ጸሎትን አቀረቡ፡፡ ... ከዚህም ጋር በሕይወቱ ሳለ ደመኝ እንደ ነበረው በቅዱሳን ሐዋርያት ስም በተሰየመው ቤተ ክርስቲያን በመቀበሩና ሰውነቱ በዚያ በማረፉ ከእነርሱ ከሰማቸው ክብር ጋር ለመሳተፍና ከእግዚአብሔር ቅዱሳን ከሐዋርያት ጋር ሱታፊ በሚያገኝበት ሁኔታ በማረፉ ነው፡፡ በተደረገለት ጸሎተ ፍትሐትና ሥርዓተ አምልኮ በከበረ ሁኔታ ተሸኘ፤ በቅዱሳን ሐዋርያት በተሰየመው ቤተ ክርስቲያን በመቀበሩም በቅዱሳን ጸሎት ሱታፊን አገኘ፡፡” (አውሳጠኖስ ዘቂሃርያ፡ ዜና ሕይወቱ ለቆስጠንጢኖስ፤ መጽሐፍ 4፤ ምዕ. 71)

ይህ የሚያስረዳን በዚያን ጊዜም፡ ከዚያ በፊት እንደ ነበረው ሥርዓት ሁሉ አብያተ ክርስቲያናት በቅዱሳን ስም - በሐዋርያት፤ በሰማዕታት ... ይሰየሙ የነበረ መሆኑን እንረዳለን፤ ቆስጠንጢኖስ የተቀበረበት ቤተ ክርስቲያን በቅዱሳን ሐዋርያት ስም የተሰየመ ነበርና፡፡ ስለዚህ ቤተ ክርስቲያንን በቅዱሳን ስም መሰየም ከጥንት የነበረ የቤተ ክርስቲያን ትውፊት እንጂ በኋላ ዘመን የመጣ አይደለም፡፡

6.5 ስለ ቅዱሳን መጻፍ መቼ ተጀመረ?

አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን ተቃዋሚዎች ስለ ቅዱሳን መናገር፤ ስለ እነርሱ የሚናገሩ መጻሕፍትም መጻፍ የጀመሩት ወደ ኋላ ዘመን ላይ፤ እንዲያውም ከ15ኛው መቶ ዓመት ጀምሮና ከዚያ ወዲህ የተጀመረ ልማድ እንጂ በመጀመሪያው የክርስትና ዘመን ያልነበረ እንደ ሆነ የሚናገሩ አሉ፡፡ ተሐድሶዎች ስለ ቅዱሳን መጻፍን በዓፄ ዘርዐ ያዕቆብ ዘመነ መንግሥት ጀምሮ እንደ መጣ ለማስመሰል ይሞክራሉ፡፡ ለአብነትም እንዲህ ያሉትን እንመልከት፡-

“ከአጼ ዘርዐ ያዕቆብ ዘመነ መንግሥት ጀምሮ በኢትዮጵያ እያደገ የመጣውንና መላእክትና ያንቀላቅ ቅዱሳን ሰውን ለማዳን በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ በቃል ኪዳን የተሰጠ ድርሻ እንዳላቸው ተደርጎ በገድል፤ በድርሳን በተለምዶና በተለያዩ የሰላምታ ድርሰቶች ተሰፋፍቶ የሚነገረውን ሁሉ ሊቁ አባ ሰብሐት ለአብ አልተቀበሉትም፡፡” (ዮሴፍ ቁ. 24፤ ገጽ 16)

ስለ ቅዱሳን ዜና ሕይወት፤ ስለ ተጋድሏቸው ... መጻፍ የተጀመረው ከዘመነ ሐዋርያት ጀምሮ እንጂ በኋላ ዘመን፤ ያውም ተሐድሶዎች እንደሚሉት በኢትዮጵያና እርሱም ደግሞ በአጼ ዘርዐ ያዕቆብ ዘመን አልነበረም፡፡ ስለዚህ ይህ አስተሳሰብ ወይ አለማወት፤ አለበለዚያም ደግሞ አውቆ ማታለል ካልሆነ በስተቀር ነገሩ እንዲህ አይደለም፡፡ ከላይ እንዳየነው ስለ ቅዱሳን በመናገር ምንጩ ራሱ መጽሐፍ ቅዱስ ነው፡፡ እጼ ዘርዐ ያዕቆብ የነገሠው በ15ኛው መቶ ዓመት (ከ1434-1468 ዓ. ም.)

ሲሆን የቅዱሳንን ሕይወት በተመለከተ መጻፍ የተጀመረው ግን ከእርሱ ከአንድ ሺህ እና ከብዙ መቶ ዓመታት በፊት ከዘመነ ሐዋርያትና ቀጥሎም ከዘመነ ሊቃውንት አንሥቶ ነው። ከዚያም በመቀጠል ከመጀመሪያው የክርስትና ዘመን ጀምሮ የተነሳ የተለያዩ የቤተ ክርስቲያን አባቶች ስለ ቅዱሳን የተለያዩ ድርሰቶችን ጽፈዋል። ለአብነትም የሚከተሉትን እንመለከታለን።

ከላይ እንደ ተመለከትነው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የብዙ ቅዱሳንን ዜና ሕይወት የያዙ ክፍሎች መኖራቸውን አይተናል። ለምሳሌ ያክልም፡-

- ❖ አሪት ዘፍጥረት - የእነ ኖሳን፣ አብርሃምን፣ ደስሐቅን፣ ያዕቆብን፣ ዮሴፍን . . . ዜና ሕይወት በተመለከተ በሰፊው የያዘ መጽሐፍ ነው።
- ❖ መጽሐፈ ኢዮብ - “የፅ በሚባል አገር ስሙ ኢዮብ የተባለ አንድ ሰው ነበረ። ያም ሰው ፍጹምና ቅን፣ እግዚአብሔርንም የሚፈራ፣ ከክፋትም የራቀ ነበረ” ብሎ ይጀምርና ከዚያ በኋላ ኢዮብ ከሰይጣን ስለ ደረሰበት ክስና ተደራራቢ ከባድ ፈተና፣ እርሱ ደግሞ ፈተናውን እንዴት እንደ ተወጣውና በመጨረሻም እግዚአብሔር በምሕረት እንደ ነበረውና ሀብቱንና ጤናውን እጥፍ አድርጎ እንደ መለሰለት የሚናገር በኢዮብ አጠቃላይ ሕይወት ዙሪያ የሚያጠነጥን የገድል ዓይነት ጠባይ ያለው መጽሐፍ ነው። የሌሎች ቅዱሳን ዜና ሕይወቶችም (ገድላት) የሚጻፉት በዚህ ዓይነት መልክ ነው።
- ❖ መጽሐፈ ነገሥት - በውስጡ ስለ ታላቁ ነቢይ ስለ ኤልያስ፣ ስለ ኤልሳዕ ዜና ሕይወት በስፋት የያዘ መጽሐፍ ነው።
- ❖ ግብረ ሐዋርያት - ስለ ሐዋርያት በዓለም መስማራትና ከዚያ ቅዱስ ጳውሎስ ሰላደረጋቸው ሐዋርያዊ ጉዞዎችና በዚያም ስለ ገጠሙት የተለያዩ ነገሮች የሚያስረዳ መጽሐፍ ነው።
- ❖ መልእክታት - ቅዱስ ጳውሎስ በመልእክቶቹ በቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ስለሚያውቃቸው የተለያዩ ሰዎች ግንኙነትና ሁኔታ ገልጿል።

ገድስ ሰማዕታት

ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ በየቦታው በሰማዕትነት የሞቱትን ቅዱሳን ሰማዕታት አባቶችና እናቶች አሟግታቸውን፣ ተጋድሏቸውንና ሰማዕትነት ከመቀበላቸው ጋር ተያያዥ የሆኑ ነገሮችን በዓይናቸው ያዩ ክርስቲያኖች ጽፈው ያስቀምጡ ነበር። ከዚያም ያ ሰማዕት ሰማዕትነትን በተቀበለበት ቀን በየዓመቱ ሰማዕትነት በተቀበለበት ቦታ ወይም እንደ እውቂነቱ ምእመናን እየተሰበሰቡ የሰማዕቱን ዜና ገድል ያነቡ፣ ወንጌልን ይማሩና ቀድሰው ይቆርቡ ነበር። እነ ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅና ሌሎች የቤተ ክርስቲያን መምህራንም በቅዱሳን ዓመታዊ መታሰቢያ ቀናት በአብያተ ክርስቲያናት እየተዘዋወሩ ያስተምሩ ነበር።

ቀስ በቀስም በአንድ አካባቢ ብቻ ይታወቁ የነበሩ ሰማዕታት ዜና ገድላቸው በሌሎችም እየታወቀ፣ ምስክርነታቸውን የፈጸሙበት ቀን የሚታሰብበት ዓውድም ሰፋ እያለ መጣ። በየአካባቢው የነበሩ የቅዱሳን ሰማዕታትን ዜና ሕይወት በአንድ ላይ በማሰባሰብና ወጥ አድርጎ በመጻፍ ለትውልድ እንዲተላለፍ ያደረገው የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊው አውሳብዮስ ዘቲሢያ ነው። አውሳብዮስ ከዘመነ ሐዋርያት አንሥቶ እስከ ቆስጠንጢኖስ ዘመን የነበሩትን ሰማዕታት ዜና ሕይወት አሥር መጽሐፍ አድርጎ በጻፈው የቤተ ክርስቲያን ታሪክ መጽሐፉ ትቶልን አልፏል።

ታላቁ አባት ቅዱስ ባስልዮስ ዘቂሣርያ ከጻፋቸውና ትቶጅን ከሄዳቸው ትምህርቶቹ መካከል በዘመኑ ስለ ነበሩ ቅዱሳን ተጋድሎና ዜና ሕይወት የጻፋቸው ይገኙባቸዋል፡፡ እነዚህም አምስት ትምህርቶች ሲሆኑ ትምህርቶቹ በአጭሩ የሚከተሉት ናቸው፡-

(1) ኢየሱስ (ዩሊታ - Julitta)¹²⁴ ስለ ተባለች ሰማዕት (ትምህርት - Homily 5)

የቂሣርያ ነዋሪ የነበረች ሴት ስትሆን በ306 ዓ. ም. በሰማዕትነት የተገደለች ታላቅ ሰማዕት ናት፡፡ በዘመኑ የነበረ ዐላዊ ባለ ሥልጣን ሀብቷንና ንብረቷን በሙሉ ከቀማት በኋላ ክርስቲያንነቷን አንድተክድ ባላት ጊዜ ክርስቶስን በጭራሽ አልከድም አለች፡፡ ያን ጊዜም በእሳት ተቃጥላ ተገደለች፡፡ ይህች ቅድስት ሰማዕትም ሴቶችም እንደ ወንዶች ሁሉ በእግዚአብሔር አርአያ የተፈጠሩ ናቸው ብላ መናገሯና ስለ ክርስቶስ ለመመስከርና በጽናት መከራ ለመቀበል ወንዶችም ሆኑ ሴቶች በእርሱ ኃይል ይችላሉ ብላ እንደ ተናገረች ይነገርላታል፡፡ ቅዱስ ባስልዮስ በዚህ ክፍለ ትምህርቱ ሰማዕቷን ቅድስት ኢየሱስን በብዙ አመስግኗታል፡፡

(2) ባርላዓም ስለ ተባለ ሰማዕት (ትምህርት - Homily 17)

በዲዮቅልጥኖስ ዘመን ሰማዕትነትን የተቀበለ ነው፡፡ አሠቃዮቹ እጅግ የተለያዩ ዓይነት የማሠቃያ መንገዶችን በመጠቀምና ሌሎች አዳዲስ ሥቃያትን እየፈጠሩ ለጣዖታቸው እንዲሠዋ ለማድረግ ብዙ አሠቃዩት፡፡ ዕጣንን በእጁ ላይ አቃጥለው ከዚያም ወደ ጣዖቱ መሠዊያ ላይ እንዲሄድ በማድ በማስገደድ ለጣዖታቸው በማድ እንዲሠዋ ለማድረግ ተጠበቡ፡፡ ሆኖም እሳቱ በተጋዳዩ ሰማዕት እጅ ላይ ኃይል አልነበረውም፤ እንዳስቡትም አልሆነላቸውም፡፡ ቅዱስ ባርላዓም በቃለ ዳዊት “ቀኝ እጄንም ያዘከኝ፤ በእንተ ምክር መራኸኝ፤ ከክብር ጋር ተቀበልኸኝ” በማለት እሳቱ እጁ ላይ ቢነድድም ኃይል ግን አጣ፡፡ መዝ. 72:23-24 ስለዚህ ሰማዕት የጻፈው የቅዱስ ባስልዮስ ትምህርት ዜና ገድሎን የሚደመድመው እንዲህ በሚል ቃል ነው፡-

የሰማዕታትን ተጋድሎዎች በሥዕላት የምትገልጹ ሠዓልያን ሆይ፤ የዚህን ከሠራዊታችን መካከል የነበረ ሰማዕት በተጋድሎ ሥቃያትን የተቀበለ ፊቱን በጥበባችሁ አስውቁት፤ እኔ የዚህን የድል እድራጊ ሰማዕት ብዙም ያን ያህልም ያልሆነ ሥዕል ነው የማለሁት፡፡ ጥበባችሁንና ያሏችሁን ቀለማት ሁሉ ስለ ክብሩ ተጠቀሙ፡፡

(3) ጎርዲየስ (Gordius) ስለ ተባለ ሰማዕት (ትምህርት - Homily 18)

የመቶ አለቃ የነበረ ሲሆን ሉቅያኖስ ክርስቲያኖችን ከሠራዊቱ ሲያስወጣ እርሱንም ከመዓርጉ ሻረው፡፡ ከዚያም ጎርዲየስ ሥራውን በፈቃዱ ለቅቆ ወደ በረሃ በመሄድ በዚያ የብሕትውና ሕይወትን ጀመረ፡፡ ከዕለታት በአንድ ወቅት በቂሣርያ የማርስ (Mars) ክብረ በዓል ነበር፡፡ እጅግ ብዙ ሕዝብ በተሰበሰበበት በዚያ የጣኦት በዓል ላይ በበረሃና በተራራ ብዙ ጊዜ በብሕትውና የተጋደለው ጎርዲየስ ስለ ክርስቶስ መስከሮ ሰማዕትነትን ይቀበል ዘንድ በዚያ በገዢው ፊት ቀረበ፡፡ ገዢውም ያሉ የማሠቃያ ዓይነቶችንና መንገዶችን ሁሉ ይፈጽሙበት ዘንድ አዘዘ፡፡ ገዢውም “ይህ ርጉም ከፋ ሰውዬ የሚሞተው አንድ ጊዜ ብቻ መሆኑ እንዴት ዕድለኛ ነው!” አለ፡፡ ቅዱስ ጎርዲየስም “ስለ ክርስቶስ ደግሜ ደጋግሜ ብዙ ጊዜ መሞት የምችል አለመሆኔ ምንኛ አላዛኝ ነገር ነው!” አለው፡፡ በመስቀል ምልክት ሰውነቱን ካማተበ በኋላ ራሱን ለሚገድለው ላይሆን ለመልአክ እጅ አሳልፎ የሚሰጥ በሚመስል ዮኒታ በፍጹም መረጋጋትና በደስታ ሆኖ ከባለ ወጉ ፊት ቀረበ፤ ሰማዕትነቱንም በዚያ ፈጸመ፡፡

¹²⁴ የጎሐል 6 ስንክሳር ላይ ያነግታል፡፡ ይህ፤ ኢየሱስ የቅዱስ ቂርቆስ እናት ሳትሆን ሌላ ኢየሱስ ናት፡፡

(4) ስለ አርብአ ሐራ ሰማዕታት (ትምህርት - Homily 19)

በሌባስቲ ስለ ነበሩት አርባ ወታደር ሰማዕታት ተጋድሎ የሚናገር ነው። በሊቅያኖስ ባለ ሥልጣናት ለጣዖት መሥዋዕት እንዲያቀርቡ ሲታዘዙ እምቢ በማለታቸው በከተማው ውስጥ በነበረ አንድ በረዲማ የውኃ ኩሬ ላይ ጣሏቸው። ከዚያ ከተጣሉበት በረዲማ ኩሬ ፊት ለፊት ደግሞ ለመታጠቢያነት ተሰማሚና ምቹ የሆነ የፍል ውኃ መታጠቢያ ነበር። ከአርባው መካከል አንደኛው ከቅዝቃዜው ጽናት የተነሣ እውውኝ አለና ወዲያውኑ እየሮጠ በሙቅ ውኃው መታጠቢያ ለመታጠብ ሄደ። ወዲያውኑ እንደ ገባም ሰውነቱ በስክስክ ብሎ ሞተ። የእነዚያን ተጋዳይ ወታደሮች ሥቃያቸውን ሲከታተሉ ከነበሩት አስፈጻሚ ወታደሮች መካከል አንደኛው ራሱን በፍል ውኃው እያዋቀ ይህን እንግዳ ነገር እየተመለከተ ነበር። በዚያን ጊዜም መላእክት ከሰማያት ወርደው ለአርባው ተጋዳዮች አክሊል ሲያቀዳጁባቸው የአንደኛው አክሊል ግን ተንጠልጥሎ በአየር ላይ ሲቀር ተመለከተ። የአርባው ቁጥር በአንዱ መውጣት ለጊዜውም ቢሆን በንደለ ጊዜ ያ ወታደር በወጣው ሰው ቦታ ገብቶ በክርስቶስ ታምኖ የሰማዕትነት አክሊልን ተቀበለ።

ቅዱስ ባስልዮስ እነዚህን ቅዱሳን ሰማዕታት ጸሎታቸው ጠቃሚ መሆኑንና ክርስቲያኖች በእነርሱ ጸሎትና ምልጃ ይጠቀሙባቸው ዘንድ በትምህርቱ እንዲህ ብሎ ገልጿል፡-

ወደ እግዚአብሔር የሚጸልይላችሁ አንድ ሰው ለማግኘት ምን ያህል ትደክሙ ነበር ይሆን? በአንድ ቃል ሆነው የሚጸልዩ አርባ ቅዱሳን ሰማዕታት (አርብአ ሐራ ሰማዕታት) እዚህ አሉላችሁ። በጌታ ስም ሁለት ወይም ሦስት ከተሰበሰቡ እርሱ ባለቤቱ በመካከላቸው አብሯቸው አለ። ታዲያ በአርባው መካከል መኖሩን የሚጠራጠር ማን ይሆን? የተቸገሩ ሰዎች ወደ አርባው ሰማዕታት ይሄዳሉ። ደስ ያላቸውም ወደ እነርሱ ይገባሉ። እነዚያ (ያዘኑትና የተቸገሩት) ከቅግራቸው ይላቀቁና መፍትሔ ያገኙ ዘንድ ሲሆን እነዚህን (ደስ ያላቸው) ደግሞ ያገኙት በረከት እንዲጠበቅላቸው ነው። በእምነቷ ምስጋና የሆነች እናት ስለ ልጆቿ ትማጸናቸዋለች። ከዚያ የወጣ ባሏ በደኅና እንዲመለሰላት የምትለምንም አላች። ታምም ከሆነ ለጤንነቱ ትለምናለች። ስለዚህም ልመናችሁንና ምልጃችሁን ወደ እግዚአብሔር ስታቀርቡ ከሰማዕታት ጋር አብሮ ይሁን። (ቅዱስ ባስልዮስ ዘቂጣርያ፡ ክፍለ ትምህርት 19)

(5) ስለ ቅዱስ ማማስ

ስለ ቅዱሳን ተጋድሎና ክብር ከጸፋቸው አምስት ትምህርቶች አምስተኛው (ትምህርት - Homily 22) ስለ ቅዱስ ማማስ የተጻፈ ነው። በግሪኮች ሴፕቴምበር 2፣ በላቲኖች ደግሞ ኦገስት 17 ይታሰባል። እረኛ የነበረና ቁጥርያ ላይ በፒገላ ዓ. ም. በቂጣር ኦጊሊያን የመከራ ዘመን ሰማዕትነትን የተቀበለ ነው። ቅዱስ ባስልዮስ በዚህ ትምህርቱ ላይ ቅዱሱ ሰማዕት በአማላጅነቱ እንዲያስበን እንለምነው ዘንድ ያላሰላ። እንዲሁም ሰማዕቱ በራእይ የተገለጠላቸው ሰዎች ሁላቸውም፣ በጸሎታቸውና በሕይወታቸው የተራዳቸው ሁሉም እርሱን ያስቡት ዘንድ ይጠይቃል። ቅዱስ ነርጎርዮስ ነበሌ መለኰትም የዚህ ቅዱስ ሰማዕት ዓመታዊ በዓል በሚከበርበት ቀን ያስተማረው ትምህርት አለ (ትምህርት - Oration - 44)። የዚህ ሰማዕት ዓመታዊ በዓል በናዚያንዝስ አካባቢ በታላቅ ድምቀት ይከበር ነበር።

ለአብነት የቅዱስ ባስልዮስን አነሣን እንጂ ሌሎች ብዙ አባቶችም በየዘመናቸው በቅዱሳን ዙሪያ ላይ ብዙ ትምህርቶችን ያስተማሩና የጻፉ ስለሆነ ወደ ዝርዝሩ ሳንገባ ከዚህ በታች ባለው ሰንጠረዥ እንመልከት።

6.6 ስለ ቅዱሳን የጻፉ ሾርቶዶክሳዊ አባቶች

የጻፈው አባት	የጻፈው ድርሰት
ቅዱስ አትናቲዎስ	• ገድለ ቅዱስ እንጦንስ • ገድለ ቅዱስ ጳኩሚስ
ቅዱስ ኅርኅርዮስ ነባቤ መለኰት	• ስለ ቅዱስ ማማስ
ቅዱስ ባስልዮስ	• ስለ ሰማእታቱ ስለ ኢየሱስ፣ ስለ ባርላንት፣ ስለ ኅርዲየስ፣ ስለ አርብኣ ሐራ፣ ስለ ማማስ
ቅ. ዮሐንስ አፈ ወርቅ	• ስለ ቅ. አግናጥዮስ ምጥው ለአንበሳ፣ • ስለ ቅ. በረሃም፣ • ስለ ቅ. ኤዎስጣቲዎስ፣ • ስለ ቅ. ባቢላስ፣ • ስለ ቅድስት ዲላኒያ፣ ስለ ቅድስት ዶምኒያ እና ስለ ሁለቱ ሴቶች ልጆቿ፣ • ስለ ሌሎችም ብዙ ቅዱሳን አስተምሯል፤ ጽፏል፡፡
ጳላድዮስ	• ዜና መነኩሳት
ጌቱ መነኩሳት ዘፍልስጥጌም	• ዜና አበው
አውሳብዮስ ዘቂግርያ	• ዜና ሰማዕታት
ቅ. ጀሮም	• ገድለ ጳውሊ (ርእስ ባሕታውያን) • ገድለ ቅ. ሂሳርዮን • ማልኮስ ስለ ተባለ ተጋዳይ መነኩሲ ሕይወት
አባ በብኑዳ	• ገድለ ቅዱስ መቃርዮስ (ታላቁ)
አባ ባምዋ	• ገድለ ቅዱስ ኪሮስ
ቅ. ዞሲማስ	• ገድለ ብፁዓውያንን
ጳጳስ ሳፍሮኒዮስ	• ገድለ ማርያም ግብጻዊት • ገድለ ዞሲማስ
ቅዱስ ሳዊሮስ ዘአንጾኪያ	• ስለ አርብኣ ሐራ ሰማዕታት
ቅዱስ ያሬድ	• አዝቂርና ኪርያት፣ ቴዎቅሪመ፣ አስጢፋኖስ፣ አባ ገሪማ፣ አባ ሊባኖስ፣ ወዘተ የመሳሰሉ ቅዱሳንን በድጋው፣ በዝማሬና መዋሥዕቱ ያነሣቸዋል፡፡

በቅዱሳን ዓመታዊ መታሰቢያ በዓላት ላይ ስለ ቅዱሳን ይሰጡ የነበሩ ትምህርቶችን በተመለከተ ደግሞ ለአብነት እንዲሆንን ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ስለ ቅዱስ አግናጥዮስ ካስተማረው ትምህርት ውስጥ የተወሰነውን ብቻ አለፍ አለፍ እያልን እንመልከት፡-

የታላቋ አንጾኪያ ሊቀ ጳጳስ ስለ ሆነው፣ ወደ ሮም ተወስዶ በዚያ ሰማዕትነትን ስለ ተቀበለው፣ በኋላም ወደ አንጾኪያ እንዲመጣ ስለ ሆነው እና ጸዋሬ እግዚአብሔር¹²⁵ ስለ ተባለ፣ ስለ ሰማዕቱ ቅዱስ አግናጥዮስ፡-

¹²⁵(Theophoros – God-bearer)

1. በሀብት የከበሩና ተድላ ደስታን የሚያዘውትሩ ሰዎች ለሚጋብዟቸው ሰዎች ቀዋሚና ተደጋጋሚ የሆነ ግብዣን ያደርጋሉ፤ ይህም በአንድ በኩል ሀብታቸውን ለማሳየት ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ ለወዳጆቻቸው መልካም ነገርን ለማድረግ ነው። ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ለእኛም እንዲሁ ጋይሉንና ከጋሊነቱን ሊያስረዳንና ሊያረጋግጥልን፤ እንደዚሁም ለእግዚአብሔር ወዳጆች መልካም የሆነ ቸርነቱን ሊያሳየን ወደ በተከታታይና በዘላቂነት የሰማዕታትን በዓል ማዕድ በፈታችን አዘጋጃለን። ለምሳሌ ከትንሹ ቀን በፊት ድንግልና ወጣቷ ብላቴና፤ ቅድስቷ ሰማዕት ሉላጊያ¹²⁶ በብዙ ደስታ ደስ አሰኘችን። ባሪ ደግሞ እንደገና ይህ ቅዱስና የከበረ ሰማዕት አግናጥቶስ ከእርሷ በዓል ቀጥሎ መጣልን። ሰዎቹ የተለያዩ ናቸው፤ ማዕዱ ግን ያው አንድ ነው። የተጋድሏቸው ዓይነት (መስመር) የተለያየ ነው፤ አክሊላቸው ግን አንድ ነው። ውድድራቸው ዘርፈ ብዙ ነው፤ ሽልማታቸው ግን አንድ ነው። . . .

በለዚህ እውን ጊዜው በለዚህ ቅዱስ ሰማዕት ታላላቅ ሥራዎች እንናገር ዘንድ ይጠራል። ነገር ግን እጅግ ብዙ የሆኑ ነገሮች በብዙ አቅጣጫ የእርሱን ሥራ እንድንናገር ይጠራልና የትኛውን መጀመሪያ የትኛውን ሁለተኛ፤ የትኛውን ሦስተኛ እንደምንናገር ግራ ተጋብተናል። አንድ ሰው ወደ አብዛኛው መስክ ሄዶ በዚያ እጅግ የተለያዩ፤ ነገር ግን እያንዳንዳቸው የተለያዩና የእያንዳንዱ በየራሱ ሲያይት ደስ የሚል ኅብረ ቀለም ያላቸውን አበባዎች ከመመልከቱ የተነሣ የትኛውን መጀመሪያ የትኛውን ደግሞ ከዚያ በኋላ እንደሚመለከት ግራ እንደሚገባው ሰው ዓይነት፤ የሚያየው ሁሉ እያንዳንዱ መጀመሪያ አይታውን እርሱ ላይ እንዲያሳርፍ ይጋብዘዋልና። ይህም እንደዚያ ዓይነት ሁኔታ ነው። እኛም ድንቅ ወደ ሆነው የቅዱስ አግናጥቶስ የተጋድሎ መንፈሳዊ መስክ መጥተን በዚያም በአበባ ወራት የሚፈነዱ አበባዎችን ሳይሆን ብዙና የተለያዩ የሆኑ መንፈስ ቅዱስ በዚህ ሰው ላይ ያፈራቸውን ፍሬዎች ስናይ መጀመሪያውን ትኩረት ወይም ቅድሚያ መስጠት ያለብን ለየትኛው መሆኑን ለማወቅ ባለ መቻላችን ግራ ተጋብተናል።

የምናየው ነገር ሁሉ እያንዳንዱ እርሱን እንድናይ ዓይነ ነፍሳችንን ወደዚያ ይጠራል፤ ይማርክዋልና። እስኪ አስተውሉ! ቤተ ክርስቲያንን በእኛ መካከል¹²⁷ በግሩም ሁኔታ፤ ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያኑን የማስተዳደር ኃላፊነት የሚቀበሉ ሰዎች ሊኖራቸው በሚፈልገው የጥንቃቄና የትጋት መጠን አስተዳደረ። ክርስቶስ የኢጲስ ቆጶስነት ኃላፊነት ከፍተኛ መለኪያና መመሪያ እንደ ሆነ የተናገረውን እርሱ በተግባር ፈጽሟልና። ክርስቶስ “መልካም እረኛ ሕይወቱን ስለ በጎቹ አሳልፎ ይሰጣል” (ዮሐ. 10:11) ያለውን ቃል ሰምቶ በፍጹም ጀግንነት ራሱን ስለ በጎቹ አሳልፎ ሰጥቷልና።

እርሱ ከሐዋርያት ጋር እውነተኛ ነገርን የተነጋገረና ጥሩ ምንጮች ከሆኑት ከእነርሱ መንፈሳዊ መጠጥን የጠጣ ነው። ከእነርሱ እግር ሥር ያደገ፤ ከእነርሱ ጋር ሲነጋገር የኖረና ሊናገሯቸው የሚገቡና የማይገቡ ምሥጢራትን ከእነርሱ የሰማ፤ እነርሱም ደግሞ እንዲህ ላለው እጅግ ታላቅ ክብር የተገባ ሆኖ ያገኙት እርሱ ምን ዓይነት ሰው ቢሆን ይሆን? ጳላም ቁርጥ ውሳኔን የሚጠይቅ የሰማዕትነት ጊዜ መጣ። እርሱ የእሁኑን ዓለም ነገር የናቀ፤ በመለኮታዊ ፍቅር የሚቃጠል እና ከሚታየው ነገር ይልቅ የማይታየውን ዓለም ሕይወትና ክብር የተገነዘበና ያስቀደመ በመሆኑ አንድ ሰው ልክ ልብሱን በቀላሉ እንደሚያወልቅ ዓይነት ሰውነቱን ለሰማዕትነት አሳልፎ ሰጠ።

¹²⁶ (Pelagia) - ጳላጊያ በአንጻሪያ የአሥራ አምስት ዓመት ድንገል የጠረጥና በዳዊትልጥያስ ዘመን በአደባባይ ለጣምት እንድትሠዋ በወታደራት በጋይሉ ብትታዘዘም ይህን ባለመቀበሏና በአያሱስ ክርስቶስ ባላት ዓይነትና በመጽናቷ ሰማዕትነትን የተቀበለች ናት።

¹²⁷ ቅዱስ ዮሐንስ እፊ ወርቅ ይህን ስጢት የሰበከው ወደ ቀስጥንጥን ተወስዶ ጋትርያርክ ከመደረጉ በፊት በአንጻሪያ ባለ ነው።

ታዲያ መጀመሪያ ስለ የትኛው እንናገር? በመላ የሕይወቱ ዘመን በቃልና በተግባር ስለ መስከረውና ስለረጋገጠው የሐዋርያት ትምህርት ነው? ወይስ ለዚህ ዓለም ሕይወት ግድ የሌለውና እንደ ቁም ነገር የቆጠረው ሰላላመሆኑ? ወይስ ቤተ ክርስቲያንን በታላቅ ጥንቃቄና ጥበብ ላስተዳደረበት ጥብቅና ጽኑነት የተጋደሉ ሕይወቱ? መጀመሪያ የትኛውን እናስብ? ሰማዕቱን ወይስ ጳጳሱን ወይስ ሐዋርያውን? የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ ከሦስት ዓይነት የሆነ አክሊል ለነገሩ ከሦስት ዓይነት ብቻ ሳይሆን ከብዙ ወገን የተሠራ ገብረ ብዙ የሆነ አክሊል ታትቶ በተቀደሰ ራሱ ላይ አስቀምጦለታልና። እያንዳንዳቸውን በጥንቃቄ ለሚመለከታቸው ሰው ሁሉንም አክሊላት ከሌላው አክሊል ጋር ለእኛ እያበሩና እያሸበረቁ ያገኛቸዋልና።

2. እንግዲህ ፈቃዳችሁ ይሁንና መጀመሪያ የጽጵስናውን ክብር በተመለከተ ወደ መነጋገር እንምጣ። ይህ አንድ አክሊል ብቻ ይመስላችኋል? እስኪ ዘርዘር አድርገን እንመልከተው። ከእርሱ ሁለት፣ ሦስት ከዚያም በላይ ብዙዎች አክሊሎች ሲገኙ ታያላችሁና። እርሱ ለዚህ ታላቅ ኃላፊነት የበቃ ሆኖ ስለመገኘቱ ብቻ አልደነትም፤ ይህን ኃላፊነት ከእነዚያ ቅዱሳን (ከሐዋርያት) የተቀበለ በመሆኑም፤ የተቀደሱት የሐዋርያት እጆች የከበረች ራሱን የነኩት በመሆኑም እንጂ። ይህም ስለ እርሱ ክብር በተመለከተ የሚነገር ቀላል ነገር አይደለም። ብዙ ጸጋን ከላይ ያገኘ በመሆኑም ብቻ ሳይሆን፤ ጸጋ መንፈስ ቅዱስ በእርሱ ላይ በዝቶ እንዲወርድ ስላደረጉ ብቻም ሳይሆን በሰዎች ያለ የመልካም ተጋደሎ ሕይወት እያንዳንዱ በእርሱ ያለ መሆኑን ስለ መስከሩለትም ነው እንጂ።

ሆኖም ዲያብሎስ ይህን ክፉ ነገር ብቻ ያደረገ አይደለም፤ ከዚህ ያላነሰ ሌላም አደረገ እንጂ። ይህም እንዲህ ነው፡- ጳጳሳቱ በሚያስተዳድሯቸው ከተሞች ውስጥ ብቻ እንዲታረሱ ያደረገ አይደለም፤ ወደ ሌላ ባዕድና ሩቅ አገር እንዲወሰዱና በዚያ እንዲገደሉ አደረገ እንጂ። ይህን ያደረገውም ከጓደኞቻቸውና ከሚያውቋቸው ሰዎች ተለይተው ብቻቸውን ሲሆኑ በቡድንቀትና በፍርሃት ለመያዝ፤ ከመንገዱ ርቀት የተነሣ ደግሞ ለማዳከምና በሁሉም አቅጣጫ ኃይላቸውን በማሟጠጥ ድል ለማድረግ በማሰብ ነበር። በዚህ ቅዱስ ላይ ያደረገውም ይህን ነው። ከከተማችን አውጥቶ ወደ ሮም እንዲሄድ አድርጎታልና፤ መንገዱን እጅግ የራቀ በማድረግ ሕሊናውን በመንገዱ ርቀትና በቀኑ ርዝመት ለማዳከም በማሰብ ነው። . . .

በመንገዱ የነበሩት ከተሞች ከሁሉም አቅጣጫ በአንድነት እየተሯሯሉ ወደ እርሱ በመምጣት አትሌቱን ያበረታቱትና የፍቅራቸው መግለጫ የሆኑ ብዙ ስጦታዎችን ያቀርቡለት ነበር፤ በጸሎታቸውና በምልጃቸውም ከተጋደሉው ተሳትፈዋል። ሰማዕቱን እንዲያ ባለ ዝግጁነትና ጥብዓት በሰማይ ወዳለ የመንግሥት ክብር ለሚጠራ ሰው እንደሚገባ በሐላጌት ወደ ሞት ሲገሰግስ ባዩት ጊዜ፤ በዚያ ታላቅ ሰው ዝግጁነትና ደስታ፤ እርሱ ይገሰግስ የነበረው ወደ ሞት ሳይሆን ከዚህ ዓለም ለመውጣትና ረዘም ያለ ጉዞ የመንዝ ጉዳይና ወደ ሰማይ የማረግ ነገር መሆኑን የሚያስረዳ ከሆነው ከሕይወቱ ያገኙት መጽናናትና ጥቅም ቀላል የሚባል አልነበረም። በየደረሰበት ከተማም በንግግሩም ሆነ በድርጊቱ ይህን እያስተማረ ሄደ። አይሁድ ጳውሎስን አሰረው ወደ ሮም በላኩት ጊዜ እነርሱ ወደ ሞት ሰደድነው ብለው ቢያስቡም የሆነው ግን ከእነርሱ አላብ በተቃራኒ በዚያ ለነበሩ አይሁድ መምህር እየላኩላቸው ነበር። በአግናጥቶስም የሆነው ይህ በበለጠ ሁኔታ ነው።

እርሱን ለማመንና ስለ እርሱ ለመመስከር ሲሉ ሕያዋን ሰዎች አገራቸውን፣ ቤታቸውንና ዘመዶቻቸውን፣ ወዳጆቻቸውንና ሕይወታቸውን እንኳ ሳይቀር እንዲንቁ፤ ከአሁኑ ተድላ ደስታ ይልቅ መገረፍን፣ መከራንና ሞትን እስኪመርጡ ድረስ የተሰቀለውና የሞተው ኢየሱስ ክርስቶስ ከሞቱ በኋላ ማሳመን መቻሉ በእውነትም የትንሣኤዉና የሕያውነቱ ታላቁ ማስረጃና ማረጋገጫ ነው። እነዚህ የሞተ ሰው ተግባራትና ውጤቶች አይደሉምና። በመቃብር የቀረ ሰው መገለጫዎችና ሥራዎችም አይደሉም፤ ከሞት የተነሣና የሕያው ተግባራት እንጂ። . . .

5. በሮም ይኖሩ የነበሩ ሁሉ ይህ ገሃዳዊ እውነታ መሆኑን ያውቁ ዘንድ ቅዱሱ በዚያ ፍጹም ይሆን ዘንድ¹²⁸ እግዚአብሔር ፈቀደ፡፡ ሰማዕትነትን ከተቀበለ በኋላ ደግሞ ወደ እኛ¹²⁹ መለሰልን፡፡ ሰማዕቱን ለከተማዎች አከፋፈለው፡፡ ሮም ደሙ ሲንጠጠብ ተቀበለች፡፡ እናንተ ደግሞ በአጽሙ መምጣት ደስ ተሰኛችሁ፡፡ እናንተ በአጽሰናው መንበርና አባትነት ደስ ተሰኛችሁ፡፡ እነርሱ ደግሞ በሰማዕትነቱ ደስ ተሰኙ፡፡ እነርሱ በውጊያ ላይ ሆኖ በዚያም ድል አድርጎ ሲሸለምና የሰማዕትነት አክሊል ሲደፋ አዩት፡፡ እናንተ ደግሞ የሁል ጊዜ አብሮነቱ አለላችሁ፡፡ ለጥቂት ጊዜ እግዚአብሔር ከእናንተ አራቀው፤ በታላቅ ክብር እንደገና መልሶ ለእናንተው ሰጣችሁ፡፡ ገንዘብ የሚበደሩ ሰዎች የወሰዱትን ገንዘብ ከወለድ ጋር እንደሚመልሱ ሁሉ እግዚአብሔርም እንዲሁ ይህን የእናንተን ዋጋው እጅግ የከበረ መዝገብ ለትንሽ ጊዜ በመውሰድ ለዚያች ከተማ ወሰዶ ካሳየው በኋላ በበለጠ ክብር መልሶ ለእናንተው ሰጣችሁ፡፡ ላላሰ ላካችሁ፡፡ ሰማዕት ተቀባላችሁ፤ በአለሁት ሸኛችሁት፤ በክብር ተቀባላችሁት፡፡ ይህም እናንተ ብቻ ላትሆኑ በመካከል ያሉ ከተሞች ሁሉ ናቸው፡፡

የከበረ ሰውነቱ (አጽሙ) በተመለሰላቸው ጊዜ ምን እንደ ተሰማቸውና እንዴት የተቀበሉት ይመስላችኋል ይሆን? ምን ዓይነት ደስታ ተፈጠረ? እንዴት ተደሰቱ? ድል አድራጊውን ሰማዕት በሁሉም አቅጣጫ በምን ዓይነት ሐሜት፤ እልልታና ደስታ ተቀበሉት? ተርካካሪዎቹን ሁሉ ድል አድርጎ ከሩሟው ሜዳ በድል አድራጊነት የሚወጣን አትሌት ተመልካቹ በክብር እንደሚቀበሉትና መሬት እንዲረግጥ የሚተውት ሳይሆን በትካሻቸው ተሸክመው ወደ ቤት እንደሚወስዱትና በብዙ ዓይነት ምስጋና እንደሚያጥግሉት ሁሉ፤ ይህን ቅዱስ የተቀበሉት ከተማዎችም ከሮም ጀምሮ እስከዚች ከተማ ድረስ ተራ በተራ በትካሻቸው በመሸከም ድል አድራጊውን ሰማዕት በመዝሙር እያከበሩ በምስጋና እያጀቡ ተቀበሉት፡፡

ዲያብሎስ ደግሞ በሰማዕቱ ላይ አስቦ ያደረገው ተንኮልና ክፋት ለእርሱ (ለቅዱስ አግናጥዮስ) ክብር ጠቃሚ ሆኖ ዲያብሎስ ካሰበው በተቃራኒ ሆኖ ውጤቱ ተገልብጦታልና በእርሱ ላይ ደግሞ በነገሩ ከንቱነት እየተሳለቁ ድል አድራጊውን ሰማዕት አጅበው ከዚህ ከተማ አደረሱት፡፡ ስለዚህም በእውነት ሁሉንም ከተማዎች ጠቀማቸው፤ አበረታታቸው፡፡ ከዚያ ጊዜ ጀምሮ እስካሁን ድረስ ይህችን ከተማ አበልጽጓታል፡፡ ልክ ዘለዓለማዊ እንደ ሆነና ከውስጡ በየቀኑ ቢያወጡበትና ቢወስዱበት የማያልቅ መዝገብ ቢኖር በየጊዜው ከእርሱ የሚወስዱትን ሰዎች የበለጠ ባለ ጸኅኝ እንደሚያደርጋቸው ሁሉ ይህ የከበረ ቅዱስ አግናጥዮስም ወደ እርሱ የሚመጡትን ሁሉ በበረከት፤ በጀግንነት፤ በመንፈስ ጠንካራነት፤ በብዙ ልቦ መሉነትና ቆራጥነት ሞልቶና አክብሮ ወደ ቤታቸው ይመልሳቸዋል፡፡ . . .

ስለዚህ መንፈሳዊ ፍሬዎችን ከእርሱ እናገኝ ዘንድ ዛሬ ብቻ ሳይሆን ሁል ጊዜ ወደ እርሱ እንሂድ፡፡ ወደዚህ በእምነት የሚመጣ የብዙ መልካም ነገሮችን ፍሬ ለመሰብሰብ ይችላልና፡፡ የቅዱሳን ሰውነታቸው ብቻ ሳይሆን መቃብራቸውም በመንፈሳዊ ጸጋ የተመላ ነውና፡፡ በእልላሳ ይህ የተፈጸመ ከሆነ፤ የሞተ ሰው አስከሬን መቃብሩን በነካ ጊዜ የሞትን ማሰሪያ በጥሶ እንደገና ወደ ሕይወት ተመልሷልና (2ኛ ነገ. 13:21)፤ አሁን ጸጋ እግዚአብሔር በዝቶ በተሰጠበት፤ ኃይለ መንፈስ ቅዱስ የበለጠ ሥራ በሚሠራበት ዛሬ ደግሞ ከዚያ በበለጠ ሁኔታ በእምነት መቃብር የሚነካ ቢኖር የበለጠ ኃይል ያገኛል፡፡ ስለዚህ ምክንያት እግዚአብሔር የቅዱሳን አጽም በእኛ ዘንድ እንዲኖር ፈቀደልን፤ ይህም በእነርሱ እኛንም እነርሱን ወደ መምሰል እንነሣ ዘንድ እኛ ሁል ጊዜ ከሚደርሱበን ክፉ ነገሮች እንደ መጽናኛ ወደብ ይሆኑን ዘንድ ነው፡፡

¹²⁸ ሰማዕትነትን ይቀበል ዘንድ፤ የሰማዕታትን ሞት ይሞት ዘንድ (In order then that all who dwell in Rome might learn that these things are a reality, God allowed that there the saint should be perfected . . .)

¹²⁹ ወደ አንጻዚያ

ስለዚህ ሁላችሁንም እማጽናችኋለሁ፤ ማንም ተስፋ በመቁረጥ ሁኔታ ውስጥ ቢሆን፤ የታመመ ቢኖር፤ በስድብና በነቀፌታ ውስጥ ያለ ቢሆን፤ በሌላ በማንኛውም ዓይነት የዚህ ዓለም ሕይወት ውጣ ውረድ ውስጥ ያለ ቢሆን፤ በኃጢአት ጥልቅ ውስጥ የወደቀም ቢሆን፤ በእምነት ወደዚህ ይምጣ፤ እነዚያን ነገሮች ሁሉ ወደ ጎን ይጥላቸዋል፤ ከማየቱ ብቻ ሽክሙ ቀሎት ሕሊናው ደስ ብሎት በብዙ ደስታ ይመለሳል፡፡

ከዚህም በላይ ደግሞ በችግር ውስጥ ያሉ ብቻ አይደሉም ወደዚህ ሊመጡ የሚያስፈልጋቸው፡፡ ነገር ግን በደስታ፤ በሥልጣን፤ በክብር፤ በኃይል ላይ ያለም ቢሆን፤ ከእግዚአብሔር ጋር ያለው ግንኙነት አስተማማኝ ሊባል በሚችል ሁኔታ ላይ ያለም ቢሆን ከዚህ የሚገኘውን ጥቅም አያቃልል፡፡ ወደዚህ መጥቶ ይህን ቅዱስ በመመልከትና የእርሱን ገናና ሥራዎች በማዘከር ነፍሱን የተረጋጋችና ጭምት እንድትሆን በማላመን እና ካደረጋቸው ታላላቅ ነገሮች የተነሣ ሕሊናው ራሱን ከፍ፤ ከፍ ወደ ማድረግ ከንቱ ነገር እንዲሄድ ባለማሰናበት እነዚህን የያዘቸውን ሀብታት አጽኑቶ መያዝና መጠበቅ ይችላልና፡፡ በበልጽግና ላሉ ሰዎች ባገኙት ነገር ራሳቸውን አለማስታበይና ከፍ ከፍ አለማድረግ፤ ነገር ግን ብዕላቸውን በትዕግሥትና ራሱን በመግዛት እንዴት በመጠን እንደሚኖሩ ማወቅ ቀላል ነገር አይደለም፡፡

ባለ ጸጋዎችም ሀብታቸው ለሁሉም መግልገያ ሆኖ፤ ቢታቸው ለደክሙ ማረፊያ ሆኖ እነርሱም ሀብታት ከሚያመጡት ፈተናዎች ያመልጡ ዘንድና ብዕላቸው ተጠብቆ ይዘልቅላቸው ዘንድ፤ የታመሙት ደግሞ ይድኑ ዘንድ፤ ጤነኞችም ወደ በሽታ እንዳይወድቁ የሚጠቅማቸው ነው፡፡ እነዚህን ሁሉ ነገሮች ግምት ውስጥ በማስገባት ጊዜያችንን በእንዲህ ዓይነት ሁኔታ ማላለፍን እንምረጥ፡፡ ከእነርሱ ጋር አብረን በፍጹም ደስታና ሐላት በመደሰት በማደራደባቸው ሆነ በክብር ቤታቸው በሁለቱም ከቅዱሳን ጋር አብረን ተሳታፊዎች እንሆን ዘንድ፤ በራሳቸው በቅዱሳኑ ጸሎት፤ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋና ሰውን መውደድ፤ ከእርሱ ጋር ክብርና ምስጋና ለአብና ለመንፈስ ቅዱስ ይሁን፤ ሳሬም ዘወትርም እስከ ዘላለሙ ድረስ እግን፡፡

ማጠቃለያ

በዚህ ምዕራፍ - ምዕራፍ ስድስት (6) ውስጥ በቅዱሳን ዙሪያ የሚነሡ ብዙ ጉዳዮችን ዳስሰናል፡፡ ያነማቸውን ጉዳዮችም በመጽሐፍ ቅዱስ እና በቅዱሳን አበው ሊቃውንት ትምህርት መሠረት ትክክለኛው አስምህሮ ምን እንደሆነ በስፋት ተመልክተናል፡፡ ተሐድሶዎች በቅዱሳን ዙሪያ የሚያነሷቸውና የሚሏቸው ነገሮች አንዳንዶቹ ደረቅ ሐሰቶች፤ አንዳንዶቹ ከጉዳዩ ጋር ግንኙነት የሌላቸውና እንዲሁ አገኝ አጣውን የተነገሩ ነገሮች፤ አሁንም አንዳንዶቹ ከእውነት ማነስ ይሁን ሆን ብሎ ከማጥፋት ያልተባለውን እንደ ተባለ፤ የሚታመነው እንደ ሌለና እንደማይታወቅ አስመስሎ ለማቅረብ የተደረጉ መከራዎች ናቸው፡፡ ቀሪዎቹና በጣም ብዙዎቹ ደግሞ ከመጽሐፍ ቅዱስና ከቅዱሳን አበው ሊቃውንት ትምህርት ጋር በቀጥታ የሚቃረኑ የሰህተት ትምህርቶች መሆናቸውን በግልጽና በስፋት አይተናል፡፡

ስለሆነም የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የምታምነው እምነቷና የምታስተምረው ትምህርቷ በመጽሐፍ ቅዱስ ያለውን እውነትና በቅዱሳን አበው ሊቃውንት የተብራራውንና የተመሠጠረውን ሕይወት ነው፡፡ ተሐድሶዎች ግን "እኔ የወይን ግንድ ነኝ፤ እናንተ ደግሞ ቅርንጫፎች ናችሁ" ካለው ከቅዱሳን አምላክ ከግንዱ ከክርስቶስ በክህደታቸው ራሳቸውን ቆርጠው ጥለዋል፡፡ ስለዚህም ከአንዱ የወይን ግንድ ከኢየሱስ ክርስቶስ ከበቀሉ ቅርንጫፎች ቅዱሳን ጋር ገብረት የላቸውም፡፡ ከመጽሐፍ ቅዱስና ከአበው ሊቃውንት ጋር የሚቃረነው የራሳቸው የፈጠራ ትምህርታቸው ሁሉ ከአምላክ ቅዱሳን ከኢየሱስ ክርስቶስና ከቅዱሳን አንድነት የተለዩ መሆናቸውን ይመሰክርባቸዋል፡፡

ክፍል አራት

በእንተ ምንኩስና ወሕደወት ገዳማዊ

ምዕራፍ ሰባት

ምንኩስና እና ገዳማዊ ሕይወት

እግዚአብሔር የተናገረውንና ቤተ ክርስቲያን የተቀበለችውን ነገር ሁሉ የመቃወምና የማፍረስ አባዜ የተጠናወታቸው ተቃዋሚዎች መሠረታዊ የሆነውን የመዳን ትምህርት ትክክል ባልሆነ ስኮላሪቲካዊና ሉብራዊ አስተሳሰብ የለወጡ እንደ መሆናቸው በሌሎች ነገረ ሃይማኖታዊ ጉዳዮች ላይ ያላቸው እምነትና ትምህርትም የተበላሸ ነው። እስካሁን ለማየት እንደ ሞከርነው እግዚአብሔር ጸጋውን የምናገኝባቸውና የምንድንባቸው መንገዶች አድርጎ የሰጠንንና የሠራልንን ነገሮች፣ ከምሥጢረ ጥምቀት ጀምሮ ያሉትን ሁሉ ተሐድሶዎች አላስፈላጊ ነገሮች ማድረጋቸውን ራሳቸው ከጻፉት ማስረጃ እየጠቀሰን ተመልክተናል። በመዳን ትምህርት ላይ ያላቸው የተበላሸና የተሳሳተ አስተሳሰባቸውና ትምህርታቸው በሌሎች ነገረ ሃይማኖታዊ ጉዳዮች ላይም የራሱን ጥላ ማጥላቱ አልቀረም፤ ሊሆንም የማድ ነው። ምክንያቱም ከመሠረቱ የተበላሸ ቤት የጸና መኖሪያ ሊሆን አይችልምና።

በዚህ ክፍል የምንመለከተው ደግሞ ተሐድሶዎች ከጥንት አንዳንድ መናፍቃን፣ በዋናነት ግን ከሉብስ በወረሱት ወይም ሁሉም ከጸባታቸው ከዲያብሎስ በወረሱት መሠረት ነገሮችን ባልተረዳ አእምሯቸው አንዱን ከአንዱ እያደባለቁ ሲያበልጁባቸውና እግዚአብሔር የሰጠውን፣ አባቶቻችን ደግሞ የተቀበሉትንና የኖሩበትን የምንኩስናና ገዳማዊ ሕይወት በተመለከተ የሚያነሷቸውን ተቃውሞዎች ነው። እነዚህን ጉዳዮች እስካሁን በሌሎችም እንዳደረግነው መጀመሪያ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት መሠረት፣ በመቀጠልም በቅዱሳን አበው ሊቃውንት ትምህርት መሠረት እንመዝናቸዋለን። ከዚያም ተቃውሟቸውና ነቀፋቸው እውነት መሆን አለመሆኑ ግልጽ ይሆናል ማለት ነው።

7.1 በምንኩስናና በገዳማዊ ሕይወት ላይ ተቃዋሚዎች የሚያነሷቸው ነገሮች

ተሐድሶዎች በምንኩስናና ገዳማዊ ሕይወት ዙሪያ የሚያነሷቸውን ጉዳዮች ራሳቸው ከጻፉት እየጠቀሰን እንመልከት። በመጀመሪያ የምናየው እነርሱ የሚሉትን ይሆናል፡ ከዚያ በኋላ በእያንዳንዱ ተቃውሟቸው ላይ ተገቢውን መልስ እንመለከታለን።

- 1) ምንኩስናና ገዳማዊ ሕይወትን “የሰብከተ ወንጌል እንቅፋት ነው”፣ “ሳይጣን ያዘጋጀው ወጥመድ ነው” ማለታቸው።

© “... በአጭር አነጋገር የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች በኢየሩሳሌም ከተማ ገዳማዊ አደደር መሥርተው ለመኖር የወሰኑ መሰሉ።... ሆኖም በሌላ በኩል እንደ ጌታ መመሪያ ወደ ዓለም ሁሉ የመሔድና ወንጌልን ለፍጥረት ሁሉ የማዳረስ ተልእኳቸውን የዘነጉ፤ በኢየሩሳሌም ተከማችተው በመቄነን (በድርጎ) ለመኖር የወሰኑ የሚያስመስላቸው አዝማሚያ በምእመናን ታይባቸው ነበር።... ሥርዓቱ የጌታን ዓላማ የሚጻረር ስለ ነበረ፤ አገልጋዮቹ ወደ ዓለም ሁሉ ይወጡና ወንጌልን ለፍጥረት ሁሉ ይሰላኩ ዘንድ በኢየሩሳሌም የተከማቸውን ጉባኤ ምእመናን ጌታ መስተን ነበረበት።... የመጀመሪያዎቹን ቤተ ክርስቲያን ምእመናን በሥርዓተ ገዳም ለፍኖ ለግኖር፤ የዓለም ሕዝብ ወንጌልን እንዳይሰማና እንዳይድን ለማድረግ ጠላት ያወጣውን ለቅድያን ጊዜ ጌታ ባያፈርሰው ኖሮ ወንጌል ባልተሰበከ ነበር፤” (ሠራ. ቁ. 11፤ ገጽ 28)

© “የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ” በሚል ዋና ርእስ ሥር ከክርስትናን የሚያዳከሙ ተጨማሪ ነገሮች” በሚል ንኡስ ርእስ ለወንጌል መስፋፋት ችግር ከነበሩና ለክርስትና መዳከም ምክንያት ነበሩ ብለው ከዘረዘሯቸው ነገሮች አንዱ “ምንኩስና ነው” ይላሉ። (ኖገተ ብርሃን መጋቢት 2002፤ ገጽ 7-8)

ሆኖም ምንኩስናና ገዳማዊ ሕይወት በሰይጣን የተመሠረተ ሳይሆን ለሰም አጠራሩ ከብርሃና ምስጋና ይገባውና በራሱ በጌታችንና በእምላካችን በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የተመሠረተ ነው። እንደ ገናም ምንኩስናና ገዳማዊ ሕይወት የወንጌልን መሰበክ ያደናቀፉ ሳይሆን ያስፋፉ፤ የሰበከተ ወንጌል ጸር ሳይሆኑ ታላቅ አዎንታዊ አስተዋጽኦ ያደረጉ ናቸው። ይህን ወደፊት በ7.8 ላይ እናየዋለን።

2) ወደ አንዳንድ የወንዶች ገዳማት ሴቶች እንዳይገቡ ከልክል (ገዝት) መሆኑን አጣምመው በመተርጎም ከቅድስናና ከብቃት ጋር ለማዛመድና የሴቶች ተቆርቋሪዎችና አዛኝ ቅቤ አንጓች ለመምሰል መሞከራቸው።

© “በአንዳንድ ገዳማት ሴቶች ምእመናን ገብተው እንዳይዘገቡ እንዳይላለሙም በገዝት ታግደዋል። በአጼ ዓምድ ጽዮን ልጅ በአጼ ሰይፈ አርዕድና በግብጻዊው ጳጳስ በአቡነ ሰላማ ማልሳይ ‘... እመቤ ዘአብላ አንስተ ውስተ ዘንቱ መካነ መጣ።... አባ መጣ። በመሠረቱት ደብረ ሊባኖስ በተባለው ገዳም ሴቶች እንዲገቡ ያደረገ ማንም ቢሆን ተወግዷል’ በግለት ታወጀ።” (ሠራ. ቁ. 17 ገጽ 18)

© “በሀገራችን ሴቶች ቢገቡባቸው እንደሚያረክቧቸው እየተቆጠረ ለመግባት የተከለከሉባቸው ገዳማት ቁጥር ብዙ ነው። መቼም ወንዶች ምእመናንም ሆኑ ሴቶች ምእመናን ክርስቶስን እኩል የለበሱ በመሆናቸው በክርስቶስ እኩል የሚታወቁ ሆነው ሳለ ይህን በመሰለ ሁኔታ አንዱን የክርስቶስን አካል በመገነጣጠል ይኸኛው የአካልህ ክፍል ርኩስ ነው፤ ይኸኛው ቅዱስ ነው ማለት ለሕሊና የሚዘገንን ስድብ ነው።... ሴቶች ምእመናን ግን ወደ ምድራዊ ጉባኤ ይቅርና ወደ መንግሥተ ሰማያት እንኳ ከወንዶች ጋር እኩል ይገባሉ።” (ሠራ. ቁ. 17፤ ገጽ 19)

© “በ5ኛው ምእት ዓመት ወደ ሀገራችን የገባው ሥርዓተ ምንኩስና ሥር እየሰደደ ሲሄድ በግልጽ የሚፈጸመው ቅዱሱ የጋብቻ ሥርዓት ተነወረ፤ በአንዳንድ ገዳማት የተቀደሰ ጋብቻ የመሠረቱ ቀላውስት እንዳይቀድስ መደረጉ ሳያንሰ፤ ሴቶች ምእመናን ገብተው እንዳይገቡ እንዳይላለሙም በገዝት ታግደዋል።” (ሠራ. ቁ. 17፤ ገጽ 18)

በመጀመሪያ ያነሡት ነጥብ - የሴቶች ወደ አንዳንድ ገዳማት እንዳይገቡ መከላከልን በተመለከተ ነው። ሴቶች ወደ አንዳንድ ገዳማት እንዳይገቡ የተከለከሉት በኢትዮጵያ ብቻ አይደለም። ይህ ባህል ኦርቶዶክሳውያን በሆኑ ምሥራቃውያን ዘንድም ያለ ጥንታዊ ባህል ነው። ስለዚህ በመጀመሪያ በኢትዮጵያ ብቻ የተፈጠረ ነገር አስመስለው ለማቅረብ መሞከራቸው ትክክል አይደለም። ይህ ሥርዓተ ገዳም የተጀመረውም በኢትዮጵያ ሳይሆን እግዚአብሔር መልአኩን ልኮ “በዚህ ሥርዓት

መሠረት ወደ አንተ የሚመጡ መነኩሳት ገዳማውያንን በአንድነት ሰብስበህ አስተዳድራቸው ብሎ በሰጠው ሥርዓት መሠረት የአንድነት ገዳማትን በመመሥረትና በማስፋፋት በሚታወቀው በትውልድ ግብዓዊ በሆነው በቅዱስ ጳውሎስ (ከ296 - 346 ዓ. ም.) ነበር።¹³⁰ ቅዱስ ጳውሎስ በሕይወት ዘመኑ 9 የወንዶችና 2 የሴቶች ገዳማትን መሥርቶ ነበር። ወደ ወንዶቹ ገዳማት ሴቶች፤ ወደ ሴቶቹ ገዳማት ደግሞ ወንዶች አይገቡም ነበር። ይህ ሥርዓት ገዳምም በፍልስጥኤም፤ በታናሽ እስያና በሌሎችም አካባቢዎች ይተገበር የነበረ ሥርዓት ገዳም ነበር።

ሴቶች ወደ ወንዶች ገዳም፤ ወንዶችም ወደ ሴቶች ገዳም እንዳይገቡ የተከለከለበት መሠረታዊ ምክንያት የገዳማዊ ሕይወት ዓላማና ባሕርይ ሴትና ወንድ ተደባልቆ ከመኖር ጋር የማይሄድ ከመሆኑ የተነሣ ነው። ገዳም ራሳቸውን ለእግዚአብሔር ያጩና ከዚህ ዓለም ምኞትና ፍትወት ራሳቸውን ለማራቅና በብቸኝነት ሆነው ሰውነታቸውን ብቻ ሳይሆን መንፈሳቸውንና ሁለንተናቸውንም ለእግዚአብሔር ለመቀደስ በራሳቸው የወሰኑና የመረጡ ሰዎች በአንተ ነው። ስለሆነም ገዳማት የአባቶችና የእናቶች መነኩሳትና መነኩሳዪያት የጸሎት ቦታ እንደ መሆናቸው አንድ ላይ መደባለቁ ለመንፈሳዊ ሕይወት ረብህ (ጥቅም) ስለ ሌለው ነው እንጂ የጽድቅና የኃጢአት ወይም የእድልም ጉዳይ አይደለም። ጌታችን “እኔ ግን እሳችኋለሁ፡ ወደ ሴት ያየ ሁሉ፤ የተመኛትም ያን ጊዜ በልቡ ከእርሷ ጋር አመንዝሯል” ያለውን ትምህርት ለሚያምን ሰው ይህ ሥርዓት አግባብነቱ እንጂ አላግባብነቱ አይታየውም። ማቴ. 5:28

ከዚያም በመቀጠል መድኃኒታችን “ቀኝ ዓይንህም ብታሰናክልህ አውጥተህ ከአንተ ጣላት፤ ሙሉ ሰውነትህ በገሃነም ከሚጣል ይልቅ ከአካላትህ አንድ ቢጠፋ ይሻልሃልና። ቀኝ እጅህም ብታሰናክልህ ቆርጠህ ከአንተ ጣላት፤ ሙሉ ሰውነትህ በገሃነም ከሚጣል ይልቅ ከአካላትህ አንድ ቢጠፋ ይሻልሃልና። በማለት የሚያሰናክሉ ነገሮችን እስከ ምን ድረስ ማራቅና መጨከን እንደሚገባ አስተምሮናል። ማቴ. 5:29-30 ታዲያ ይህን አምላካዊ ቃል ለሚያምን ሰው በገዳማት ለምን ሴቶችና ወንዶች ተደባልቀው አይኖሩም? ሴቶችስ ለምን ወደ ወንዶች ገዳም እንደ ልባቸው አይገቡም? ብሎ መከራከር ይገባዋል? ሆኖም ይህ ጉዳይ ተሐድሶዎችን አያሳስባቸውም። ምክንያቱም በእነርሱ ዘንድ ላሳኑ ሰው የፈለገውን ኃጢአት ቢሠራም መንግሥተ ሰማያት ከመግባት የሚያግደው ስላልሆነ፤ ጽድቅም ሆነ ኃጢአት ቢሠራም ከመጻኑ ጋር ምንም ዓይነት ግንኙነት የለውም ባዮች ስለሆኑ ነው። ይህ “መንፈሳዊ ለሆነ ሰው በሰውነቱ ምንም ዓይነት ኃጢአት ቢሠራ ችግር የለውም፤ ጉዳትም አያስከትልበትም” የሚለው አስተሳሰብ መፍቀርያና ፍትወት (Licentious) የነበሩት የግኖስቲከኖች ቡድን እምነትና ፍልስፍና መሆኑን መጀመሪያ ላይ በመታትው ላይ አይተናል።

በጥንት የግብጽ ገዳማት (በተለይ በቅዱስ ጳውሎስ ገዳማት) ወደ ሴቶቹ ገዳማት ወንዶች አይገቡ ስለ ነበር ከሴቶቹ ገዳማት ሰው ሲሞት እንኳ ሴቶቹ መነኩሳዪያት አዘጋጅተው ከገዳማቸው አውጥተው ነበር ለወንዶቹ መነኩሳት የሚያቀብሏቸው። ከዚያ በኋላ ወንዶቹ ተቀብለው ጸሎት ፍትሐት አድርሰው ይቀብራሉ። ስለሆነም እንደዚህ ዓይነት ሥርዓት ባላቸው ገዳማት አንዱ ወደ ሴላው ተላልፎ አይገባም። ወደ ሴቶች መነኩሳዪያት ገዳምም ወንዶች መነኩሳት አይገቡም። ከወንዶች መነኩሳት መካከል ወደ ሴቶቹ መነኩሳዪያት ገዳም የተወሰኑት ብቻ ተመርጠው እንዲገቡ የሚደረገው በራሳቸው በሴቶቹ ሊከናወን የማይችለውን የቅዳሴ አገልግሎት ለመፈጸም ብቻ ሲሆን እነዚያውም በመልካም ሕይወታቸው የተመሰከረላቸውና በእድሜም ገፋ ያሉ አረጋውያን አባቶች ብቻ ተመርጠው ነው።

እንግዲህ ራሳቸው መነኩሳቱና መነኩሳዪያቱ እንኳ ገዳማቸው ተለይቶ አንዳቸው ወደ ሌላቸው ገዳም የማይገቡባቸው ገዳማት ያሉ ከሆነ፤ ሌሎች መነኩሳዪያት እንኳ ወደ ወንዶች መነኩሳት ገዳም መግባት የተከለከለ ከሆነ፤ ከዓለም ለጉብኝትና ለመሳሰለው የሚሄዱ ሴቶች ወደ ወንዶች ገዳማት እንዳይገቡ ቢሆን የሚገርመው ምኑ ነው? ገዳማት የተመሠረቱት ከዓለም ተለይተው ራሳቸውን ለእግዚአብሔር ሰጥተው ፈጣሪያቸውን በተከተሉ ልቡና ለማገልገል ለሚፈልጉ ሰዎች እንዲሆኑ እንጂ በአሁኑ ዘመን በአንዳንዶች ዘንድ እንደሚታየው አስተሳሰብ ለጉብኝት (ለቱሪዝም) አይደለም።

ስለዚህ ይህ ሥርዓት ከመደበላለቅና ከመቀላቀል የሚመጣን ነገር አርቆ ለማጠር የተደረገ እንጂ ከርኩሶት ወይም ከቅድስና ጋር የሚያገናኘው አንዳችም ነገር የለም። በመሆኑም ተሐድሶዎች “በሀገራችን ሴቶች ቢገቡባቸው እንደሚያረክቧቸው እየተቆጠረ ለመግባት የተከለከሉባቸው ገዳማት ቁጥር ብዙ ነው። መቼም ወንዶች ምእመናንም ሆኑ ሴቶች ምእመናንት ክርስቶስን እኩል የለበሱ በመሆናቸው በክርስቶስ እኩል የሚታወቁ ሆነው ሳለ ይህን በመሰለ ሁኔታ አንዱን የክርስቶስን አካል በመገንጣጠል ይኸኛው የአካልህ ክፍል ርኩስ ነው፤ ይኸኛው ቅዱስ ነው ማለት ለሐሊና የሚዘገንን ሰድብ ነው” በማለት ወደ ገዳም የሚገባ ቅዱስ፤ የማይገባ ደግሞ ርኩስ ነው እንደሚባል አስመስለው ያቀረቡት ደረቅ ሐሰት ነው። እንዲያው እግዚአብሔር እንደ ምድራውያን ሰዎች በሐሰት ስለ ከሰሉለትና እያስመሰሉ በማውራት ቤተ ክርስቲያኒቷን ስላሳጡለት “መልካም አደረጋችሁልኝ፤ አበጃችሁ” የሚላቸው ይመስላቸዋል? የማይባለውን እንደሚባል፤ ያለውን እንደ ሌላ እያስመሰሉ መጻፍና መናገር እንዲያው ከምራቸው እግዚአብሔርን ያሰደሰተዋል ብለው አምነውበት ነው? ሆኖም እንዲህ ባለ አካሄድ ለምድራዊ ዓላማቸው መላካት ያሰማሯቸውን ሰዎች ካልሆነ በስተቀር እግዚአብሔርስ ሊደሰት እንደማይችል የታወቀ ነው። እርሱ ከሐሰትና ከዓመፃ መንገድ ሁሉ የራቀና ንጹሕ ነውና!

እርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሴቶችን ርኩስ አትልም፤ እንዲህ ያለ ነገር ከእርሷ የራቀ ነው። ይልቁንም ከፍጥረታት በላይ ከፈጣሪ በታች “ምልእተ ጸጋ” ተብላ የከበረችው፤ ንጽሕተ ንጽሕን ቅድስተ ቅዱሳን ወላጁት አምላክ ቅድስት ድንግል ማርያም ሴት መሆኗን እናውቃለን። ቤተ ክርስቲያናችንም እግዚአብሔር ሴቶችንም ወንዶችንም እኩል እንደሚወድና ይህንም በተግባር የገለጠ መሆኑን ታውቃለች፤ ታስተምራለችም። ለዚህም ዋናው ማሳያ እግዚአብሔር ወልድ ሰው ሲሆን ሴት ከሆነች ከእመቤታችን በመወለድ ሴቶችን እንደሚወድድ አሳየ፤ ወንድ ሆኖ በመወለድ ደግሞ ወንዶችንም እንደሚወድድ አሳየ። ከዚህ በላይ የሴትነት ቅድስናና ክብር መገለጫ ከየት ይምጣ? ሴቶችን በእውነት ቢያከብሩ ማኖሪያ የገድ ወደ ወንዶች ገዳም ካልገቡ እያሉ ነገሮችን ውጥንቅጣቸውን ለማውጣት ከመታገል ይልቅ የሴትነት ምንነት አክሊልና መገለጫ የሆነችውን ቅድስት ድንግል ማርያምን ወላጁት አምላክ ብለው ባከበሯት ነበር። በእርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን ግን ወንዶች ብቻ ሳይሆኑ ቅዱሳን ሴቶች ሰማዕታትም፤ ነቢያትም፤ ጳውሎስን ገዳማውያንና ባሕታውያንም ነበሩ፤ ይኖራሉም። ቤተ ክርስቲያናችንም የብዙ ቅዱሳት እናቶችን ቅድስናና ተጋድሎ ታስባለች። ስለዚህ ወደ ሆነ ገዳም የመግባትና ያለመግባት ጉዳይ ለፒርፓጋንዳ ፍጆታ ይጠቅመናል መስፈርቱ ካልሆነ በስተቀር ከቅድስናና ክርኩሰት ጋር የሚያገናኘው አንዳችም ነገር የለም።

ይህ ትውፊትና ሥርዓትም በሌሎች ምሥራቃውያን የእርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናትም ከጥንት ጀምሮ የነበረና ዛሬም ያለ ሥርዓት ነው። ለምሳሌ ግሪኮች “የአቶስ ተራራ - Mount Athos” የተባለ ሴቶች የማይገቡበት በጣም ጥንታዊ የሆነ ታሪካዊና ታላቅ ገዳም አላቸው። ይህ ገዳምም በግሪክ በጣም ታላቁ ገዳም ሲሆን በግሪክ ምሥራቃዊ ግዛት ባሉ የተያያዙ የተራራ ሰንሰለቶች የባሕሩን ጥግ ተከትሎ ያለ ታላቅ የገዳማት ሰንሰለት ነው። የአቶስ ተራራን “ቅዱሱ ተራራ” ይሉታል። የአቶስ ተራራ ግዛት ሰፊ ሲሆን ሙሉ በሙሉ የሚተዳደረውም በገዳማውያኑ ነው። ለግሪኮች የአቶስ ተራራ ማለት ከህልውናቸውና ከማንነታቸው ጋር በጥብቅ የተሳሰረ ነው። ሆኖም ወደዚህ ገዳም ሴቶች ብቻ ሳይሆኑ ሕፃናት ወንዶችም እንኳ አይገቡም።

ሴቶች ወደ ገዳሙ እንዲገቡ ለማድረግ ይህ ዓይነት ነገር የማይገባቸውና ሊገባቸውም የማይፈልጉ ለሰብአዊ መብት ተቆርቋሪዎች ነን የሚሉ ግለሰቦችና ቡድኖች በሴቶች መብት ተቆርቋሪነት ሽፋን አርቶዶክሳዊና ምሥራቃዊ የሆነውን ይህን ሥርዓት ለማጥፋት ብዙ ተጽእኖ ለማሳደር ቢሞክሩም ገዳማውያኑና ሀገሪቱ ግን ለማንም ባለ መንበርከክ ትውፊታቸውን እስከ ዛሬም ጠብቀው ይዘው ይገኛሉ። አንድ የሃይማኖት ማኅበረሰብ “ይህ ጉዳይ ለእኔ ይጠቅመኛል፡ የእኔ ትውፊት ነው” እያለው ያለውን ነገር በዚያ ሃይማኖት የማያምንና በውስጡ ያልኖረበት ሌላ አካል በማያምንበት ጉዳይ ላይ ተነሥቶ “ይህ ይቅርባችሁ” የማለት የሕሊና ስንብትም ሆነ የሞራል አግባብነት እንዴት ሊኖረው ይችላል? ስለማያውቁትና ስላልኖሩበት ሕይወት ማውራት ነውርም አላፋራም ነው። እንዲህ ያለው “እኔ አውቅላችኋለሁ” የማለት ግብዝነት ነው።

እስኪ እዚህ ላይ ተሐድሶ ነን ባዮቹን እንዲህ ብለን እንጠይቃቸው፡- “ሴቶች ለምን ወደ ወንዶች ገዳም መግባት ተገለክሉ?” ብላችሁ የሴቶች መብት ተሟጋች ለመምሰል የምትሞክሩ ተሐድሶዎች፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ “ሴቶች በማኅበር ዝም ይበሉ፤ ሕግ ደግሞ እንደሚል እንዲዝኑ እንጂ እንዲናገሩ አልተፈቀደላቸውምና። ለሴት በማኅበር መካከል መናገር ነውር ነውና፤ ምንም ሊማሩ ቢወዱ በቤታቸው ባሎቻቸውን ይጠይቁ” የሚለውን ቃል ታምብታላችሁ ወይ? 1. ቆሮ. 14:34-35 ቢወዱ በቤታቸው ባሎቻቸውን ይጠይቁ” የሚለውን ቃል ታምብታላችሁ ወይ? 1. ቆሮ. 14:34-35 እንደዚሁም “ሴት በነገር ሁሉ እየተገዛች በዝግታ ትማር፤ ሴት ግን በዝግታ ትነር እንጂ ልታስተምር ወይም በወንድ ላይ ልትሰለጥን አልፈቅድም። አዳም ቀድሞ ተፈጥሯልና፤ በኋላም ሔዋን ተፈጠረች ወይም በወንድ ላይ ልትሰለጥን አልፈቅድም። አዳም ቀድሞ ተፈጥሯልና፤ በኋላም ሔዋን ተፈጠረች” የሚለውን ታምናላችሁ? 1 ጢሞ. 2:11-13 ምናልባት የምታምኑበት ከሆነ ለምን እንዲህ ተባለ? ሴቶች በጉባኤ ሊያስተምሩ አይገባም መባሉ አንዱን የክርስቶስን አካል መካከጣጠል ኖሯልን? ሴቶችን ዝቅ ማድረጉና ማክሰሱ ምናልባት? ባልተረዳ አእምሮና በጠማማ መንፈስ ለሚያየው ሊመስለው ይችል ይሆናል፤ የእግዚአብሔር ቃል ሃሳብ ግን እንደዚያ አይደለም። እንደ ክርስትና ሴቶችን የሚያከብር በዚህ ምድር ላይ አንዳችም ነገር የለም፤ ግን ለገባውና ላመነበት ነው። ሆኖም ለበለጠ ነገር ሲባል የሚሠሩ ሥርዓቶችን የማይረዱና ሥር መሠረቱ ሳይገባቸው የሰሟቸውን “መብት፤ እኩልነት” ወዘተ የሚሉ ቃላትን እንደ ገደል ማሟላት መልሰው በሚያስተጋቡ ሰዎች ዘንድ ግን ይህ የተሰወረ ነው።

እንዲያው ለነገሩ “ሴቶች ገብተው እንዳይላሉሙ ለምን ተከለክሉ?” ብላችሁ የምትቆረቆሩት ገዳማትን በመላለም በረከት እንደሚገኝ አምናችሁ ያ በረከት ቀረባቸው ብላችሁ ነው? ወይስ እንዲያው ቤተ ክርስቲያኒቲን ለመንቀፍና ለማሳጣት፤ ሰዎችም እንዲጠሏት ለማድረግ ይጠቅማል የምትሉትን ነገር ሁሉ ከመጠቀም ስልት የመጣ ነው? በአንድ በኩል ገዳማትን መላለም እንደማይገባ ትናገራላችሁ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ሴቶች ገዳማትን ገብተው እንዳይላሉሙ ተከለክሉ ትላላችሁ። ነገራችሁ ሁሉ የሚገርም ነው! ገብቼ እንዳልላለም ተከለክለሁ ማለት ያለበት ሰው (ማለት እንኳ ቢኖርበት) ወደ ገዳማት መሄድና መላለም ተገቢ አይደለም እያለ የሚከራከር እንደ እናንተ ዓይነት ሰው ነውን?

“በአጼ ዓምድ ጽዮን ልጅ በአጼ ሰይፈ አርዕድና በግብጻዊው ጳጳስ በአቡነ ሰላማ ሣልሳይ እመቤ ዘኢብኤ አንስተ ውስተ ዝንቱ መካነ መጣ። አባ መጣ። በመሠረተት ደብረ ሊባኖስ በተባለው ገዳም ሴቶች እንዲገቡ ያደረገ ማንም ቢሆን ተወግዟል፤ በማለት ታወጀ” ያላችሁት ጉዳይ ገዳሙ ሲመሠረት የወንዶች ገዳም ሆኖ የተመሠረተ ስለ ሆነ በገዳሙ ሥርዓት መሠረት ሴቶች ወደ ወንዶቹ ገዳም እንዳይገቡ ቢደረግ ነውሩ ምን ላይ ነው? ለቅድስና መጠንቀቅና የኃጢአት በር እንዳይሰፋ አርቆ ማጠር ይቻላል? ወይስ በሩን ወለል አድርጎ መክፈት? እንደ ተሐድሶዎቹ ከሆነ የሚሻለው ይህን ሥርዓት ማጥፋት ነው። ምክንያቱም ከሚፈጠረው ችግር ገዳማትን ለማዳከምና መንፈሳዊ ሕይወትን ለመሸርሸር፤ ብሎም አርቶዶክሳዊውን ትውፊት በማጥፋት በሀገሪቱ ላይ ለላኳቸው አካላት ተስማሚ የሆነ እምነትንና ባህልን ለማስፈን ለተያያዙት ዘመቻ በሰፊው ይረዳቸዋልና ነው። በዚያውም ላይ መንፈሳዊ ተጋድሎና የአንድ ሰው ሥራው ምንም ዋጋ የላቸውም እያሉ በማስተማር ሕዝቡን ከመዳን መንገድ ውጭ እንዲሆን ለያዙት ዘመቻ ገዳማትን ደግሞ በማደበባለቅ ቅድስና እንዲጠፋና ርኩሰት እንዲሰፋ ይረዳናል ብለው ነው።

ሁለተኛው ነጥብ ደግሞ ወደ ጉባኤ መግባት አለመግባትን ወደ መንግሥተ ሰማያት ከመግባት አለመግባት ጋር አዋርሰው ማቅረባቸው ነው። ወደ ጉባኤ መግባት አለመግባትና ወደ መንግሥተ ሰማያት መግባት አለመግባት የተለያዩ ናቸው። በብሉይ ኪዳን እስራኤላውያን ሴቶችም ወንዶችም የጉባኤ አባላት ነበሩ፤ ወደ ቅድስተ ቅዱሳን የሚገባው ግን አንድ ሰው ብቻ - ሊቀ ካህናቱ - ነበር። ያውም እርሱም የሚገባው በዓመት አንድ ጊዜ ብቻ ነበር። ሌላው ቀርቶ ካህናቱና ሌዋውያት እንኳ ወደ ቅድስተ ቅዱሳን መቸም መች አይገቡም ነበር። ሌላው ሕዝብ ሴቶች ብቻ ሳይሆኑ ወንዶችም፤ ሌዋውያትና ካህናቱም ጭምር ወደ ቤተ መቅደስ አይገቡም ነበር ማለት ግን የእስራኤል ጉባኤ አባል አልነበሩም ማለት አልነበረም። ስለዚህ ሴቶች የቤተ ክርስቲያን አካል መሆናቸውን አንድ ነገር ነው፤ ወደ ወንዶች ገዳም መግባትና አለመግባት ግን ሌላ ነገር ነው። ስለዚህ እንዲህ ያለ ሥርዓት ባላቸው ገዳማት ዘንድ ሴቶች መነኩሳዊያትም ሆኑ ምእመናት ወደ ወንዶች መነኩሳት ገዳም አለመግባታቸው፤ ወንዶች መነኩሳትም ወደ ሴቶች መነኩሳዊያት ገዳም አለመግባታቸው የእንዲሁ ቤተ ክርስቲያን አካል አይደሉም አያሰኝም።

ከላይ እንዳነሳው ቅዱስ ጳውሎስ ሴቶች በጉባኤ ዝም ይበሉ ስላለ የእንዲሁ ቤተ ክርስቲያን ጉባኤ አባል አይደሉም ማለቱ አልነበረም። ይኸው ሐዋርያ በሌላ መልእክቱ ላይ “... ወንድም ሴትም የለም፤ ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ አንድ ሰው ናችሁና” ብሏልና። ገላ. 3:28 ስለዚህ በቆሮንቶስ መልእክቱ እና ለጢዋቲዎስ በጻፈው መልእክቱ ላይ ያን ያለበት ተግባራዊ ምክንያት ስለ ነበረው እንጂ አንዲቷን የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ለመነጣጠል አልነበረም ማለት ነው። እንደዚሁም ሴቶች ወደ አንዳንድ የወንዶች ገዳማት አይገቡ የተባለበት ምክንያቱ ተግባራዊ ጠቀሜታ ያለው በመሆኑ እንጂ ሌላ አይደለም። ስለዚህ “ሴቶች ምእመናት ግን ወደ ምድራዊ ጉባኤ ይቅርና ወደ መንግሥተ ሰማያት እንኳ ከወንዶች ጋር እኩል ይገባሉ” ያሉት ነገር ምንም ግንኙነት የሌለው ባዶ ሃሳብ መሆኑን ስናስታውሳቸው በትሕትና ነው።

ተሐድሶዎች እንዲያው በእውነት የተቆረቆሩት ለምን ሴቶች ወደ ገዳም ገብተው በረከት እንዳያገኙ ወይም ወደ ገዳሙ ገብተው በምናኔ እንዳይኖሩ ተከለከሉ ብለው ነው? ወይስ ለምን ገዳም የሚባል ነገር ኖረ ብለው? በአንድ በኩል ምንኩስና የሚባል ነገር ለምን ኖረ? ጸረ ወንጌል ነው። ... እያሉ ይከላሉ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ለምን ለሴቶች ወደ ወንዶች ገዳማት እንዳይገቡ ተከለከለ? ይላሉ። መሴ ሰባውን ሽማግሌዎች ወደ ሲና ተራራ ይዟቸው ሲወጣ ኤልያድና ሙዳድ የተባሉትን ሁለቱን ከታች ትቷቸው የወጣበት ምክንያት የመብቃትና ያለመብቃት ጉዳይ መሆኑ አልተጻፈልንም። ጌታችንም ከእሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርቱ መካከል ወደ ደብረ ታቦር ይዟቸው የወጣው ሦስቱን ደቀ መዛሙርት (ጴጥሮስን፣ ያዕቆብንና ዮሐንስን) ብቻ ነበር። ለምን እንደዚያ እንዳደረገ የሚያውቀው ግን እርሱ ራሱ ብቻ ነው።

ነገር ግን እንዲህ እርሱ ባወቀ የሚሠራቸውን ነገሮች ሁሉ በዘመነ ተሐድሶ የተነሡና አሁን ከክርስትና ጋር ዓይንና ዐፈር የሆኑ የተለያዩ ርእዮት አራማጅ የሆኑ ሰዎች በሚያዩበት የተባላሽና የዛገ መነጽር እያየን ሁሉንም ነገር ከመብትና ከይገባኛል አንጻር አናይም። ለምሳሌ መብቱ ነው ተብሎ ሁሉም ሰው በአንድ ጊዜ ልናገር ካለ መደማመጥ እንዴት ይቻላል? ወይም በስብሰባ አንዱ ሰው ብቻ መላውን ጊዜ ከወሰደው ሌሎች ተሳታፊዎች ሃሳባቸውን የመግልጽ ዕድል እንዴት ያገኛሉ? ስለዚህ ለሁለንተናዊ ጠቀሜታና ለበለጠ ነገር ሲባል የሚገደቡ መብቶች መኖራቸው ግልጽ ነው። “መብት” እና “እኩልነት” የተባሉ ነገሮች በራሳቸው ከፋት ባይኖራቸውም አሁን በዓለም አቀፍ ደረጃ በትላልቅ ቻናሎች ላይቀር እየተራገቡና እየተቀነቀኑ ያሉበት ሁኔታ ግን በእውነትና በቅንነት ላይ የተመሠረተ የመሆኑ ነገር አሳሳቢ፤ አጠያያቂም ነው። በመሆኑም እነዚህን ነገሮች ሰዎች ለምን ተልእኮ ማሳኪያነት ሊጠቀሙባቸው እንደሚፈልጉና ከጥንቱ የተጀመሩበትንና ያደጉበትን የት መጣና ነባራዊ ሁኔታ ከመሠረቱ መረዳት አስፈላጊ ነው።

በሰዚህ ተሐድሶ ወገኖቻችን ሆይ፡ በማታውቁት ነገር ገብታችሁ የራሳቸው ሰውር ዓላማ ያላቸው ሰዎች ለዓላማቸው መሳካት የዘረጉትን ረጅም ገመድ እንዘላለን ብላችሁ እንዳትጠለፉ ቆም ብላችሁ ብታስቡበት ጥሩ ይመስለናል፡፡ እንዲህ የምንለው ግን ከመከላከላችሁ ለእውነት ልቡን የሚሰጥና ከተጫነበት ጉዳይ ወጣ ብሎ ግየት የሚችል ነጻ ሰው ካለ ነው፡፡

3) ምንክስናና ገዳማዊ ሕይወት የሕንዳውያን ፍልስፍና ነው ማለታቸው

- ⊙ “ምንክስና ሥርዓተ መላእክት?” በሚል መጠይቃዊ ርእሰ ይጀምርና ሲቀጥል እንዲህ ይላል፡- “በተባሕትምና በገዳማዊ ሕይወት መወሰን ራስን ለመግዛትና ወደ ከፍተኛ መዓርገ ጽድቅ ለመድረስ መሰላል ነው የሚለው የቀድሞ ሕንዳውያን ፍልስፍና ከቦታ ወደ ቦታ በመሸጋገር መልኩንም በመለዋወጥ ወደ ክርስትና ተሸጋገረ፡፡ መከላከልኛውን ምሥራቅም አቋርጦ ወደ ግብጽ ገባ፤ በገዳመ አስቁጥስ ስሙንና መልኩን እንደገና በመለወጥ ‘ሥርዓተ ምንክስና’ ተሰኝቶ ወደ ሌላው ክፍለ ዓለም ተዘዋወረ፡፡ በተሰዓቲ ቅዱሳን አማካይነትም ወደ ኢትዮጵያ ገባና የነዋሪነት ፈቃድ ተሰጠው፡፡ ምንጩ ከአረማውያን ፍልስፍና የሆነውን ይህን ሥርዓት . . . ሥርዓተ መላእክት ነው ይሉታል፡፡ ምንክስናን በወንጌል ጥቅስ ለመተባበት የምትደረገዋን ማመሳሰል ግን ምሁራኑ “ይቺ፣ ይቺ . . . ናት” ይሏታል፤ አልተቀበሏትም፡፡ እንዳንደቺ ምሁራንን ላላወቀሽ ታጠኝ ብለዋታል፡፡” (ራፍ. ቁ. 15፡ 17ጽ 30-31)

ይህን ነጥብ ወደፊት በ 7.6 ላይ እንመለከትዋለን፡፡

- 4) አንድ ሰው ሲመነከስ የሚፈጽመውን ሥርዓትና የሚገባውን ብጽዓት በኢየሱስ ክርስቶስ የተገኘውንና ገንዘብ ያደረገውን መዳን መካድና ሌላ ተቃራኒ ባእድ ነገር አስመሰሰው ለማሳየት መሞከራቸው፡

- ⊙ “ከክርስቶስ ጋር በመሞትና በመነሣት የሚያሳትፈኝ ጥምቀትና ለዚህም ያበቃኝ አምነት ወደ ፍጹም መዓርገ ጽድቅ አያደርስኝም” ብለው ይከላሉ፡፡ ይላሉ፡፡ ከዚህም ጋር በምንክስና ራስን ለዚህ ዓለም ምውት ግድረግን ራስን በራስ ማዳን ብለውታል፤ “ራሴን በማስጨነቅ መዳንንና መጽደቅን ገንዘብ ግድረግ አለብኝ፤ እኔ ለራሴ በራሴ ሞትን በሚመስል ሞት አሞታለሁ” በማለት ለሁለተኛ ሞት ራሳቸውን ይገንዛሉ፤ ያስገንዛሉ፡፡ ትንሣኤና ሕይወት የሌለበት ሞት መሆኑ ነው!!” (ራፍ. ቁ. 8፡ 17ጽ 7)

- በአንድ ጠኩል ጥምቀት እንደ አባልነት መታወቂያ ነው እንጂ ሌላ ጥቅም የለውም ይላሉ፡፡ እዚህ ላይ ደግሞ ከክርስቶስ ጋር በመሞትና በመነሣት የሚያሳትፈኝ ጥምቀት” ይላሉ፡፡ የተሐድሶዎች አንዱ ችግር ይህ ነው፡፡ ቋሚ የሆነ የመሠረተ አምነት አስተምህሮ ስለ ሌላቸው ደስ እንዳላቸው መናገር ልማታቸው ነው፡፡ ይህ የፕሮቴስታንቲዝም አንዱና ዋናው ችግሩ ነው፡፡ ሐዋርያት ከጌታችን ተቀብለው ለተጣዮቻቸው ያወረሷቸውና እነዚያም ለተጣዮቻቸው እያወረሱ ከእኛ ዘንድ የደረሰው መጽሐፍ ቅዱሳዊ አረዳድ ስለሌላቸው እያንዳንዳቸው እንዳላቸው ይናገሩታል፡፡

- ⊙ “ሥርዓተ ምንክስና ግን በጌታ የተገኘውንና በእግዚአብሔር ጸጋ በወንጌል የተገለጠውን የሰውን ደገንነት በማናገዝ “እጸድቅ ያለ መንከሱ፤ እኪስ ያለ ታግሞ” ያሰኘ ልዩ ወንጌል ነው፡፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ጠኩል ካልሆነ በቀር በሌላ በማንም ደገንነት እንደሌለ የሚያውቅ ሰዳጣን፤ የግብር ልጆቹ የሆኑ ሰዎች ከእጁ እንዳይወጡ በማሰቡ ዓይነ ልቡናቸውን ከኢየሱስ ክርስቶስ ላይ አንስተው እርሱ በፈጠረው ሥርዓተ ምንክስና ላይ እንዲያሳርፉ አደረገ፡፡ ይልቁንም በክርስትናቸው መጀመሪያ ላይ ከክርስቶስ ጋር መሞታቸውን መነሣታቸውን ያወጁበትን የጥምቀት ቃል ከዳን በማስካድ ለሥርዓተ ምንክስና በግል መሞትን የሚያሳይ ሥርዓትን እንዲፈጽሙ አደረጋቸው፡፡ እንደ እውነቱ ከሆነ ምንክስና ከዚህ ባሕርይ የተነሣ አዲስ አምነት፤ ልዩ ወንጌል መሆኑን በይፋ አሳውቆ ቢሆን ኖሮ . . . በክርስትና ጀንጥላ ሥር ተጠልሎ አሁን ያደረሰውን ጉዳት ያህል ሊያደርስ ባልቻለ ነበር፡፡” (ራፍ. ቁ. 18 ገጽ 19-20)

በመቀጠልም ስለ ምንኩስና ሐተታቸውን በማራዘም እንዲህ ይላሉ፡- “... ምንኩስና ለአገልግሎት ወይም ለትሮ የእግዚአብሔር ጥሪ አይደለም፡፡ “ጽድቅ በክርስቶስ የቤዛነት ሥራ በማመን ብቻ የሚገኝ እግዚአብሔር ስጦታ ነው” የሚለውን በመቃወም “ጽድቅ በሥርዓት ምንኩስና ውስጥ ገብቶ በመጋደል ይገኛል” የሚል ፍልስፍና ነው፡፡ (ኅግተ ብርሃን፣ መጋቢት 2002፣ ገጽ 7-8)

- ⑥ “ተሰንቱ ቅዱሳን ወደ ኢትዮጵያ ገብተው ሰው በሥርዓት ምንኩስና ፍጹም ወደ ሆነው ሕዝባዊ ጽድቅ ይደርሳል የሚል ሰብዛት አስፋፍተው ከሰበከብት ከሰድሰተኛው ምእት ዓመት ጀምሮ በጌታችን በእየሱስ ክርስቶስ ሞት በሰው ኃጢአት የመጣ ዕዳ ሞት የተከፈለ መሆኑን መገንዘብና ማመን ከተራው ሰው ይቅርና ከቤተ ክርስቲያን መምህራን እንኳ ተሰውሮ ነበር፡፡ ሰው በሚያደርገው ተጋድሎ በኃጢአት ሊቀበል የሚገባውን ዕዳ ሞት ለመክፈል ዕውር ድንብናን የሚቅጠበዝበት ጨለማ በቤተ ክርስቲያን ሰፍኖ ነበር፡፡ ገደግ አንበሳም (የኋላው አባ እስጢፋኖስ) ለመጽደት ሴል ወደ ቆየዳ ገዳም ገባ፡፡ በዚያ መንኲስ አባ እስጢፋኖስ የሚል አዲስ ስም ወጣአት፡፡” (ራራ ቁ. 18፣ ገጽ 19-20)

በሌላ በኩል ደግሞ፡-

- ⑥ “እርቶዶክሳውያን በእምነታቸው ምክንያት የሁለት ባሕርይ ባህል ሃይማኖት ተከታዮች (ከቶሊኮች) ከሚደርሱባቸው ጭቆና ለመሸሽ በየአቅጣጫው በሚሰደዱበት ጊዜ ዘጠኝ መንኲሳት ከሮም ግዛት በመነሣት ወደ ኢትዮጵያ ገቡ፡፡ ... የአንድ ባሕርይ ባህል ሃይማኖት ተከታይ ወደ ሆነችው ወደ ኢትዮጵያ መጡ፡፡ ኢትዮጵያም ለአንድ ባሕርይ ባህል ሃይማኖት ለተወዋው ለዲዮስቆሮስ ትምህርት ታማኝ በነበረችው በእስክንድርያ መንበረ ሊቀ ጳጳስና ሥር “እርቶዶክስ ተዋሕዶ” በሚል እምነት የጻፍች ነበረችና የመንኲሳቱን እምነት ከንጉሠ ጋር የመረመረውና የተቀበለው ጳጳስ ያው እንደ ተለመደው እስክንድርያዊ እንደ ነበረ ጥርጥር የለውም፡፡ ... ይህ ታሪክ ሊጠቀስ አስፈላጊ ሆኖ የተገኘው በኢትዮጵያ ጳጳሱም፣ ንጉሡም፣ ምእመናኑም እንግዶች ዘጠኝ መንኲሳት ጭምር ከመንበረ እስክንድርያ ያላፈተለኩ፣ ከአንድ ባሕርይ ባህል ሃይማኖት ዝንፍ ያላሉ መሆናቸውን የሚያመለክት ሌላው ማሰረጃ እንደ ሆነ በማመን ነው” በማለት ለምስክር ገድለ ገራማን፣ ገድለ ቅዱስ ያፌድን እና ስንክሳርን ጠቅሰዋል፡፡ (ራራ ቁ. 11፣ ገጽ 21-22)

- ⑥ ልብ ወለዳዊ ትረካ በማመሰል መልኩ “አባ እገሌ የሚባል መንኲሳ እንዲህ ... እንዳደረገ እገሌና እገሊት ለሚባሉ ባልና ሚስቶች ጉዳን ሁሉ ዘርዘሮ ተናገረ” በማለት መንኲሳትን ወንጀለኞች አድርገው ለመሳል ሞክረዋል፡፡ የጻፉትን እጅግ ጸያፍ የሆነውን ነገር እንተወውና ወደ ማጠቃለያው ካለው ትንሽ እንጥቀስ፡-

- ⑥ “... ግን እኛ እኮ ከሰው በምን እንለያለን? ሰው የሚያደርገውን ነው የምናደርገው፡፡ በእኛ ላይ ሲሆን ለምን ይገንብናል? ቆቡ እንደ ሆነ ለመኖር ስንል የምንጭነው ነው፡፡ ተለውጠን እንደ መላእክት አንሆን፡፡ ኅብረተሰቡ የተተበለውና ያመነበት ስለሆነ ለመኖር ስንል በዚህ መንገድ መቅረብ ተገደድን፤ እያሉ የቆጥ የባጡን ዘላቢዱ፡፡ ... ከዚያም [እነዚያ ባልና ሚስቶች] ቤተ ክርስቲያናቸው የክርስትና መልክ (ቅርጽ) እንጂ ይዘት የሌላት መሆኑን ተማመኑበት፡፡” (ራራ ቁ. 20፣ ገጽ 24-25)

ተሐድሶዎቹ በምንኩስናና በገዳማዊ ሕይወት ዙሪያ የሚያነሱባቸውን ነገሮች ካየን አሁን ደግሞ እነዚህን ነገሮች በመጽሐፍ ቅዱስና በእለው ትምህርት መሠረት ወደ መመዘኑ እንሃድ፡፡

7.2 ምንኩስናና ገዳማዊ ሕይወት በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት

7.2.1 የምንኩስና እና የገዳማዊ ሕይወት ምንነት

የምንኩስና ሕይወት ማለት ራሱን ለእግዚአብሔር ብቻ በመስጠት መኖር ማለት ነው፡፡ በዚህ ዓለም ካሉ ነገሮች መካከል ማንኛውም ክርስቲያን ሊርቃቸውና ሊተዋቸው የሚገቡ ነገሮች እንዳሉ ሁሉ ሊያደርጋቸው የተፈቀዱና ኃጢአት ያልሆኑ ነገሮችም አሉ፡፡ በምንኩስና ሕይወት ለመኖር የሚወስን ሰው ግን ማንኛውም ክርስቲያን ሊርቃቸው ከሚገቡ ነገሮች ብቻ ሳይሆን ለሌላው ክርስቲያን ከተፈቀዱት ነገሮችም በራሱ ምርጫና ውሳኔ ስለሚበልጠው ነገር ሲል ራሱን ይከለክላል፡፡ከዚህም አንዱ ጋብቻ ነው፡፡ እርሱ ብቻ ግን አይደለም፡፡

ቅድስት ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጋብቻን ታከብራለች፡፡ በኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን ጋብቻ ከምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን መካከል አንዱ መሆኑ ይህን የተሰጠውን ታላቅ ቦታ የሚያመላክት ነው፡፡ ቅድስት ቤተ ክርስቲያናችን ጠላት ከነገራቸው ክፋትና ከውጭ ሆነው በልማድ ሲመለከቱት ከኖሩት ነገር በስተቀር ወደ ውስጧ ገብተው እውነተኛ ማንነቷን የማያውቋት ተሐድሶዎችና መሰሎቻቸው እንደሚሉት ጋብቻን አቃልላና ነቅፋ አታውቅም፤ አታቃልልምም፤ እትነቅፍምም፡፡ ምንኩስና ገዳማዊ ሕይወት ክቡር ነው ማለት ጋብቻ ክቡር አይደለም ማለት አይደለም፤ ስለ ምንኩስና ክብር መናገር ጋብቻን ማቃለል አይደለም፡፡ ጌታችን በበረሃ አርባ ቀንና ሌሊት ከተጋደለ በኋላ የመጀመሪያውን ተአምር ያደረገውና የተገኘው በቃና ዘገላላ ሠርግ ሳይ ነበር፡፡ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ሁል ጊዜ በቅዱሴ ሰዓት “እኛስ ጋብቻ ክቡር እንደ ሆነ፤ ልደትም ርኩሰት እንደ ሌለበት . . . እናምናለን” እያሉት ትመሰክራለች፡፡ ስለዚህ የአንዱ መኖር ሌላውን ያከብረዋል እንጂ አያቃልለውም፡፡ የግድ አንዱን ለማክበር ሌላውን ማቃለል ወይም ይጥፋ ማለት ተገቢ አይደለም፡፡ ሁሉንም በየአግባቡ መረዳት እንጂ ማደባለቅና ግራ ተጋብቶ ግራ ማጋባት ትክክል አይደለም፡፡

የምንኩስና ሕይወት መሠረታዊ ምክንያቶችና ጠባያት በዋናነት የሚከተሉት ናቸው፡፡

1) ክርስቶስን በሄደበት ሁሉ መከተል

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ተጠመቀ የማስተማር አገልግሎቱን ከመጀመሩ በፊት የመጀመሪያ ተግባሩ ያደረገው ነገር ቢኖር ወደ በረሃ (ምድረ በዳ) መሄድን ነበር፡፡ ቅዱስ ወንጌል “ከዚያ ወዲያ ኢየሱስ ከዲያብሎስ ይፈተን ዘንድ መንፈስ ወደ ምድረ በዳ ወሰደው፤ አርባ ቀንና አርባ ሌሊትም ከጠመ በኋላ ተራሽ” ይላል፡፡ ማቴ. 4:1-2 ወደ በረሃ የሄደውም በመንፈስ መሆኑ የተጻፈልን ያለ ምክንያት አይደለም፤ “ወዲያውም መንፈስ ወደ ምድረ በዳ አወጣው” ይላልና፡፡ ይህም ማለት ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተግባር ባሳየው አብነት መሠረት ለመንፈሳዊ ተጋድሎ ወደ ምድረ በዳ (በረሃ) የሚሄዱ ሰዎች ድርጊታቸው ከመንፈስ ቅዱስ መሆኑን የሚያስተምር ነው፡፡ እንዲሁም ጌታችን በዚያ በበረሃው አርባውን ቀንና እንዴት እንዳሳለፈ ሲናገር “በምድረ በዳም ከሰይጣን እየተፈተነ አርባ ቀን ሰነበተ፤ ከአራዊትም ጋር ነበረ” ይለናል፡፡ ማር. 1:12-13

ገዳማዊ ሕይወት፤ ወደ በረሃ ሄዶ በጸምና በጸሎት መጋደል የማያስፈልግና የማይገባ ቢሆን ኖሮ ጌታችን ከማስተማሩ በፊት እንደ ተጠመቀ ለምን ወደ በረሃ ሄደ? ለምንስ በዚያ አርባ ቀንና አርባ ሌሊት ከሰይጣን መፈተን አስፈለገው? ለምንስ በዚያ “ከአራዊት ጋር ነበር” ተባለ? እያንዳንዱ የእግዚአብሔር ቃል የተጻፈልን ለእኛ ጥቅም በመሆኑ ይህን በመሉ ልብ ማመንና በጥንቃቄ ማስተዋል ያስፈልጋል፡፡ ወደ በረሃ መሄዱ ሌላ ቦታ አጥቶ ወይም እንዲሁ ያለ ምክንያት ያደረገው ድርጊት አልነበረም፡፡ ይህ ብዙ ጥልቅ ምክንያቶች ነበሩት፤ ያስከተለው ውጤትም እንዲሁ ድንቅና መጠነ ሰፊ ነው፡፡

ከዚያም በኋላ ጌታችን በመዋዕለ ሥጋዊው በፍልስጥጌም ምድር ባሉ በረሃዎችና ተራራዎች ብዙ ጊዜያትን አሳልፏል፡፡ አንዳንድ ጊዜ ብቻውን፤ ሌላ ጊዜ ደግሞ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር እኛን ለማስተማርና አርአያ ለመሆን ወደ ምድረ በዳ ይሄድ ነበር፡፡ በቅዱስ ወንጌል ስለዚህ ጉዳይ ከተጻፉት የተወሰኑትን እንመልከት፡፡

❖ “ማለዳም ተነሥቶ ገና ሌሊት ሳለ ወጣ፤ ወደ ምድረ በዳም ሄዶ በዚያ ጸለየ።” ማር. 1:35

❖ “ነገር ግን እርሱ ወደ ምድረ በዳ ፈቀቅ ብሎ ይጸልይ ነበር።” ሉቃ. 5:16

- ❖ “ሐዋርያትም ተመልሰው ያደረጉትን ሁሉ ነገሩት። ከእርሱ ጋርም ወስዷቸው ቤተ ሳይዳ ከምትባል ከተማ አጠገብ ወደ ምድረ በዳ ለብቻው ፈቀቅ አለ።” ሉቃ. 9:10
- ❖ “በእነዚህም ወራት ይጻልደ ዘንድ ወደ ተራራ ወጣ፤ ሌሊቱንም ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ሲጻልደ አደረ።” ሉቃ. 6:12

በዘመነ ወንጌል ብቻ ሳይሆን በብሉይ ኪዳንም እግዚአብሔር ብዙ ታላላቅ ተአምራትን ያደረገውና ምሥጢራቱን የገለጠው በምድረ በዳ ነበር። ለአብነትም የሚከተሉትን እናስታውሳ፡-

- ሕዝብ እስራኤል መና ከሰማይ እየወረደላቸው ውኃ ከጎለት እየፈለቀላቸው ሲመገቡ የኖሩት በምድረ በዳ ነበር፤ “በግብፅ ምድርና በኤርትራ ባሕር በምድረ በዳም አርባ ዓመት ድንቅና ምልክት እያደረገ አወጣቸው።” ዮሐ. 7:36
- ለሙሴ ሐመልማል ከነበልባል ተዋሕዶ የታየው ድንቅ ምሥጢር የተገለጠለት በምድረ በዳ ነበር፤ “አርባ ዓመትም ሲሞላ የጌታ መልአክ በሲና ተራራ ምድረ በዳ በቅጥቋጥ መካከል በእሳት ነበልባል ታየው።” ዮሐ. 7:30
- በውስጡ የምስክሩ ጽላት እና የምስክሩ የቃል ኪዳን ታቦት ያለበት የምስክሩ ድንኳን የነበረው በምድረ በዳ (በገዳም) ነበር። “... ወደብተራ ስምእ እንተ ነበረት በገዳም - የምስክር ድንኳን ከአባቶቻችን ዘንድ በምድረ በዳ ነበረች።” ዮሐ. 7:44
- ለጌታችን ሞትና እኛን ለማዳን ምሳሌ የነበረው የነሐሴ እባብ የተሰቀለው በምድረ በዳ ነበር፤ “ሙሴም በምድረ በዳ እባብን እንደ ሰቀለ እንዲሁ በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ የሰው ልጅ ይሰቀል ይገባዋል።” ዮሐ. 3:14-15

እነዚህን ለምሳሌ አነሣን እንጂ እግዚአብሔር በምድረ በዳ የገለጣቸው ሌሎችም ብዙ ታላላቅ ምሥጢራት አሉ።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም በብሉይ ኪዳን ስለ ነበሩ የተለያዩ የእግዚአብሔር ሰዎች ተጋድሎ ሲናገር “በድንጋይ ተወግረው ሞቱ፤ ተፈተኑ፤ በመጋዝ ተሰነጠቁ፤ በሰይፍ ተገደለው ሞቱ፤ ሁሉን እያጡ መከራን እየተቀበሉ እየተጨነቁ የበግና የፍየል ሊጦ ለብሰው ዞሩ፤ ዓለም አልተገባቸውምና በምድረ በዳና በተራራ፤ በዋሻና በምድር ጉድጓድ ተቅብዘዘዙ” ብሏል። ዕብ. 11:37-38 እነዚያ ቀደምት አበው በምድረ በዳና በተራራ እንደ ተጋደሉ፤ ጌታችንም ወደዚህ ዓለም መጥቶ በረሐውንና ምድረ በዳውን ለጸሎትና ለተጋድሎ እንደ ባረከው ሁሉ ከጥንት የነበሩትን፤ ከኋላ ደግሞ የባለቤቱን የጌታችንና የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ተግባራዊ የሕይወት ትምህርት መመሪያና መሪ አድርገው ከዚህ ዓለም ተለይተው ወደ በረሐ ወደ ገዳም ሄደው በተመሰጠና በተዘከሩ ከእግዚአብሔር ጋር ብቻ ለመኖርና እርሱን ብቻ ለማገልገል ከራሳቸውና ከርኩሳን መናፍስት ጋር ቢጋደሉ በእግዚአብሔር በሚያምኑና መጽሐፍ ቅዱስን በሚቀበሉ ሰዎች ዘንድ በእጅጉ የሚያስመሰግንና በእግዚአብሔርም ዘንድ የተወደደ እንጂ መቸም መቸ የሚነቀፍ ነገር ሊሆን አይችልም። ይህ የሚነቀፍ ሊሆን የሚችለው በእንድ ወገን ብቻ ነው። በኢጋንንትና በመሰሎቻቸው። ኢጋንንት እንደ መነኩሳትና ገዳማውያን አምርረው የሚጠሉት የላቸውም።

በዜና አበው ይህን የሚያስታውሰን አንድ ነገር አለ። የመነኩሳት ሁሉ አባት የሆነው ታላቁ ቅዱስ እንጦንስ በአንድ ወቅት ሰይጣን ለመነኩሳት ያለውን ጥላቻና ፍራቻ እንዲሁም የመነኩሳት ልብስ ያለውን ኃይል ለማየት ፈለገ። ለዚህም አንድ ባዶ ተመስያ ነገር ወስዶ የመነኩሳት ልብስ (ቀሚሰና ቆብ) በላዩ ላይ አደረገበት። ያን ጊዜ ኢጋንንት ከሩቅ ሆነው ፍላጻቸውን ወደዚያ ልብሱ ወደ ተደረገበት ተመስያ ነገር ሲወረውሩበት አያቸው። እርሱም የኢጋንንቱን ጅልነት አይቶ ውስጡ ሰው ያይደለ ባዶ ነገር (ተመስያ)-ኃሳቡን ነገራቸው። ኢጋንንቱም “ያስፈራና ያስቆጣን፤ እንዲህ እንድናደርግ ያደረጉንኮ ልብሶቼን ሰናይ መነኩሴ መስሎን ነው” አሉት ይላል።

ከጥንት ዘመን ጀምሮ የነበሩ የተለያዩ አባቶችና እናቶች ከዓለም ወጥተው ወደ በረሃ፣ ወደ ምድረ በዳ፣ ወደ ገዳም ሄደው በዚያ በእግዚአብሔር ኃይል ከርኩሳን መናፍቅና ከእኩያት ፍትወታት ጋር ሲጋደሉ የኖሩት ይህን የጌታቸውን ተግባራዊ ትምህርት አርአያ አድርገው የመድኃኒታቸውን ፈለግ ተከትለው ነው። በረሃ የሆነ ቦታ በሌለባቸው አካባቢዎችም ከዓለም ራቅ በማለትና በበረሃ ካለው ሁኔታ እንጻር ተቀራራቢነት ባላቸው ቦታዎች ይኖሩ ነበር። ዋናው ከዓለም መራቃቸውና የመንፈሳዊ ተጋድሎ ቦታ መሆናቸው ነው እንጂ የበረሃነቱ መጠን አይደለም። እንዲህ ያሉት ቦታዎች ለብዛቸዋል፤ ለመንፈሳዊ ተመስጦ፣ ለጾም፣ ለጸሎት፣ ለተዘከሮተ እግዚአብሔር የሚመረጡ ቦታዎች ናቸው።

መድኃኒታችን በዘመነ ሥጋዊው ያደረጋቸው ድርጊቶች በዋናነት የቤዛነት (የማዳን) ተግባራት ቢሆኑም ይህ እንዳለ ሆኖ ከዚህ በተጨማሪ ሌሎች ተደራራቢ ነገሮችም ነበሩት። ከእነዚህ አንዱ የአርአያነት ተግባር ነው። ይህን በተመለከተም ጌታችን የደቀ መዛሙርቱን እግራቸውን ካጠባቸው በኋላ እንዲህ አላቸው፡-

እግራቸውንም አጥቦ ልብሱንም እንሥቶ ዳግመኛ ተቀመጠ፤ እንዲህም አላቸው፡- ያደረግሁላችሁን ታስተውላላችሁን? እናንተ መምህርና ጌታ ትሉኛላችሁ፤ እንዲሁ ነኝና መልካም ትላላችሁ። እንግዲህ እኔ ጌታና መምህር ስሆን እግራችሁን ካጠብኩ፣ እናንተ ደግሞ እርስ በርሳችሁ እግራችሁን ትተጣጠቡ ዘንድ ይገባችኋል። እኔ ለእናንተ እንዳደረግሁ እናንተ ደግሞ ታደርጉ ዘንድ ምሳሌ ሰጥቻችኋለሁና። ዮሐ. 13:12-15

ጌታችን የደቀ መዛሙርቱን እግር ያጠበበት አንዱ ምክንያት አርአያ ለመሆንና እርሱ በተግባር ሠርቶ በማሳየት እርሱን የሚከተሉ ሁሉ እርሱ እንዳደረገ እንዲያደርጉ እነርሱም በተግባር አብነት ለመሆን መሆኑን ራሱ ባለቤቱ አስተማረን። ጌታችን ደቀ መዛሙርቱን “ተከተሉኝ” ያላቸው በእግራቸው ከኋላ ከኋላው እንዲከተሉት ብቻ ሳይሆን በዋናነት በግብር እንዲመሰሉት ነበር። እኛ ልናደርጋቸው የማንችላቸው ነገሮች የጌታችንን የማዳን ተግባራት ነው፤ ስለ እኛ መዳን ሲል የፈጸማቸው ነገሮች - በድንግልና መወለዱ፣ ሕማማቱ፣ ስቅለቱ፣ ሞቱ፣ ትንሣኤው፣ ዕርገቱና የመሳሰሉት - እነዚህ የእርሱና የእርሱ ብቻ ናቸው። እነዚህን እኛ ልናደርጋቸው አንችልም። ከዚህ ውጭ ያሉት እርሱ የሠራቸው ሌሎች ሥራዎች ግን እኛም እርሱን መምህራችንና መሪያችን አድርገን እንሠራቸው ዘንድ “ተከተሉኝ” ብሎ ጠርቶናል።

እንዲሁም ጌታችን “ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍስህም በፍጹም አሳብህም ውደድ። ታላቂቱና ፊተኛይቱ ትእዛዝ ይህች ናት። ሁለተኛይቱም ይህችን ትመሰላለች፤ እርሷም፡- ባልንጀራህን እንደ ነፍስህ ውደድ የምትለው ናት። በእነዚህ በሁለቱ ትእዛዛት ሕጉም ሁሉ ነቢያትም ተሰቅለዋል” በማለት ፍቅር የሕግ ሁሉ ማጠቃለያ መሆኑን አስተምሮናል። ማቴ. 22: 37-40 የምንከለናና የብሕትውና ዋና ዓላማም ይህን ለእግዚአብሔርና ለሰው ሊኖር የሚገባውን ፍቅር ለማሳደግና ፍጹም ለማድረግ የሚደረግ ተጋድሎ ነው። ወደዚህ ታላቅ ግብ ለመድረስ ይችሉ ዘንድ መሰናከል ከሚሆኑና ለሱናን ከሚጎትቱ፣ መንፈስን ከሚያዳክሙ ነገሮች ርቀው መሉ ሕይወታቸውን ሁሉ እግዚአብሔር እርሱንና ሰዎችን በፍጹም ሁለንተናቸው ለመውደድ እንዲችሉ እንዲያደርጋቸው ይጋደላሉ። እንዲህ ያለው ሕይወት ቢያስቀና እንጂ ምኑ ይነቀፋል? ወይስ ቀበሮዬቱ ልቧ እስኪወልቅ ከዘለለች በኋላ ወይኑን አውርዳ መብላት አልችል ባለች ጊዜ “አዩ፤ እንዲያውም ወይኑ ሮፍቃ ነው” አለች እንደሚባለው ዓይነት ነገር ይሆን?

ጌታችንን መከተል ማለት ደግሞ ከጌታችን ትምህርቶችና በሕይወቱ በተግባር ካደረጋቸው ድርጊቶች መካከል ለእኛ የሚሰማማንንና የመሰለንን ብቻ እየመረጥን የምናደርገው አይደለም፤ ሁሉንም እንዳለ በምልአት በመቀበልና በማመን ሊሆን ይገባል እንጂ፡፡ ጌታችንን በሁሉም ነገር እስከ ተቻለን ድረስ ልንከተለው ይገባናል እንጂ ወሰንና ዳርቻ አበጅተን እኛ ራሳችን ባወጣነው መለኪያ መሠረት ሊሆን አይገባውም፡፡ “የራሱን ጽድቅ ማቆም” የሚባለው ይኼ ነው፡፡ ሮሜ 10:3 እንዲሁም ደግሞ እኛ ያልቻልነውን ሁሉ ለምን ሌሎች ያደርጉታል? ከሚል ወይም እኛ ካልቻልን ሌላውም አይችለውም ከሚል ልቡና የሚመነጭ አስተሳሰብ በጣም አላሳኝ ነው፡፡

ይህ ሕይወት ለሁሉም ባይቻልም በእርሱ ቸርነት ለሚመርጡትና ለሚችሉት ሰዎች ግን ተገቢ መሆኑን ራሱ ባለቤቱ ጌታችን ሁሉንም አጠቃልሎ “ከእኔ ተማሩ” ብሏል፡፡ ማቴ. 11:27 ከእርሱ የምንማረው ደግሞ በቃል ያስተማረውንም በተግባር ሠርቶ ያሳየንንም ሁሉንም ነው፡፡ ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስም “የተጠራችሁለት ለዚህ ነው፤ ክርስቶስ ደግሞ ፍለጋውን እንድትከተሉ ምሳሌ ትቶላችሁ ስለ እናንተ መከራን ተቀብሏልና” በማለት የመድኃኒታችንና የጌታችንን አርአያ መከተል እንዳለብን በአጽንዖት አስገንዝቦናል፡፡ 1 ጴጥ. 2:21

በመሆኑም ጌታችን በተግባር ሠርቶ ካሳየን ተግባራት አንዱ ወደ በረሃ (ምድረ በዳ) መሄድና በዚያ ከአጋንንት ጋር መጋደል ነው፡፡ ይልቁንም ከማስተማሩ፣ ተአምራት ከማድረጉ፣ ድውይ ከመፈወሱ፣ አጋንንትን ከማውጣቱ . . . በፊት ጌታችን የመጀመሪያው ሥራው ያደረገው ወደ በረሃ መሄድና በዚያ ከአጋንንት ጋር መጋደልን ነበር፡፡ እርሱን መከተል ማለትም ይኸን በተግባር መፈጸም ነው፡፡ ለቻለስ ክርስቶስን በሄደበት ሁሉ የሚከተሉ ሰዎች የመጀመሪያው ተግባር ነበር፡፡ በጌታችን ሥራ ከጥምቀት ቀጥሎ፣ ከጦርዳናስ ቀጥሎ የምናገኘው ወደ ምድረ በዳ መሄድና በዚያም ከአጋንንት ጋር መጋደልን ነው፡፡ እኛ በእምነታችን ማነስና በደካማነታችን መፈጸም ባለመቻላችን ራሳችንን መውቀስና ማዘን ይገባን ነበር እንጂ ከዚያ አልፎ የጌታቸውን አርአያ በመከተል ወደ በረሃ (ገዳም) የሚሄዱትን ለመንቀፍ መነሣት ድርብ ፅዳ መሸመት ነው፡፡ የፀሐይን ብርሃን ማየት ያልቻለ ሰው ማየት ካለመቻሉ የተነሣ ፀሐይን እንደ መንቀፍ ያለ ነው፡፡

ከዓለም ለየት ባለ ቦታ - በገዳም፣ በምድረ በዳ - ማምለክ ብዙ ጠቀሚታዎች አሉት፡፡ በዚያ የሚያመልክ መነኩሴ ከዓለሙ ግርግርና ሁካታ ርቆና ተለይቶ በበረሃው ጸጥታ ውስጥ ሆኖ እግዚአብሔርን በሙሉ ልቡ ለማምለክ ይችላል፡፡ የበረሃው ጸጥታ ወደ ስሜት ሕዋሳትና የልቡና ጸጥታ ይመራዋል፡፡ ቅዱስ ዮሐንስ ባባ (አረጋዊ መንፈሳዊ) “ልብህ መነጋገር ይችል ዘንድ አፍህን ጸጥ አድርግ፤ እግዚአብሔር ይናገርህ ዘንድ ደግሞ ልብህን ጸጥ አድርግ” እንዳለ፡፡ ቅዱስ (ማር) ይሰሐቅ ሶርያዊም “በረሃውን ማየት ብቻ በራሱ በነፍሳችን ውስጥ ያለ ዓለማዊ ሓሳብንና ምኞትን ይገድለዋል፡፡ በዚህም ለእግዚአብሔር ያለን ናፍቆትና ጉጉት የበለጠ ይጨምራል፤ ወደ እርሱም የበለጠ ለመቅረብ እንፈልጋለን፤ በመጨረሻም ከእርሱ ጋር እንዋሐዳለን ይላል፡፡ በበረሃ ወይም በገዳም ፋሚኖር መነኩሴ ሓሳቡን ለመቆጣጠርና ልቡናውን ለማንጸት ያገዝዋል፡፡ ቅዱስ ይሰሐቅ ሶርያዊ “ጸጥታ ልቡናን በተለያዩ ሃሳቦች ከመበከንና ከመበዘን ይጠብቀዋል፤ የቆዩ ትዝታዎችም እንዲረሱ ያደርጋቸዋል” ይላል፡፡

የመነኩሴ ወደ በረሃ ወይም ገዳም መሄድ የእስራኤል ልጆች ከግብጽ ወጥተው በሲና በረሃ በምድረ በዳ ከመጓዛቸው ጋር አንድ ነው፡፡ እግዚአብሔር ሙሴን የእስራኤልን ልጆች ከግብጽ እንዲያውጣቸው ሲያዝዘው “በእውነት እኔ ከአንተ ጋር እሆናለሁ፤ እኔም እንደ ባክሁህ ምልክትህ ይህ ነው፤ ሕዝቡን ከግብፅ ባወጣህ ጊዜ በዚህ ተራራ ላይ ለእግዚአብሔር ትዝላሳችሁ አለው” ይላል፡፡ ዘጸ. 3:12 የኦሪት ዘጸአት ዋና መልእክት - የተአምራቱ፣ ትእዛዛቱና የመሳሰሉት እግዚአብሔርን በምድረ በዳ (በበረሃ) ስለ ማምለክ ናቸው፡፡ ይህም ምድረ በዳ ወይም በረሃ ከዚህ ዓለም የራቀና የተለየ እንደ ሆነ ሁሉ ከዚህ ዓለም ርኩሳትና ኃጢአት የተለየ የሆነ ፍጹም አምልኮትን ለእግዚአብሔር ማቅረብን የሚያመልክት ነው፡፡

ለሰዚህም ነበር ሙሴና አሮን ወደ ፈርዖን ሄደው እንዲህ ያሉት፡-

ከዚህም በኋላ ሙሴና አሮን መጥተው ፈርዖንን እንዲህ አሉት፡- የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- ሰምድረ በዳ በዓል ያደርግልኝ ዘንድ ሕዝቤን ልቀቅ። ፈርዖንም ቃሉን አሰማ ዘንድ እስራኤልንስ እለቅት ዘንድ እግዚአብሔር ማን ነው? እግዚአብሔርን አላውቅም፤ እስራኤልንም ደግሞ አልለቅቅም አለ። እርሱም፡- የዕብራውያን አምላክ ተገናኘን፤ ቸንፈር ወይም ሰይፍ እንዳይጥልብን የሦስት ቀን መንገድ በምድረ በዳ እንድንሄድ፤ ለአምላካችን ለእግዚአብሔር እንድንወዝቅ እንሰምንግለን አሉት፡- ዘጸ. 5:1-3

ፈርዖን ግን ይህን “ወደ ምድረ በዳ ሄደን ለእግዚአብሔር እንወዝቅ፤ በዓል እናድርግ” የሚለውን የሙሴና የአሮን መንፈሳዊ ጥያቄ አልቀበልም አለ፡፡ ፈርዖን እያዘዘው ያለው አምላክ እግዚአብሔር ማን መሆኑን ቡተግባር ያውቅ ዘንድ ብዙ መቅሠፍታዊ ተአምራትን በፊት ሙሴና አሮን እያደረጉ አሳዩት፡፡ ሆኖም ፈርዖን ከዚያ ሁሉ መቅሠፍት በኋላ እንኳ ሊል የቻለው “ፈርዖንም ሙሴንና አሮንን ጠርቶ፡- ሂዱ፤ በእገሩ ውስጥ ለአምላካችሁ ሠው” ነበር፡፡ ይህ ማለት ወደ በረሐ፤ ወደ ምድረ በዳ አትሂዱም፤ በዚህ በቅርብ ሆናችሁ ማምለክ ትችላላችሁ ማለቱ ነው፡፡ በዚያን ጊዜ ሙሴ “እግዚአብሔር ለአምላካችን የጥበክምንን ርዕሰት እንወዝቅለን እንዲህ ይደረግ ዘንድ አይቻለም፡፡ እነሆ እኛ የጥበክምንን ርዕሰት በፊታቸው ብንሠዋ አይወግሩንምን? እኛስ ለእግዚአብሔር ለአምላካችን እንሠዋ ዘንድ እንደሚያዝዝን የሦስት ቀን መንገድ ወደ ምድረ በዳ እንሂዳለን” አለው። ዘጸ. 8:25-27

ይህ ከግብጽ መውጣትና የሦስት ቀን ጎዳና ወደ በረሐ ሄዶ ለእግዚአብሔር መሠዋት ያለ ምክንያት የተነገረና የታዘዘ አልነበረም፡፡ እግዚአብሔርን በግብጽ ሆነው ቢጠሩት የማይሰማቸው ሆኖ አልነበረም፡፡ እግዚአብሔር በሁሉ ቦታ ያለና ቢጠሩት የሚሰማ መሆኑ የታወቀ ነውና፡፡ ነገር ግን ወደ በረሐ ሄዶ ለእግዚአብሔር መሠዋት ታላቅ የሆነ መልእክትና ምስጢር ባይኖረው ኖሮ ያን ያህል “እኛስ ለእግዚአብሔር ለአምላካችን እንሠዋ ዘንድ እንደሚያዝዝን የሦስት ቀን መንገድ ወደ ምድረ በዳ እንሂዳለን” እያለ ደጋግሞ ከፈርዖን ጋር ለምን ይታገል ነበር? ፈርዖንም፡- “እግዚአብሔር ለአምላካችሁ በምድረ በዳ ትሠዉ ዘንድ እለቅቃችኋለሁ፤ ነገር ግን ርቃችሁ አትሂዱ፤ ጸልዩልኝ” አለ። ሙሴና አሮንም ደግመው ደጋግመው ወደ ፈርዖን በመግባት “ፈርዖንም፡- ለእግዚአብሔር ለአምላካችሁ በምድረ በዳ ትሠዉ ዘንድ እለቅቃችኋለሁ” እስኪል ድረስ ታገሉ፡፡ ዘጸ. 8:28

በቀድሞው ዘመን ያን ጊዜ እስራኤላውያን ለእግዚአብሔር መሥዋዕት ይሠውና በዓል ያደርጉ ዘንድ ወደ ምድረ በዳ ለመሄድ ፍቀድልን ሲሉት የግብጽ ንጉሥ ፈርዖን አልፈቅድላቸውም፤ አልለቃችሁም እንዳላቸው ሁሉ ዛሬም ፈርዖንና ልጆቹ እግዚአብሔርን ለማምለክ ሰዎች ወደ ምድረ በዳ፤ ወደ ገዳም ለምን ይሂዳሉ? ይህ ትክክል አይደለም እያሉ የሰዎችን ልቡና ለመከልከል ይታገላሉ፡፡ የግብጽ ፈርዖን እስራኤላውያንን “መሥዋዕት አትሠው፤ በዓል አታድርጉ” ብሎ ጨርሶ አልከለከላቸውም ነበር፤ “ፈርዖንም ሙሴንና አሮንን ጠርቶ፡- ሂዱ፤ በእገሩ ውስጥ ለአምላካችሁ ሠው” አላቸው እንጂ፡፡ እንደዚሁም ሁሉ የዛሬዎቹ ፈርዖናውያንም “እግዚአብሔርን ለማምለክ በረሐ መሄድ፤ ገዳም መግባት፤ ይህን ያህል መድከም ምን ያስፈልጋል? በጸጋው ድነሃል፤ በቃህ አርፈህ ተኛ፤ ተዘናና . . .” እያሉ ሰዎችን ያሳንፋሉ እንጂ እግዚአብሔርን አታምልክ ብለው በግልጽ አይናገሩም፡፡ ልዩነቱ ግን አንድና መሠረታዊ ነው፤ እርሱ ምንድን ነው? ፈርዖን ለከፉ ድርጊቱ የእግዚአብሔርን ቃል ያልተጠቀመ ሲሆን እነዚህ ግን ከፋታቸውንና ለሀታታቸውን በማር እንደ ተለወጠ መርዝ በእግዚአብሔር ቃል ሸፍነው ለማቅረብ መዋከራቸው ነው፡፡ ከእነዚህ ክፋት አንጻር ሲታይ የፈርዖን ኃጢአት ሳይቀል ይቀር ይሆን?

የመነኩሴ ወደ በረሐ ወይም ገዳም መሄድ የእስራኤል ልጆች ከግብጽ ወጥተው በሲና በረሐ በምድረ በዳ ከመጓዛቸው ጋር አንድ ነው። እግዚአብሔር ሙሴን የእስራኤልን ልጆች ከግብጽ እንዲያወጣቸው ሲያገዝው “በእውነት እኔ ከአንተ ጋር እሆናለሁ፤ እኔም እንደ ባክሁህ ምልክትህ ይህ ነው፤ ሕዝቡን ከግብፅ ባወጣህ ጊዜ በዚህ ተራራ ላይ ለእግዚአብሔር ትገዛላችሁ አለው” ይላል። ዘጸ. 3፡12 የኦሪት ዘጸአት ዋና መልእክት - የተአምራቱ ትእዛዛቱና የመሳሰሉት እግዚአብሔርን በምድረ በዳ (በበረሐ) ስለ ማምለክ ናቸው። ይህም ምድረ በዳ ወይም በረሐ ከዚህ ዓለም የራቀና የተለየ እንደ ሆነ ሁሉ ከዚህ ዓለም ርኩሰትና ኃጢአት የተለየ የሆነ ፍጹም አምልኮትን ለእግዚአብሔር ማቅረብን የሚያመልክት ነው።

ስለዚህም ነበር ሙሴና አሮን ወደ ፊርዖን ሄደው እንዲህ ያሉት፦

ከዚህም በኋላ ሙሴና አሮን መተተው ፊርዖንን እንዲህ አሉት፦ የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፦ በምድረ በዳ በዓል ያደርግልን ዘንድ ሕዝቤን ልቀቅ። ፊርዖንም ቃሉን እሰማ ዘንድ እስራኤልንስ እለቅቅ ዘንድ እግዚአብሔር ማን ነው? እግዚአብሔርን አላውቅም፤ እስራኤልንም ደግሞ አልሰቅቅም አለ። እርሱም፦ የዕብራውያን አምላክ ተገናኘን፤ ቸነፈር ወይም ሰይፍ እንዳይጥልብን የምስት ቀን መንገድ በምድረ በዳ እንድንሄድ ለአምላካችን ለእግዚአብሔር እንድንሠዋ እንለምንሃለን አሉት። ዘጸ. 5፡1-3

ፊርዖን ግን ይህን “ወደ ምድረ በዳ ሄድን ለእግዚአብሔር እንሠዋ፤ በዓል እናድርግ” የሚለውን የሙሴና የአሮን መንፈሳዊ ጥያቄ አልቀበልም አለ። ፊርዖን እያዘዘው ያለው እግዚአብሔር ማን መሆኑን በተግባር ያውቅ ዘንድ ብዙ መቅሠፍታዊ ተአምራትን ሙሴና አሮን በፊቱ እያደረጉ አላዩት። ሆኖም ፊርዖን ከዚያ ሁሉ መቅሠፍት በኋላ እንኳ ሊል የቻለው “ፊርዖንም ሙሴንና አሮንን ጠርቶ፦ ሃዱ፤ በአገሩ ውስጥ ለአምላካችሁ ሠው” ነበር። ይህ ማለት ወደ በረሐ፤ ወደ ምድረ በዳ አትሄዱም፤ በዚሁ በቅርብ ሆናችሁ ማምለክ ትችላላችሁ ማለቱ ነው። በዚያን ጊዜ ሙሴ “ለእግዚአብሔር ለአምላካችን የግዛውያንን ርኩሰት እንሠዋለን እንዲህ ይደረግ ዘንድ አይጣም። እነሆ እኛ የግብፃውያንን ርኩሰት በፊታቸው ብንሠዋ አይወግሩንምን? እኛስ ለእግዚአብሔር ለአምላካችን እንሠዋ ዘንድ እንደሚያዝዝን የምስት ቀን መንገድ ወደ ምድረ በዳ እንሄዳለን” አለው። ዘጸ. 8፡25-27

ይህ ከግብጽ መውጣትና የምስት ቀን ጎዳና ወደ በረሐ ሄዶ ለእግዚአብሔር መሠዋት ያለ ምክንያት የተነገረና የታዘዘ አልነበረም። እግዚአብሔርን በግብጽ ሆነው ቢጠሩት የማይሰማቸው ሆኖ አልነበረም። እግዚአብሔር በሁሉ ቦታ ያለና ቢጠሩት የሚሰማ መሆኑ የታወቀ ነውና። ነገር ግን ወደ በረሐ ሄዶ ለእግዚአብሔር መሠዋት ታላቅ የሆነ መልእክትና ምሥጢር ባይኖረው ኖሮ ያን ያህል “እኛስ ለእግዚአብሔር ለአምላካችን እንሠዋ ዘንድ እንደሚያዝዝን የምስት ቀን መንገድ ወደ ምድረ በዳ እንሄዳለን” እያሉ ደጋግመው ከፊርዖን ጋር ለምን ይታገሉ ነበር? ፊርዖንም፦ “ለእግዚአብሔር ለአምላካችሁ በምድረ በዳ ትሠዉ ዘንድ እለቅቃችኋለሁ፤ ነገር ግን ርቃችሁ እትሃዱ፤ ጸልዩልኝ” አለ። ሙሴና አሮንም ደጋግመው ደጋግመው ወደ ፊርዖን በመግባት “ፊርዖንም፦ ለእግዚአብሔር ለአምላካችሁ በምድረ በዳ ትሠዉ ዘንድ እለቅቃችኋለሁ” እሰክል ድረስ ታገሉ። ዘጸ. 8፡28

በቀድሞው ዘመን ያን ጊዜ እስራኤላውያን ለእግዚአብሔር መሥዋዕት ይሠውና በዓል ያደርጉ ዘንድ ወደ ምድረ በዳ ለመሄድ ፍቀድልን ሲሉት የግብጽ ንጉሥ ፊርዖን አልፈቅድላቸውም፤ አልለቃችሁም እንዳላቸው ሁሉ ዛሬም ፊርዖንና ልጆቹ እግዚአብሔርን ለማምለክ ሰዎች ወደ ምድረ በዳ፤ ወደ ገዳም ለምን ይሄዳሉ? ይህ ትክክል አይደለም እያሉ የሰዎችን ልቡና ለመከልከል ይታገላሉ። የግብጽ ፊርዖን እስራኤላውያንን “መሥዋዕት አትሠው፤ በዓል አታድርጉ” ብሎ ጨርሶ አልከለከላቸውም ነበር፤ “ፊርዖንም ሙሴንና አሮንን ጠርቶ፦ ሃዱ፤ በአገሩ ውስጥ ለአምላካችሁ ሠው” አላቸው እንጂ። እንደዚሁም ሁሉ የዛሬዎቹ ፊርዖናውያንም “እግዚአብሔርን ለማምለክ በረሐ መሄድ፤ ገዳም መግባት፤ ይህን ያህል መድከም ምን ያስፈልጋል? በጸጋው ድነሃል፤

በታህ አርፊህ ተኛ፤ ተዝናና . . .” እያሉ ሰዎችን ያሳንፋሉ እንጂ እግዚአብሔርን አታምልክ ብለው በግልጽ አይናገሩም። ልዩነቱ ግን እንድና መሠረታዊ ነው፤ እርሱ ምንድን ነው? ፈርዖን ለክፉ ድርጊቱ የእግዚአብሔርን ቃል ያልተጠቀመ ሲሆን እነዚህ ግን ክፋታቸውንና ስህተታቸውን በማር እንደ ተለወጠ መርዝ በእግዚአብሔር ቃል ሸፍነው ለማቅረብ መሞከራቸው ነው። ከእነዚህ ክፋት እንጻር ሲታይ የፈርዖን ኃጢአት ሳይቀል ይቀር ይሆን?

ሆኖም ይህ ዓይነት ሕይወት ለሁሉም ሰው የሚቻልና የሚሆን አይደለም፤ ራሳቸውን ለክርስቶስ ብቻ ለሰጡና እርሱ በሄደበት መንገድ ሁሉ ለመሄድ ለወሰኑ፤ ይህ ውሳኔያቸውም በእግዚአብሔር የማይመረመር ጥበብ ፈቃዱ ለሆነላቸው ሰዎች ነው እንጂ። እንደዚህ ያሉት በዚህ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ በሄደበት መንገድ ሁሉ - ከዮርዳኖስ ከጥምቀት ጀምሮ (ከጥምቀት ልጅነትን ያገኛሉና) ወደ በረሃውም በመሄድ ይመስሉታል። እንዲህ ተብሎ የተጻፈው እንደዚህ ሳሉት ነውና፡-

ከሴቶች ጋር ያልረከሱ እነዚህ ናቸው፤ ድንግሎች ናቸውና። በጉ ወደሚሄድበት የሚከተሉት እነዚህ ናቸው። ራእ. 14:4

እነዚህ መድኃኒታችንን ወደ በረሃ በመሄድና በመጋደል፤ በንጽሕናና በድንግልና በመኖር ሁሉ ይመስሉታል። በዚህ ዓለም ጌታችን በሄደበት መንገድ (በኖረው እርዳታ) ሁሉ እንደ ተከተሉት በኋላ በሰማይ ደግሞ የዓለምን ኃጢአት ያሰወገደው የእግዚአብሔር በግ የተባለ ኢየሱስ ክርስቶስ እርሱ ወደሚሄድበት ሁሉ ያስከትላቸዋል። በዚህ ዓለም ሕይወታቸው እርሱ በሄደበት የሕይወት መንገድ በሙሉ (በበረሃ መጋደልናና ድንግልናዊ ሕይወትን ጨምሮ) ተከትለውታልና በኋላ በሰማይ ደግሞ እርሱ ወደሚሄድበት ሁሉ ያስከትላቸዋል። ስለሆነም ያደለው ይህን ለመሆን ይጥራል፤ ያልሆነበት ደግሞ በድካሙ እያዘነ እግዚአብሔር ኃጢአቱን ይቅር እንዲለው ይለምናል እንጂ ወደ ሳይ ተንጠራርቶ እኔ ያልደረሰኩበትና ያልቻልኩት ነገር ሁሉ ስህተት ነው ብሎ መዝለፍ “የእናት የአባቱ ርግማን ያነሰው የአማት ርግማን ይጨምራል” እንደሚባለው ዓይነት ነገር ነው።

2) በንጽሕና መኖር

ሌላው የምንገሰና መሠረታዊ ጠባይ ወንዶች ከሴት ርቀው፤ ሴቶች ከወንድ ርቀው በንጽሕና መኖር ነው። ይህም የፕሮቴስታንቶችን ነውር በአዲስ መጠቅለያ ይዘው ብቅ በማለት አለን አለን የሚሉት ተሐድሶዎች እንደሚሉት ሰዎች የፈጠሩት ወይም ከአሕዛባዊ ፍልስፍናና ከጣዖት አምላኪዎች ልማድ የመጣ ሳይሆን ራሱ ባለቤቱ ጌታችን ያስተማረው፤ ሐዋርያትም የተቀበሉትና ያስተማሩት ነው። የድንግልናና የንጽሕና ሕይወትን መሠረት የጣለው ራሱ ባለቤቱ ነው። ደቀ መዛሙርቱ “የባልና የማሰት ሥርዓት እንዲህ ከሆነ መጋባት አይጠቅምም” ባሉት ጊዜ እንዲህ አሉ፡- “ይህ ነገር ለተሰማቸው ነው እንጂ ለሁሉ አይደለም፤ በእናት ማገፈን ጃንደሪቦች ሆነው የተወለዱ አሉ፤ ሰውም የሰለባቸው ጃንደሪቦች አሉ፤ ስለ መንግሥት ሰማያትም ራሳቸውን የሰለቡ ጃንደሪቦች አሉ። ሊቀበለው የሚችል ይቀበለው አላቸው።” ማቴ. 19:10-12

ይህ የጌታችን ትምህርት ሁለት መሠረታዊ ነገሮችን ያስገነዝበናል። እነዚህም እንደኛ “ለሰ መንግሥተ ሰማያት ራሳቸውን የሰለቡ ጃንደሪቦች” አሉ በማለት በፈቃዳቸው ራሳቸውን በድንግልና ለመኖር የወሰኑ ሰዎች ድርጊታቸው የተፈቀደ መሆኑን፤ የተፈቀደ ብቻም ሳይሆን ስለ መንግሥተ ሰማያት ሲሉ የሚያደርጉትና ዋጋ ያለው መሆኑን ነው። ሁለተኛው ደግሞ “ይህ ነገር ለተሰማቸው ነው እንጂ ለሁሉ አይደለም” በማለት ይህ ዓይነት ሕይወት ለሁሉም ሰው የማይሆንና የማይቻል፤ ለጥቂቶች ብቻ የሚሆን መሆኑን ነገረን።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ለቆሮንቶስ ክርስቲያኖች በጻፈላቸው የመጀመሪያ መልእክቱ ላይ መልስ ከሰጠባቸው ጉዳዮች አንዱ በድንግልና የመኖር ጉዳይና የትዳር ጉዳይ ነበሩ። በድንግልናና በንጽሕና ስለ መኖር ጉዳይ ሲናገር “ስለ ጻፋችሁልኝስ ነገር ከሊት ጋር አለመገናኘት ለሰው መልካም ነው” በማለት እንዲህ ያለው ሕይወት መልካም መሆኑን ካስረዳ በኋላ በመቀጠል “ነገር ግን ስለ ዝሙት ጠንቅ ለእያንዳንዱ ለራሱ ሚስት ትኩረው፤ ለእያንዳንዱቱ ደግሞ ለራሷ ባል ይኑራት” አለ። 1 ቆሮ. 7:1-2

እንዲህ ያለውን ሕይወት የመረጡና ጸንተው የጠበቁ ሰዎች ሌላው ሰው ከትንሣኤ በኋላ የሚደርስበት ሕይወት ከሆነው አንዱን - እንደ መላእክት መሆንን - ዛሬ በዚህ ዓለም ገንዘብ ያደርጉታል። ጌታችን በትንሣኤ ስለሚሆነው ሕይወት ሲናገር “ከትንሣኤስ እንደ እግዚአብሔር መላእክት በሰማይ ይሆናሉ እንጂ አያገቡም አይጋቡምም” እንዳለ። ማቴ. 22:30 እንዲሁም “ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡ የዚህ ዓለም ልጆች ያገባሉ ይጋባሉም፤ ያን ዓለምና ከሙታን ትንሣኤ ሊያገኙ የሚገባቸው እነዚያ ግን አያገቡም አይጋቡምም፤ እንደ መላእክት ናቸውና” በማለት ከሞት በኋላ በትንሣኤ እንደሚገኝ የተነገረውን ይህን ክብር በድንግልናና በምንክስና የሚኖሩ አበውና እማት ግን በዚህ ዓለም ሕይወታቸው ሳሉ ይደርሱበታል (ይኖሩታል)። ሉቃ. 20:34-36 መላእክት በተፈጥሯቸው እንደማያገቡና እንደማይጋቡ፤ ከትንሣኤ በኋላ ደግሞ ለሰዎችም ማግባት መጋባት እንደማይኖር ሁሉ በዚህ ዓለም ሲኖሩ በንጽሕናና በድንግልና ሆነው ከማግባትና ከመጋባት ውጭ የሚኖሩ አበውና እማት “እንደ መላእክት ናቸው” የሚያስኖቸው ይህ ነው። ስለዚህም ነው የድንግልና ሕይወት “ሥርዓተ መላእክት”፣ “ሕይወተ መላእክት” እየተባለ የሚገለጸው።

ስለዚህ ተቃዋሚዎቹ ተሐድሶዎች “ይህን ሥርዓት ሥርዓተ መላእክት ነው ይሉታል። ምንክስናን በወንጌል ጥቅስ ለመቀባባት የምትደረገዋን ማመሳሰል ግን ምሁራኑ አልተቀበሏትም። አንዳንዶቹ ምሁራንም ላላወቀሽ ታጠኝ ብለዋታል” የሚለው ነገራቸው ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው አስተምህሮ ጋር የሚጣላ መሆኑንና በቃል እግዚአብሔር ሚዛንነት ሲመዘን እንዲህ መቅለሉን በግልጽ ያሳያል። ራሱ ባለቤቱ በቃል ያስተማረውንና በተግባር የኖረውን ሕይወት መንቀፍ ምን ይሉታል? መድኃኔ ዓለም ክርስቶስ በዚህ ዓለም ጋብቻን ንቀው ወይም ጠልተው ሳይሆን ለበለጠ ነገር ብለው በምንክስናና በድንግልና የሚኖሩትን “እነዚያ ግን አያገቡም አይጋቡምም፤ እንደ መላእክት ናቸውና” ሲላቸው ተሐድሶዎች ደግሞ “አይ አይደለም፤ ይህ ሕይወት ሥርዓተ መላእክት ነው መባሉ ስህተት ነው። እንዲህ ያለውን ምሁራኑ አልተቀበሉትም” ይሉናል። ታዲያ የቱን እንስማ? የጌታችንን ትምህርት ወይስ የተሐድሶዎችን ክህደት?

ጌታችን ደቀ መዛሙርቱን ሁሉንም ይወዳቸው ነበር። “እብ እንደ ወደደኝ እኔ ደግሞ ወደድኋችሁ፤ በፍቅሬ ኑሩ” እንዳላቸው። ዮሐ. 15:9 ዮሐንስ ወንጌላዊን ግን ከሁሉም አብልጦ ይወደው እንደ ነበር ቅዱስ መጽሐፍ ይነግረናል። ጌታችን ለደቀ መዛሙርቱ ከእነርሱ መካከል አንዱ አሳልፎ የሚሰጠው ስለ መሆኑ በተናገራቸው ጊዜ ደንግጠው “እኔ እሆንን?” ባሉ ጊዜ በጌታችን በደረቱ ጠጋ ብሎ ይህን ምሥጢር የጠየቀው፤ ስለ ማን እንደ ተናገረ እንዲጠይቅላቸው ስምዖን ጴጥሮስም የጠየቀው ቅዱስ ዮሐንስን ነበር፤ “ኢየሱስም ይወደው የነበረ ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ በኢየሱስ ደረት ላይ ተጠጋ፤ ስለዚህ ስምዖን ጴጥሮስ እርሱን ጠቅሶ፡- ስለማን እንደ ተናገረ ንገረን አለው። እርሱም በኢየሱስ ደረት እንዲህ ተጠግቶ፡- ጌታ ሆይ፤ ማን ነው? አለው።” ዮሐ. 13:23-25 ይህ በጌታችን ደረት መጠጋትና እርሱን የመቅረብ ልዩ ጸጋ ለቅዱስ ዮሐንስ የተሰጠው ድንግል በመሆኑ እንደ ሆነ የቤተ ክርስቲያን አባቶች ገልጸዋል።

በመስቀሉ እግር ሥር የተገኘውና ጌታችን ንጽሕት ድንግል የሆነች እናቱን አደራ የሰጠውም ለዚህ ለቅዱስ ዮሐንስ ወንጌላዊ ነበር። “ኢየሱስም እናቱን ይወደው የነበረውንም ደቀ መዝሙር በአጠገቡ ቆሞ ባየ ጊዜ እናቱን፡- አንቺ ሴት፤ እነሆ ልጅሽ አላት። ከዚህ በኋላ ደቀ መዝሙሩን፡- እናትህ እነኛት አለው። ከዚህም በላይ ጀምሮ ደቀ መዝሙሩ ወደ ቤቱ ወሰዳት።” ዮሐ. 13:26-27 ድንግል እናቱን ለድንግል ዮሐንስ ሰጣት። እመቤታችንን “የደናግል መመኪያ” የምንላት ለዚህም ነው። ይህ ሁሉ ድንግልና ያለው ክብርና ጸጋ ታላቅ መሆኑን ያሳያል እንጂ የዘመናችን ሉቲራውያንና ሰዱቃውያን “ሌላ ጽድቅ”፤ “ሰው ሠራሽ” እያሉ እንደሚነቅፉት ሆኖ እናገኘውም።

3) መንፈሳዊ ተጋድሎ

በምንኩስና አምላካቸውን ለማገልገል የሚወስኑ ሰዎች ዓላማቸው ራሳቸውን ለአምላካቸው በመስጠት እርሱ ባሳያቸው መንገድ እስከሚቻላቸው ድረስ በፍጹምነት መንገዝ (መኖር) ነው። ፍጹም ወደ መሆን ማደግ፤ ራስን በመንፈሳዊነትና በቅድስና ማሳደግ የገዳማዊ ሕይወት ዓላማ ነው። ግን ይህ ዓላማ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነውን? ወይስ ሰው ሠራሽና ከወንጌል የተለየ ባእድ ነገር? “ፍጹምነት” የሚለውን ነገር ወደ ክርስትና ያመጣው የምንኩስናና የገዳማዊ ሕይወት ዝንባሌና ልማድ ነበርን?

ለክርስትና ፍጹምነትን ግብ (ዓላማ) አድርጎ ያሳየውና ያስተማረው መነኩሳት ሳይሆኑ ራሱ ባለቤቱ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ እንዲህ ብሎ፡- “እንግዲህ የሰማይ አባታችሁ ፍጹም እንደ ሆነ እናንተ ፍጹማን ሁኑ።” ማቴ. 5:48 ስለዚህ መነኩሳት ወደ ፍጹምነት ማደግ ይችላል ዘንድ ከዚህ ጌታችን ካሳየው ግብ ለመድረስ ልቡናንና ሕሊናን ሊይዙና ሊያሰናክሉ ከሚችሉ ከዚህ ዓለም ነገሮች በተቻላቸው መጠን ራሳቸውን ማራቃቸውና መምረጣቸው የሚያስነቅፈው ምኑ ላይ ነው? መድኃኒታችን “በእሾህ መካከል የተዘራውም ይህ ቃሉን የሚሰማ ነው። የዚህም ዓለም ሃላብና የባለጠግነት መታለል ቃሉን ያንቃል፤ የማያፈራም ይሆናል” በማለት የእግዚአብሔር ቃል በውስጣችን ፍሬ እንዳያፈራ የሚያንቁትንና የሚያስቀሩትን - የዚህ ዓለም ሃላብና የባለጠግነት መታለል የተባሉትን እነርሱ አርቀው ተዋቸው። ማቴ. 13:22

የዚህ ዓለም ሃላብና የባለ ጠግነት ምኞት ሰዎችን ምን ያህል ከፍጹምነት መንገድ እንደሚደርቃቸውና እንደሚፈትናቸው ጌታችን ለባለ ጸጋው በተናገረውና ያ ባለ ጸጋም ባደረገው ነገር በግልጽ ታውቋል። ያ ባለ ጸጋ የነበረ ሰው ቀርቦ ጌታችንን “መምህር ሆይ፤ የዘላለምን ሕይወት እንዳገኝ ምን መልካም ነገር ላድርግ?” ባለው ጊዜ ጌታችንም “ስለ መልካም ነገር ለምን ትጠይቀኛለህ? መልካም የሆነ አንድ ነው፤ ወደ ሕይወት መግባት ብትወድ ግን ትእዛዛትን ጠብቅ” አለው። ባለ ጸጋውም፡- “የትኞችን?” አለው። ጌታችን ኢየሱስም፡- “አትግደል፤ አታመንዝር፤ አትሰረቅ፤ በሐሰት አትመስክር፤ አባትህንና እናትህን አክብር፤ ባልንጀራህንም እንደ ራስህ ወደድ” አለው። ጎብዙም፡- “ይህንም ሁሉ ከሕፃንነቱ ጀምሮ ጠብቄያለሁ፤ ደግሞስ የሚጎድለኝ ምንድር ነው?” አለው። ጌታ ኢየሱስም፡- “ፍጹም ልትሆን ብትወድ፤ ሂድና ያለህን ሸጠህ ለድሆች ስጥ፤ መዝገብም በሰማያት ታገኛለህ፤ መጥተህም ተከተለኝ” አለው። ቅዱስ ወንጌል በዚያን ጊዜ ስለ ሆነው ሲናገር “ጎበዙም ይህን ቃል በሰማ ጊዜ ብዙ ንብረት ነበረውና እያዘነ ሄደ” ይላል። ማቴ. 19:16-22

ያ ባለ ጸጋ ያለውን ሁሉ ትቶ ጌታችንን ብቻ ቢከተል ኖሮ ፍጹምነትን ያገኝ ነበር ማለት ነው። እንዲሁም ሰማያዊ መዝገብ ያገኝ ነበር። ጌታችን በማይታለል ቃሉ “ፍጹም ልትሆን ብትወድ፤ ሂድና ያለህን ሸጠህ ለድሆች ስጥ፤ መዝገብም በሰማያት ታገኛለህ፤ መጥተህም ተከተለኝ” ያለው ለዚህ ነበር። ገዳማውያን መነኩሳትም ጌታችን ለዚያ ባለ ጸጋ የነገረውን ትእዛዝ በመቀበል አንዳንዶቹ ገና ከመጀመሪያው ወደዚህ ዓለም ከመግባትና ሀብት ንብረት ከማፍራት ርቀው፤ ሌሎቹ ደግሞ ወደዚህ ሕይወት ገብተው የተወሰነ ጊዜ ከኖሩ በኋላ ለባለ ጸጋው እንደ ተነገረው መዝገብ በሰማያት ያገኙ ዘንድ ያላቸውን ሁሉ ሸጠው ፍጹምነትን ሸተው ጌታቸውን የተከተሉ ናቸው።

ይህንም በኋላ ዘመን የመጡት መነኩሳት አባቶች - እነ ቅዱስ እንጦንበና ቅዱስ መቃርስ፤ እነ ቅዱስ ጳኩማስና ቅዱስ አዋን የመሠራቱት ሳይሆን ራሱ ባለቤቱ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያስተማረው ትምህርት ነው። እነዚህ አባቶች ያደረጉት ነገር ቢኖር ጌታችን በሕይወቱ በተግባር ያሳየውንና በቃሉ ያስተማረውን በሙሉ ኃይላቸውና ዓቅማቸው ለመታዘዝ መነሣታቸው እና በዚያው መሰመር እስከ መጨረሻ ጸንተው መዝለቃቸው ብቻ ነው።

በዚህ ዓለም መኖር፣ በትዳር መኖር እግዚአብሔርን ለማገልገል አያስችልም አይባልም። በዚህ ዓለም ኖረው እግዚአብሔርን ያገለገሉና ደስ ያሰኙ እርሱ የሚያውቃቸው፤ ለእኛም በመጸሐፍት የተገለጡና የምናውቃቸው ብዙ ቅዱሳን ነበሩ። ይህ እንዳለ ሆኖ ወደዚህ ዓለም ውጣ ውረድ ሳይገቡ የሚኖሩ ግን ጊዜያቸውንና አእምሯቸውን ሁሉ እግዚአብሔርን ለማገልገልና ለተዘከሮተ እግዚአብሔር ለማዋል የበለጠ ይመቻቸዋል። ይህን እውነታም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ሲል ገልጾታል፡-

ነገር ግን ያለ አሳብ ልትኖሩ እወዳለሁ። ያላገባው ጌታን እንዴት ደስ እንዲያሰኘው የጌታን ነገር ያስባል፤ ያገባው ግን ሚስቱን እንዴት ደስ እንዲያሰኛት የዓለምን ነገር ያስባል፤ ልቡም ተከፍቧል። ያልተጋባች ሴትና ድንግል በሥጋም በነፍስም እንዲቀደሱ የጌታን ነገር ያስባሉ፤ የተጋባች ግን ባሏን እንዴት ደስ እንድታሰኘው የዓለምን ነገር ታስባለች። ይህንም ለራሳችሁ ጥቅም አሳለሁ፤ በአገባብ እንድትኖሩ ሳትባከኑም በጌታ እንድትጸኑ ነው እንጂ ላጠምዳችሁ ብዬ አይደለም። 1 ቆሮ. 7:32-35

መቀደስንና መልካም የሆነ ብርሃናዊ ሕይወትን ገንዘብ ማድረግ የሚገባን ስለ መሆኑ የተናገረውም ራሱ መምህራችንና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እንዲህ ብሎ፡- “መልካሙን ሥራችሁን አይተው በሰማያት ያለውን አባታችሁን እንዲያከብሩ ብርሃናችሁ እንዲሁ በሰው ፊት ይብራ።” ማቴ. 5:16 እነዚህ መልካም ሥራዎችም በዋናነት ጌታችን ይህን አባታዊ ትእዛዝ ከመናገሩ ቀደም አድርጎ በማቴዎስ ወንጌል በምዕራፍ አምስት መጀመሪያ ላይ የተናገራቸው ናቸው፤ እንዲህ ብሎ፡-

በመንፈስ ድሆች የሆኑ ብፁዓን ናቸው፤ መንግሥተ ሰማያት የእነርሱ ናትና። የሚያዝኑ ብፁዓን ናቸው፤ መፅናናትን ያገኛሉና። የዋሆች ብፁዓን ናቸው፤ ምድርን ይወርሳሉና። ጽድቅን የሚራቡና የሚጠሙ ብፁዓን ናቸው፤ ይጠግባሉና። የሚሥሩ ብፁዓን ናቸው፤ ይማሉና። ልብ ንጹሐች ብፁዓን ናቸው፤ እግዚአብሔርን ያዩታልና። የሚያስተራርቁ ብፁዓን ናቸው፤ የእግዚአብሔር ልጆች ይባላሉና። ስለ ጽድቅ የሚሰደዱ ብፁዓን ናቸው፤ መንግሥተ ሰማያት የእነርሱ ናትና። ሲነቅፏችሁና ሲያሳድዷችሁ በእኔም ምክንያት ከፋውን ሁሉ በውሽት ሲናገሩባችሁ ብፁዓን ናችሁ፤ ዋጋችሁ በሰማያት ታላቅ ነውና ደስ ይበላችሁ፤ ሐሴትም አድርጉ ማቴ. 5:3-12

ገዳማዊ ሕይወት ትሑት ለመሆን፤ ስለ ጽድቅ ለመራብና ለመጠማት፤ ልብን ገጽሕ ለማድረግ . . . ስለ ጽድቅ መሰደድ አይደለምን? በርግጥ ይህ የመነኩሳት ብቻ ሳይሆን የማንኛውም ክርስቲያን ሁሉ ዓላማ መሆን አለበት። ሆኖም መነኩሳት ከዚህ ዓለም ተለይተው በገዳም ተወስነው የሚጋደሉት ጌታችን ገንዘብ እናደርጋቸው ዘንድ ያስተማረንን እነዚህን መልካም ሥራዎች በእርሱ እርዳታ ገንዘብ ለማድረግና ለማሳደግ ነው። ቅዱስ ጳውሎስ ጢሞቴዎስን “እግዚአብሔርን ለመምሰል ግን ራስህን አስለምድ። ሰውነትን ለሥጋዊ ነገር ማስለመድ ለጥቂት ይጠቅማልና፤ እግዚአብሔርን መምሰል የሐሁንና የሚመጣው ሕይወት ተስፋ ስላለው፤ ለነገር ሁሉ ይጠቅማል” በማለት የመከረው እነዚህን እግዚአብሔርን ወደ መምሰል የሚያሳድጉንን ራሱ ጌታችን ያስተማረንን የብፅዕና ተግባራት መለማመድና ማዳበር የሚገባ ስለሆነ አይደለምን? 1 ጢሞ. 4:7-8 ታዲያ ራሳቸውን ከዚህ ዓለም ተግባር ለይተው ሙሉ ሕይወታቸውን ለእንዲህ ዓይነት አኗኗር የሰጡ ሰዎች መናፈቸው ያስመስገናቸዋል እንጂ የሚያስነቅፋቸው ምኑ ላይ ነው? የታዘዘውን ማድረግ ያልቻለ ሰው እርሱ ባለመቻሉ ራሱን ሊወቅስ፤ በዚህ መንገድ የተጓዙትንና ለመጓዝ እየተጋደሉ ያሉትን ደግሞ ሊያከብር ሲገባው በተቃራኒው እንዲህ ማድረግ ባለመቻሉ ራሱን እያመሰገነ

ማድረግ የቻሉትንና እየዋከሩ ያሉትን ደግሞ እየነቀፈ መታየቱ በጣም የሚገርም ነገር ነው! ሰነፉ ሠራተኛውን፣ ደካማው ብርቱውን፣ ገና ያልጀመረው የጀመረውን፣ ወይም የፈጸመውን ሲነቅፍ ማየት የሚገርም ነገር ነው! ጌታችን “እንግዲህ ከእነዚህ ከሁሉ ካነሱት ትእዛዛት አንዲቱን የሚሸር ለሰውም እንዲሁ የሚያስተምር ማንም ሰው በመንግሥተ ሰማያት ከሁሉ ታናሽ ይባላል፤ የሚያደርግ ግን የሚያስተምርም ማንም ቢሆን እርሱ በመንግሥተ ሰማያት ታላቅ ይባላል” ያለው ቃሉስ አይፈርድምን? ማ. 5:19

ስለዚህ ራስን ስለ እግዚአብሔር ሲሉ ድሀ ማድረግና እርሱን ብቻ ገንዘብ አድርጎ የመኖር ሕይወት የሆነው ገዳማዊ ሕይወትና ምንክስና በወንጌል የተገለጠው ትምህርትና ሕይወት ቀጣይ አካልና ተግባራዊ አፈጻጸም እንጂ ሌላ ባለድ ነገር አይደለም። መድኃኒታችን ስለ መንግሥተ ሰማያት ከተናገራቸው ምሳሌዎች መካከል አንዱም ይህን የተመለከተ ነበር። “ደግሞ መንግሥተ ሰማያት በእርሻ ውስጥ የተሰወረውን መዝገብ ትመሰላለች፤ ሰውም አግኝቶ ሰወረው፣ ከደስታውም የተነሣ ሄዶ ያለውን ሁሉ ሸጠና ያን እርሻ ገዛ።” ማቴ. 13:44 ይህን የተሰወረውን መዝገብ በትክክል የተረዱና ያዩ ሰዎች ያን እርሻ ክርስቶስን ለመግዛት ይችሉ ዘንድ ያላቸውን ሁሉ - በዚህ ዓለም ሕይወት ሊገኝና ሊደረሰበት የሚችለውን ነገር ሁሉ ሸጡ (ተወቱ)። ይህ የተሰወረውን ማየት የሚችል አርቶ አስተዋይነታቸውንና ካዩትም በኋላ ያን ለማግኘት ቁርጥ ሕሊናቸውን ያሳያል፤ ያስመስግናቸዋል እንጂ የሚያስነቅፍ አንዳችም ነገር የለውም።

4) አዳም ከመበደሉ በፊት በገነት የነበረውን ሕይወት የሚያሳይ “ዓለም” ነው

አዳም ከመበደሉ በፊት በገነት ሳለ የእናድሩ መገለጫዎች የነበሩ ብዙ ነገሮች ነበሩ። ከእነዚህም መካከል ከእንስሳትና ከአራዊት ጋር ያለ ምንም ችግር በሰላም ይኖር ነበር። ከዚህም በላይ የእንስሳትና የአራዊት ገዢያቸው እርሱ ስለ ነበር እግዚአብሔር ወደ እርሱ አምጥቷቸው ስም ያወጣላቸው እርሱ ነበር። ያ ሁኔታ በአዳም ኃጢአት ሲበላሽ ግን ያ ግንኙነት ቀርቶ እንዲያውም ሰውን የሚያስፈራሩትና የሚጣሉት ሆኑ። መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በገዳም አርባ ቀንና ሌሊት በተከታታይ ያለማደረግ ሲጸምና ሲጻልይ በዚያ ስለ ነበረበት ሁኔታ ቅዱስ ወንጌል እንዲህ ይላል፡- “ወዲያውም መንፈስ ወደ ምድረ በዳ አወጣው። በምድረ በዳም ከሰደጣን እየተፈተነ አርባ ቀን ሰነበተ። ከአራዊትም ጋር ነበረ፤ መላእክቱም አገለገሉት።” ማር. 1:12-13

እንግዲህ ጌታችን በመጀመሪያው አዳም ኃጢአት ምክንያት ተለያይተውና በጠላትነት ጎራ ተሰልፈው የነበሩትን ሰውንና አራዊትን በበረሃ ባደረገው ተጋድሎ ወደ ቀደመ እንድንታቸው መመለስን በተግባር አሳየን። በዚያ በበረሃው ጌታችን ከአራዊት ጋር አብሮ በመሆን የእርሱን ፊለግ ተከትለው በበረሃ በብሕትነትና ለሚጋደሉና ለሚጸኑ ገዳማውያን ከአራዊት ጋር መኖር እንደሚችሉ በተግባር አሳየን። በገነት የነበረውንና የጠፋውን ሰላምና አንድነት በምድር ላይ - በገዳም ቆሮንቶስ - በተግባር መልሶ አሳየን።

ስለሆነም የገዳማውያን አበው ሕይወትና ገዳማት ቀድሞ በቀዳማዊው አዳም ተበላሽተና ታጥቶ የነበረውን፣ ኋላ ግን ለሰም አጠራሩ ክብርና ምስጋና ይግባውና በዳግማዊ አዳም በጌታችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የተመለሰውን ያን ሕይወት በተግባር የሚያሳዩ በምድር ላይ ያሉ ገነቶች ናቸው። ሰው እግዚአብሔርን ባለማመንና ባለመታዘዙ ምክንያት አጥቶት የነበረው ጸጋ በዳግማዊ አዳም በኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ተመለሰልን የሰው ልጅ ወደ ቀደመ ክብሩ የተመለሰ መሆኑን በተግባር የሚያሳዩ ናቸው። ቅዱሳን ገዳማውያንና በረሃውያን አበው በእግዚአብሔር ካላቸው ፍጹም እምነትና ከመታዘዛቸው የተነሣ እንስሳትና አራዊት ይታዘዙላቸዋል፤ ከእነርሱ ጋር በገብረትና በሰላም ተደባልቀው እስከ መኖር ይደርሳሉ።

በተለያዩ የገዳማውያን ዜናዎች እንደምናገኘው የዱር እንስሳትን ውኃ የሚያጠጧቸውና የሚመግቧቸው ሲታመሙ የሚፈውሷቸው፤ ድርቅ ሲሆንባቸውና እንስሳቱ ዝናም ሲፈልጉ ወደ ቅዱሳን ቀርበው በራሳቸው መንገድ ችግራቸውን የሚገልጹበትና ቅዱሳኑም ያን በመንፈስ ተረድተው ስለ እነርሱ ጸልዮው ዝናም እንዲያገኙ ያደረጉባቸው ጊዜያት ነበሩ። ለምሳሌም ቅዱስ መቃርዮስ ዘእስክንድርያ አንዲት ጅብ ወደ እርሱ መጥታ እንዲከተላት በመፈለግ ዓይነት ሁኔታ ጨርቁን ይዛ እንደ መጎተት ባደረገች ጊዜ በሁኔታው በመገረም እስከ ጉድጓዷ ድረስ ተከተላት። ከዚያም ዓይናቸው የማያይ ቡችላዎቿን ከጉድጓዷ አውጥታ በፊቱ አስቀመጠችለት። እርሱም በመደነቅ ጸልዮ እንዲያዩ አደረጋቸው። እርሷም ለቅዱስ መቃርዮስ አንድ የበግ አጎዛ ከጉድጓዷ አውጥታ ሰጠችው። ቅዱስ መቃርዮስም በመገረም የሰጠችውን አጎዛ ይዞ ወደ በዓቱ ሄደ።

እንደዚሁም ሰዎችን የሚያስቸግሩ ክፉ አራዊትን ደግሞ በባዶ እጃቸው የሚገድሉ፤ በተግግጽ የሚመለሱትን ደግሞ በቃል የሚቆጠሩ አራዊቱም ቃላቸውን የሚታዘዙቸው ቅዱሳን ነበሩ። ለምሳሌም በላኛው መቶ ዓመት ማብቂያ ገደማ ከኢየሩሳሌም ወደ ግብጽ በረሐ ሄደው በዚያ የነበሩትን ባሕታውያን ቅዱሳን ዜና ሕይወት በዓይናቸው ያዩትንና በጆሯቸው የሰሙትን ጽፈውልን የሄዱት ሰባቱ መነኩሳት በጽፉት መጽሐፍ ላይ አባ አፖሎ የተባለ ባሕታዊ ደቀ መዝሙር እባብን በባዶ እጁ ይገድል እንደ ነበር፤ አባ ዲዲሞስ የተባለው ደግሞ ጊንጦችን በባዶ እግሩ ይረግጣቸውና ይገድላቸው እንደ ነበር፤ አባ አሞን የተባለው ባሕታዊ ደግሞ እባቦችን በዓቱን እንደ ዘበኛ ያሰጠቃቸው እንደ ነበር፤ ሆኖም ለሰዎች ሕይወት ስጋት የሆኑትን ደግሞ እንዳጠፋቸው፤ አባ ሄል የተባለው አባት ደግሞ አዘዎችን የዓባይን ወንዝ ለመሻገርና በዚያው ላይ ለመሄድ ይጠቀምባቸው እንደ ነበር ... ተጽፎ እናገኛለን።¹³¹

በገዳማዊ ሕይወት ከውድቀት በፊት የነበረውን የአዳም ሕይወት የሚያከክሩና የሚያሳዩ ሌሎች ሁኔታዎችም አሉ። ለምሳሌ በበረሐ ብቻቸውን ለሚጋደሉ ባሕታውያን ሰማያዊ ኅብስትና ጽዋ የሚመጣላቸውና ከምድራዊ ምግብና መጠጥ ነጂ ሆነው የሚኖሩ ነበሩ። በብሉይ ኪዳን ዘመን ነቢዩ ኤልያስ ይህን ዓይነት ጸጋ አግኝቶ እንደ ነበር መጽሐፍ ቅዱስ ይነግረናል። 1 ነገ. 19፡ 5-8 ለምሳሌም አባ ኪሮስን ለምናኔ ሲወጣ የተቀበለውና ደመና ጠቅሶ አስቆጥሶ ገዳም ከአባ ተርዋ ዘንድ ልብስ ምንክሱናን ይዞ በዚያው ቀን ከሰዓት በኋላ በደመና ተመልሶ አባ ኪሮስን ልብስ ምንክሱናን ያለበሰው አባ በብኑዳ የተባለው በዮርዳኖስ በረሐ ይጋደል የነበረው ባሕታዊ ቅዱስ ሚካኤል ከእግዚአብሔር ዘንድ እየተላከ ማታ ማታ ሰማያዊ ኅብስት ያመጣለት ነበር። እንደዚሁም አባ ኪሮስም በታመመ ጊዜ ቅዱስ ሚካኤል ኅብስት ሰማያዊ ይዞለት መጥቶ ብላ እያለ እያጽናና እንዲመግብ አድርጎታል።¹³²

አባ ፓቴርመቴየስ የተባለ በግብጽ በረሐ የነበረ አባት ደግሞ በየሳምንቱ ይመገበው ዘንድ ተአምራዊ የሆነ ኅብስት ይሰጠው ነበር። አባ ሖር ደግሞ ለሦስት ሳምንታት ያህል በመልእክ አማካይነት ተመግቧል።¹³³ ይህ ለብዙ በረሐውያን ቅዱሳን ያደረግላቸው የነበረ ቸርነት ነው። ዛሬም እኛ ባናውቅም እግዚአብሔር ቸርነቱ አይቋረጥምና ይህን መሰል ጸጋ የሚያገኙ የእርሱ አገልጋዮች ይኖራሉ። ስለዚህ ገዳማዊ ሕይወትና ገዳማት የገነትን አድኗር በተግባር የሚያሳዩ፤ ሰው ለእግዚአብሔር ታማኝ ከሆነና ከዚህ ዓለም ፍትወትና ምኞት በራቀና ወደ እግዚአብሔር በቀረበ መጠን እግዚአብሔር ደግሞ በምን ያህል እንደሚያቀርበውና ጸጋውን አብዝቶ እንደሚሰጠው በተግባር የሚያሳዩ ሕያው ምስክሮች ናቸው። ገዳማት “በምድር ላይ ያሉ ገነቶች” ናቸው።

¹³¹ Norman Russell and Benedicta Ward S L G, 1980, *The Lives of the Desert Fathers*, Cistercian Publications, Michigan, USA, pp. 42-44.
¹³² ገድለ ቅዱስ ኪሮስ
¹³³ Norman Russell and Benedicta Ward S L G, 1981, *The Lives of the Desert Fathers*, The Historia Monachorum in Aegypto, Cistercian Publications, Michigan, USA, pp. 42-44

7.3 ማርቲን ሱተር ምንኩስናና ገዳማዊ ሕይወትን የተቃወመባቸው ምክንያቶች

በአርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን እና በፕሮቴስታንቶች መካከል (በሮማ ካቶሊክ እና በፕሮቴስታንቶች መካከልም ጭምር) ላለው ትልቅ ልዩነት መነሻ ነጥቦቹ በሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት ውስጥ በሚገኙ ሃሳቦች ላይ ያሉ አረጻጾችና አተረጓጎሞች ናቸው። ተሐድሶዎች እኛ አገር አሁን እንደ አዲስ ብርቅና ድንቅ መስሏቸው ወይም አስመስለው ለማራገብ የሚሞክሯቸው ጉዳዮች በ16ኛው መቶ ዓመት በጀርመናዊው ማርቲን ሱተር፣ በፈረንሳዊው ጆን ካልቪንና በስዊዘርላንዳዊው ኡልሪች ዝዊንግሊ የተቀነቀኑና ውዝግብ የፈጠሩ ጉዳዮችን ነው። በርግጥ የተወሰኑት ጉዳዮች ከዚያ በፊትም በአንዳንድ ግለሰቦች ብቅ ጥልቅ በሚል ሁኔታ ሲንጸባረቁ ነበር። ሆኖም የእነዚያን ሁሉ አጠራቅም በዘመኑ የነበሩትን ሁኔታዎች ተጠቅሞ በከፍተኛ ሁኔታ ያራገባቸውና አዲስ የእምነት አቅጣጫ አድርጎ ያመጣቸው ማርቲን ሱተር ነው።

በአውሮፓ የተሐድሶን ክብሪት የሚረው ማርቲን ሱተር ራሱ በመጀመሪያ የካቶሊክ መንኲሲ ነበር። ነገር ግን በአንድ በኩል ወደ ምንኩስና የገባው ሕይወቱን (ምንኩስናን) ከመጀመሪያው ፈልጎትና አውጥቶና አውርዶ መርጦት ሳይሆን በድንገት መብረቅ ባስደነገጠው ጊዜ ከዚህ መፃት ብታወጣኝ እመነኩሳለሁ ብሎ ስለት ተሰሎ ስለ ነበር ነው። የተሳለውም ለቅድስት ሐና ነበር። በሌላ በኩል ደግሞ በካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ከኬልቄዶን ጉባኤ ከአንዲቷ ቤተ ክርስቲያን ከተለዩበት ጊዜ ጀምሮ በየጊዜው ከእውነት እየተንሸራተቱና እየራቁ በመሄድ በውስጣቸው ብዙ ሰው ሠራሽ የሆኑ ሊክርስቲያናዊ አስተምህሮዎችና ተግባራት ተስፋፍተው ነበር። በተለይም ሱተር መንኲሲ ሆኖ በነበረበት በ16ኛው መቶ ዓመት ላይ ተስፋፍተው ከነበሩት የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ልማዶች መካከልም በዋናነት የሚከተሉት ጉዳዮች ተጠቃሾች ናቸው።

- 1) የተትረፈረፈ የብቃት መዝገብ ("Tresury of merits") - ሁሉ ጊዜም ሕጋዊና ፍርድ ቤታዊ (Juridical and legalistic tendency) መንፈስና ዝንባሌ ውስጥን ሰርስሮ የተዋረሳት የሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን የተትረፈረፈ የብቃት መዝገብ ("treasury of merits") ያላቸው ሰዎች (ቅዱሳን) በመጻን መንገድ ድጋፍና ዕርዳታ ለሚያስፈልጋቸው ሰዎች ከዚህ የጸጋ መዝገብ ለእነዚያ ማስተላለፍ ይቻላል የሚል ትምህርት ፈጥራና አዳብራ ነበር። በርግጥ ይህ አስተሳሰብና ንድፈ ሃሳብ በቀላሉ ሊገለጽ የሚችል ዓይነት አይደለም፤ ሆኖም ባልሆነ መንገድ ሊተረጎምና ሊሰህተት ሊዳርግ የሚችል ግን ነበር። በሮም ቤተ ክርስቲያን እምነት ፖፑ የቅዱስ ጴጥሮስ ወራሴ መንበር ስለሆነ ብቻ በምድር ላይ የክርስቶስ እንደራሴ ነው። የመንግሥተ ሰማያት ቁልፍ የተሰጠው፤ የማሰርና የመፍታት ሥልጣንም የተሰጠው ለቅዱስ ጴጥሮስ ስለሆነ፤ ይላሉ የሮም ቤተ ክርስቲያን ሰዎች፤ ፖፑ የእርሱ ወራሽ በመሆኑ የዚህን የጸጋ ማስተላለፍ መብት የመፍቀድና ተፈጻሚነቱንም በተመለከተ የመወሰን ሥልጣን የፖፑ ነው ባዮች ነበሩ። ይህ እነዚህን ጸጋዎች ለሚያስፈልጋቸው ሰዎች የማስተላለፍ መብት ደግሞ "የሥርየት ካርድ" የሚባለው ነው።¹³⁴

¹³⁴ Georges Florovsky, *The Ascetic Ideal and The New Testament, Reflections on the Critique of the Theology of the Reformation, The Collected Works*, Vol. X.

2) የሥርየት ካርድ (Indulgence card) - ከተሳሳተ መሠረት የበቀለው አስተሳሰብ እያደገ ሲሄድ በመካኒ ደይን (Purgatory) ያሉ ነፍሳትን ለማውጣት በፖፑ ፈቃድ የሚሸጥ የሥርየት ካርድ ታላቅ ጠሜታ አለው እያለች ማስተማር ጀመረች። በተለይ ደግሞ የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን በሮም ቫቲካን ላይ በጣም ትልቅ የሆነ የቅዱስ ጳጥሮስ ቤተ ክርስቲያን ለመሥራት ብዙ ገንዘብ አስፈልጓት ስለ ነበር የሥርየት ካርዱን እንዲሸጡ ለየአገራቱ ካርዲናሎች ተሰራጨ። በየቦታው ስለ ሥርየት ካርድ የሚሰጠው ትምህርትና ውትወታም ተጠናክሮ ቀጠለ። በዚህም ቤተ ክርስቲያን ለጠላቶቿ ጥቃት የተመቸች ሆና ተገኘች።

3) በመልካም ሥራ መዳን - ነገሮችን ሁሉ ከፍርድ ቤትና ከሕግ አኳያ ማየትና መተንተን መገለጫ የሆነው የሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ለመዳን የመልካም ሥራን አስፈላጊነት ጎሳ ባለ ሁኔታ፡ አንዳንዴም በእምነትና በእግዚአብሔር ቸርነት የሚገኘውን መዳን ወደ መዘንጋት ደርሳ መልካም ሥራ ላይ ብቻ ተንጠልጥሳለች ብለው ተቃዋሚዎቿ በሚከሰባት ሁኔታ ላይ ነበረች። ከእምነትና ከምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ጋር በተዋሐደና ምልዓት ባለው ግንዛቤ ከመሆን ይልቅ የግል ተጋድሎና መልካም ሥራ ላይ የተንጠለጠለ የመዳን አስተምህሮ ይንጸባረቅባት ነበር ብለው በዘመኑ የነበሩ ተቃዋሚዎቿ ይከሰዷት ነበር።

እንግዲህ ለተር የነበረው በዚህ ዓይነት የዘመን ዳራ ውስጥ ነበር። በካቶሊክ ቤተ እምነትና እርሱ በነበረበት ገዳም ለመዳን ለመልካም ሥራ ይሰጥ የነበረው ከመጠን ያለፈና የተጋነነ ቦታ፡ እንዲሁም እርሱ በእውግስጢኖስ የቅድመ ምርጫ እና የመመረጥ አለመመረጥ አድል ላይ የተመሠረተ የነበረው እምነቱ ከውስጡ እየካዱት ሄዱ። ጥንቱንም በካቶሊክ ድቡሸት ላይ የተመሠረተ የነበረው የሉተር መሠረተ እምነት (አስተምህሮ) በአንድ በኩል በድንገት ድንጋጤ ላይ ብቻ ተመሥርቶ በስእለት የጥበቡ የምንክሱና ሕይወት እየከበደው ሄደ። በዚህም በከፍተኛ ሁኔታ የጭንቀት ተጠቂ ሆነ።

ከዚህ ችግር የተነሣም መጽሐፍ ቅዱስን ከጭንቀት ያወጣኛል ብሎ ባሰበበት መንገድ ለመተርጎም በመነሣት በመጨረሻ ሐዲስ ኪዳንን በራሱ አረዳድ በአዲስ መንገድ ተረድቸዋለሁ በማለት ከመጽሐፍ ቅዱስና ከአባው አስተምህሮ የተለየና እንግዳ የሆነ አስተምህሮ ይዞ ብቅ አለ። ይህ እንግዳና ባእድ ትምህርቱም በዋናነት “መዳን በእምነት ብቻ” የሚል ነበር። ለዚህ እንግዳ ትምህርቱ ዋና መነሻና ድጋፍ ያደረጋቸውም የቅዱስ ጳውሎስን የሮሜ እና የገላትያ መልእክታት ነበር። ይህን አዲስ የሆነ እንግዳ ትምህርቱንና የራሱን አተረጓጎምና አረዳድም “አዲስ የሆነ የቅዱሳት መጻሕፍት መገለጥ” ሲል ራሱን በራሱ ለማሞካሸት ሞክሯል። ከእርሱ ወዲህ በየቦታውና በየጊዜው ለሚነሱ ተሐድሶ ነን ባዮች ሁሉ ዋናው ምንጫቸውና መምህራቸው ይህ የሉተር በሁለቱ የቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት ላይ ትርጓሜ (ሐተታ) ብሎ የጻፈው መጽሐፍ ነው። ሉተር ገዳማዊ ሕይወትንና ምንክሱናን የተቃወመውም በእነዚህ ሥራዎቹ (ድርሰቶቹ) ነው።

ሆኖም ሉተር ቅዱስ ጳውሎስ ስለ መዳን ያስተማረውን ትምህርት በአዲስ መልኩ ተረዳሁት በማለት የሄደበት መንገድ ቅዱስ ጳውሎስን በተሳሳተ መልኩ በመረዳትና “ዌልጥ ብሎ መስመር ስቶ በመጓዝ ነበር። አንደኛው ችግር ሙሉውን መጽሐፍ ቅዱስን በአጠቃላይና የቅዱስ ጳውሎስን መልእክታትንም ሁሉንም ባላገናዘበ መልኩ በሁለቱ መልእክታት ላይ ብቻ መወሰን ሲሆን ሌላው ችግሩ ደግሞ ከሮሜ መልእክትና ከገላትያ መልእክታትም ቢሆን ከላይና ከታች ያለውን አጠቃላይ ሐሳብ ትቶ ለሚፈልገው አዲስ አስተሳሰብ ይስማሙኛል ያላቸውን ጥቅሶች ብቻ እየመረጠ በመገጣጠም መሆኑ ነበር። ይህም አልበቃ ብሎት ቅዱስ ቃሉ ከሚለው ውጭ የሌለ ነገር እስከ መጨመርም ደርሷል። በሮሜ ምዕራፍ 3 ቁጥር 28 ላይ ቅዱስ ጳውሎስ “ሰው ያለ ሕግ ሥራ በእምነት እንዲጸድቅ እንቆጥራለን” ያለው ቃል ላይ “በእምነት” ከሚለው ቀጥሎ “ብቻ” “alone”-“allein” የሚል ቃል እስከ መጨመር ድርሶ ነበር። እርሱ ከላቲን ቋንቋ ወደ ጀርመንኛ ቋንቋ በተረጎመው መጽሐፍ ቅዱስ ላይም “በእምነት ብቻ” የሚለው ይህ የሉተር ጭማሪ ለብዙ ጊዜያት አብሮ ሊታተም ኖሯል።

ይህም በቅዱስ ያዕቆብ መልእክት ላይ "ሰው በእምነት ብቻ ሳይሆን በሥራ እንዲጸድቅ ታያላችሁ" ለሚለው ቃል ማፍረሻና ማሳተባበያ ለማድረግ ብሎ ነበር። ያዕ. 2:24 የእግዚአብሔር ቃል በሆነው በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ለመጨመር የደፈረ ሰው ሌላ ነገር ቢል ምን ይገርማል! እንደዚህ ዓይነቶቹ ደፋሮች ለተራውያን ናቸው ራሳቸውን ለመጽሐፍ ቅዱስ ታማኝነትና ተቆርቋሪዎች አስመስለው ሊያቀርቡና ሊያቃልሉ የሚሞክሩት። እንዲህ ማለት ቢያስፈልግ ኖሮስ "ለማያውቅሽ ታጠኝ" የሚለው ብሂል የሚሰማማው ለእነርሱ ነበር!

ለተር በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ስለ ጨመረው አዲስ የራሱ ቃል ይሰነዘርበት ለነበረው ተቃውሞ ለሮማ ካቶሊክ ሰዎች በጸፈው ላይ እንዲህ አለ:-

እናንተ ፖፒስቶች (የፖፑ ተከታዮች - ካቶሊኮችን ማለቱ ነው) እኔ ስለ ጨመርኩት 'ብቻ-sola - allein' ስለሚለው ቃል የሚጨንቃችሁና የምትራውጡ ከሆነ ለፖፖችሁ እንዲህ ብላችሁ ቁርጠን ንገሩት:- 'ዶክተር ማርቲን ለተር የጨመረውና እንዲጨመር የፈቀደው ይህ ቃል እንደ ተጨመረ ይቀጥላል:-' አሁንም ዶክተር ማርቲን ለተር እንዲህ ይላል:- 'ፖፒስት እና አሁያ አንድ ናቸው:- እኛ የእነርሱ መምህራንና ዳኞች ልንሆን እንጂ የፖፒስቶች ደተ መዛሙርትና ተከታዮች ልንሆን እንሻምና:- (Philip Schaff, *History of the Christian Church*, 8 vols., New York: Charles Scribner's Sons, 1910.)

በመቀጠልም ራሱን ከቅዱስ ጳውሎስ ጋር ለማስተካከል በሚመስል መልኩ¹³⁵ እንዲህ ብሏል:-

እነርሱ ዶክተሮች ናቸውን? እኔም ነኝ። እነርሱ የተማሩ ናቸውን? እኔም ነኝ። ቴዎሎጂያን ናቸውን? እኔም ነኝ። ፈላስፎች ናቸውን? እኔም ነኝ። መጽሐፍትን የሚጽፉ ናቸውን? እኔም እንዲሁ ነኝ። ከዚህም በላይ የምመከበት አለኝ። እነርሱ ሊተረጉሟቸው የማይችሉትን መዝሙራትንና ነቢያትን እኔ እተረጉማቸዋለሁ። . . . ስለዚህ "ብቻ - allein" የሚለው እኔ የጨመርኩት ቃል በእኔ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንዳለ ይቀጥላል። አሁኖች የሆኑ ፖፑና መሰሎቹ ቢቆጡና ቢጃጃሉም ይህን ቃል የሚያውባቸው የለም። (Philip Schaff, *History of the Christian Church*, New York: Charles Scribner's Sons, 1910.)

ለተር ወደ ጀርመንኛ ተርጉሞ ባሳተመው ሐዲስ ኪዳን ላይ ለተወሰኑ ዘመናት እርሱ የጨመረው ባእድ ቃል አብሮ ሲታተም ቆይቷል። እንዲያውም በአንዳንድ የጀርመንኛ ጎትመቶች "ብቻ" የሚለው ቃል ጎሳ ብሎ ይታተም ነበር። የሰህተቶቹ ቁጥር ከሰዎች ሰዎች በሊያይም ለተር ተረጎምኩት ያለው መጽሐፍ ቅዱስ የራሱን የፈጠራ ሓሳብ እንዲደግፍለት ለማድረግ ሲል ብዙ ሰዎችም ይዘታዊ (የጭብጥ) ስህተቶች ያለበት መሆኑ በብዙ ምሁራን የተገለጸ ጉዳይ ነው። ገና ከጥንቱ በ1523 ዓ. ም. የነበረውና ዶ/ር ኤምሰር የተባለው ሰው ለተር የተረጎመው መጽሐፍ ቅዱስ ወደ አንድ ሺህ (1,000) የሚጠጋ የሰዋሰው (Grammatical) እና አንድ ሺህ አራት መቶ (1,400) ኦፋቂያዊ (Heretical) ስህተቶች እንዳሉበት ገልጸ ነበር።

ማርቲን ለተርና በየዘመኑ የሚወልዳቸው ልጆቹ ምንኩስናንና ገዳማዊ ሕይወትን የማቃወሙበት እንደኛውና ዋናው መነሻቸው "መዳን በእምነት ብቻ" ከሚለውና "በመዳን ሂደት ሰው የራሱ የሆነ እንዳትም ድርሻ የለውም" የሚለው የተሳሳተና የፈጠራ አሳባቸው ነው። መዳን የእግዚአብሔር የቸርነቱ የነጻ (የጸጋ) ስጦታ መሆኑ እና ሰው በእምነት የሚደን መሆኑ ከመጀመሪያው ዘመን ጀምሮ የሚታመን እውነተኛ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ነው። ይህ ለቤተ ክርስቲያን ጥያቄ አልነበረም።

¹³⁵ ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ብሏል:- "ዕብራውያን ናቸውን? እኔ ደግሞ ነኝ። የእስራኤል ወገን ናቸውን? እኔ ደግሞ ነኝ። የአብርሃም ዘር ናቸውን? እኔ ደግሞ ነኝ። የክርስቶስ አገልጋዮች ናቸውን? እንደ አብድ ሰው አላለሁ፤ እኔ እበልጣለሁ፤ በድካም አብዝኜ፤ በመገረፍ አብዝኜ፤ በመቃላር አትርፌ፤ በመሞት ብዙ ጊዜ ሆንሁ።" 2 ቀሮ. 11:22-23

ነገር ግን በሉተር አረዳድ በገዳማዊ ሕይወት መጋደልና መልካም የሆኑ የቅድስና ሥራዎችን መሥራት በጸጋ የተሰጠውን መዳን እና የእግዚአብሔርን የጸጋ ስጦታ የሚቃወሙ አድርጎ ይቆጥራቸው ጀመር። ይህም ችግሩ በዋናነት እርሱ በገዳም ባለ ከተዋረሰው የሚያስጨንቅ መንፈስና በራሱ ጥረት ብቻ የሚዳን መስሎት ሲያደርገው ከነበረው የራሱ የተሳሳተ እምነትና ድርጊት አንጻር የተፈጠረበት አጻፊታ (Reaction) ነበር። ከዚህም ጋር የሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን በእነዚህ ነገሮች ላይ የነበራት ሕግ ተኮር አስተሳሰብና በየጊዜው የጨመረችው ባእድ ነገሮች ሕይወቱ ከብደት ለነበረው ለሉተር በደንባራ በቅሎ ቃጭል ተጨምሮ እንደሚባለው ዓይነት ነገር ሆነበት።

ለሉተር “ጽድቅ” ማለት አፍአዊ (ውጫዊ) የሆነ ጽድቅ ነው። ይህም ማለት በሉተር አረዳድ “ማጽደቅ” (“to justify—dikaion”) ማለት አንድን ሰው የሆነ ሌላ አካል እንዲሁ ፈቃዱ ስለ ሆነ ብቻ ወይም በሆነ መንገድ ያንን ሰው “ጽድቅ” ነው ብሎ ማወጅ፤ ጽድቅነቱን መመስከር ማለት ነበር። ይህም በዚህ ዓለም በፍርድ ቤቶች እንደሚደረገው ዓይነት የሆነ አፍአዊ “መጽደቅ” ነው እንጂ በክርስትና የሚታወቀው መጽደቅ አይደለም። ምክንያቱም አንድ ሰው “ጽድቅ” ተብሎ ቢታወጅለትም ይህ አዋጅ ውስጣዊ ማንነቱን አይለውጥለትም። በእ.የሱስ ክርስቶስ የተገኘው መጽደቅ ግን እንዲሁ በውጭ በአዋጅ “ጽድቅ” ከመባል በላይ ውስጣዊ ሁለንተናችንንና መንፈሳችንን ሁሉ የቀደሰ፤ ሕሊናን ሁሉ ዘልቀ የሚገባ ነው። “እእምሮንም ሁሉ የሚያልፍ የእግዚአብሔር ሰላም” ተብሎ እንደ ተገለጸው ጥልቅና ውስጣዊ ነው እንጂ ውጫዊና በብይን የተሰጠ “ጽድቅ” አይደለም። ፊል. 4:7 ስለዚህ በዋናነት የሉተር የጽድቅና የመጽደቅ አረዳድ ጽንሰ ሓሳብ በዚህ ዓለም ባለው የሕግ ሂደት ላይ የተመሠረተና ከክርስቲያናዊ የመዳን ትምህርት ጋር የማይስማማ ነው።

ሉተር በሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን በእርሱ ዘመን ካየውና ከነበረው ሕግ ተኮር አረዳድና አመለካከት (Legalism) በጣም የባለ ሕግ መራሽ አረዳድና አተረጓጎም ፈጠረ። በዚህ አረዳዱም ጽድቅ በእምነት የተገኘ ከሆነና ሰውም “ጽድቅ” ነው ተብሎ የሚታወጅለት ከሆነ “ሥራን” ምን አመጣው? ምንስ ቦታ አለው? ወደሚል በጣም የተሳሳተና አደገኛ ድምዳሜ ላይ ደረሰ። ከዚህም በመነሣት በመልካም የቅድስና ሕይወት ለማድግና በሕይወታቸው እግዚአብሔርን ለማክበር መንፈሳዊ ተጋድሎዎች የሚሠራባቸውን ገዳማትንና በዚህ ሕይወት ለመኖር ደፋ ቀና የሚሉ መነኩሳትን ከፉኛ ይነቅፍና ይተች ጀመር። መነኩሳትና መነኩሳዊያት የምንኩስና ሕይወት ብጽዓታቸውን እንዲታወቁና እንዲያገቡ አጥብቆ ይሰብክ ጀመር። በዚህም ብዙዎች ቆባቸውን እየተው ወደ ማግባት ሄደዋል። እርሱ ራሱ ሉተር ቆቡን ጥሎ መነኩሲት የነበረችን ሴት ቆሟን አስጥሎ አግብቷል።

ምንኩስናን እንደ ሌላ ጽድቅ አድርገው የሚቆጥሩት ሰዎች - ሉተርና መስሎቹ - መሠረታዊ ችግር በዋናነት በመጽሐፍ ቅዱስ ያለውን የእግዚአብሔርን ቃል ሁሉንም በምልዓት ሳይሆን እነርሱ ለሚፈልጉት ንድፈ ሐሳብ የሚመቻቸውን ብቻ እየመረጡ መውሰዳቸው ነው። ከዚህም ጋር በቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት “ሥራ” ተብሎ የተገለጸው በኦሪት ሕግ ያለውን “ሥራ” ነው? ወይስ በክርስትና የሚፈጸመውን? የሚለውን ለመለየት ጥንቃቄ ሳያደርጉ በክርስቶስ ለማያምኑና በሕገ ኦሪት ብቻ ድንገት እናገኛለን ለሚሉ አይሁድ የተነገረውን ትምህርትና ተግማጽ ሁሉ በክርስቶስ ያመኑ ምእመናን ከሚሠሩት የወንጌል ፍሬ ከሆነው “መልካም ሥራ” ጋር አምታቱት፤ አደበላለቁት። በተለይም ቅዱስ ጳውሎስ በሮሜና በገላትያ መልእክቱ “ሥራ” እያለ የጠቀሰው በኦሪት ሕግ ስላለው፤ በተለይም በዚያን ዘመን በፈሪሳውያን የሕት አረዳድ ተመሥርቶ ስለ ነበረው ነው፤ ምክንያቱም በእነዚህ መልእክታት ላይ ዋናው የቅዱስ ጳውሎስ ተጋድሎ ከአይሁዳዊነት (Judaizers) ጋር ነበር።

ጌታችንም ሕጉን አፍክዋ በሆነና መንፈሳዊ ባልሆነ መንገድ ይረዱ የነበሩትን ፈረሳውያንን ወቅዷቸዋል። በሮሜ መልእክቱ ላይም ቅዱስ ጳውሎስ የአይሁዳዊነትን አፍክዋ የሆነ የሕጉን አረዳድና አተረጓጎም መንፈሳዊና ውሳጣዊ ከሆነው አረዳድ፤ እግዚአብሔር በኢየሱስ ክርስቶስ ሰው መሆን፤ በሞቱና በትንሣኤው ከፈጸመው አዲስ መገለጥና ለሰዎች ከሰጠው አዲስና ልዩ ጸጋ አንጻር እያነጻጸረ መሆኑን በየአንቀጹ እናየዋለን። የእግዚአብሔር አካላዊ ቃል ሰው መሆን በሰዎች ሕይወትና ማንነት ላይ የፈጠረው አንድምታ እጅግ በጣም ጥልቅ ነው። ይህን በእግዚአብሔር ሰው የመሆን ምስጢር ማየት ያልቻሉ አይሁድ በኦሪት ሕግ የታዘዙትን መስዋዕቶችና የመንጻት ሥርዐቶች በመፈጸም ብቻ ጽድቅ ይገኛል ብለው ማሰባቸውና በዚያው ስህተታቸው ላይ መቀጠላቸው፤ እንዲሁም ወደ ክርስትና ከገቡት አይሁድ መካከልም የተወሰኑት ያ ኦሪታዊ እርሾ አልለቃቸው ብሎ ይቸገሩና ያስቸግሩ ስለ ነበር “የሕግ ሥራ” “ሥራ” እያለ ደጋግሞ የገለጸው ይህን በሕገ ኦሪት ያለውን እንጂ በክርስቶስ አምና በእርሱ ቸርነት የሚሠራውን ክርስቲያናዊ መልካም ሥራ አይደለም።

ቅዱስ ጳውሎስ አንድም ቦታ ላይ ክርስቲያኖች የሚሠሩትን መልካም ሥራ አልነቀፈም፤ በዊራሽ! ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ “ሥራ” በማለት የገለጸውና የነቀፈው “የኦሪቱን የሕግ ሥራ” ላይሆን ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተናገረውን “ክርስቲያናዊ መልካም ሥራ ነው” ብሎ ማሰብ ያልተጻፈ የማንበብ ታላቅ ስህተት ነው። ሉተርን ወደዚህ ዓይነት ጽንፈኛ የስህተት አረዳድ የገፋው ከላይ እንዳየነው በሮማ ካቶሊክ ዘንድ በሥራ ላይ የነበረው መጠን አለፍ ልማድና ትምህርት ነበር። ከነበረበት የሕይወትና የትምህርት ሁኔታ የተነሣም ሉተር “ሥራ” የሚል ነገር ባገኘ ቁጥር መነኩሴ ሳለ ያሰበውና ይሰማው ከነበረውና ካደገበት ከሥርየት ካርድና የመልካም ሥራ መዝገብ ከሚለው የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ባህል ጋር ቶሎ ብሎ ይገናኝበት ነበር። እንዲሁም በገዳም ሳለ የነበረበትን ጭንቀትና የሕይወት ክብደት ያስታውሰው ስለ ነበር ያንን የውስጥ ጭንቀቱን ለማጥፋት ሲል “ሥራ” የሚልን ነገር ለማጥፋት ቆርጦ ተነሣ። በመሆኑም አባብ ያየ በልጥ ይደነግጣል እንደ ተባለው ሆነበትና ሉተር “ሥራ” የሚለውን ቃል ወዳልሆነ ሌላ የስህተት አቅጣጫ ወሰደው።

7.4 ክርስቲያናዊ መልካም ሥራ በቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት

ሉተርና መሰሎቹ ተሐድሶዎች ምንኩስናንና ገዳማዊ ሕይወትን፤ እንዲሁም ክርስቲያኖች የሚያደርጓቸውን መንፈሳዊ ተጋድሎዎችና መልካም ሥራዎች የሚነቅሩት እነዚህ ነገሮች በክርስቶስ የተሰጠውን የመዳን ጸጋ የቃልላሉ ወይም በራሱ ልዳን እንደ ማለት ናቸው በማለት ነው። ለዚህም ደጋግመው የሚጠቅሱት የቅዱስ ጳውሎስን መልእክታት ስለሆነ ከዚህ ቀጥሎ የምንመለከተው በዚህ ሐዋርያ በቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት ውስጥ በእግዚአብሔር ቸርነት የተሰጠንን መዳን እንደሚናገር ሁሉ እኛ በሚቻለን ሁሉ በመልካም ሥራ መጋደልና መጽናት፤ መንፈሳዊ ምግባር ትሩፋት መሥራት ያለብን መሆኑንም ይናገራልና እነዚህን ነገሮች ከየመልእክታቱ አጠር አድርገን እንመለከታለን።¹³⁶

አሁን በቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት በገዳማዊ ሕይወት የሚፈጸሙትን መንፈሳዊ ተጋድሎዎችና ምግባር ትሩፋት በተመለከተ የተገለጹትን ዋና ዋና ነጥቦች እንመለከታለን።

የሮሜ መልእክት

- ❖ “በእርሱም ስለ ስሙ በአሕዛብ ሁሉ መካከል ከእምነት የሚነሣ መታዘዝ እንዲገኝ ጸጋንና ሐዋርያነትን ተቀበልን” ሮሜ 1:5

¹³⁶ Georges Florovsky, *The Ascetic Ideal and The New Testament, Reflections on the Critique of the Theology of the Reformation, The Collected Works, Vol. X.*

ይህ ማለት ካመንኩ ከዚያ በኋላ በቃኝ ጨርሻለሁ የሚባልበት ሳይሆን በእምነት ተመሥርቶ መታዘዝ ይገባል ማለት ነው። መታዘዝ ደግሞ ለእግዚአብሔር ትእዛዛትና ለቃሉ ነው። መታዘዙ ግን በእራታዊ የሕግ ሥራ ሳይሆን “ከእምነት የሚነሣ መታዘዝ” ነው። የገዳማዊ ሕይወት ዋና ተግባርም ይኸው ነው፤ በኢየሱስ ክርስቶስ እምነት ተመሥርቶ ለቃሉ መታዘዝ፤ ይህም ከእራት የሕግ ሥራ የተለየ በኢየሱስ ክርስቶስ እምነት የተገኘ መታዘዝ ነው።

❖ “እርሱ ለእያንዳንዱ እንደ ሥራው ያስረከበዋል፤ በቦን ሥራ በመጽናት ምስጋናና ክብርን የማይጠፋንም ሕይወት ለሚፈልጉ የዘላለምን ሕይወት ይሰጣቸዋል፤ ለዓመፃ በሚታዘዙ እንጂ ለእውነት በማይታዘዙትና በአድመኞች ላይ ግን ቁጣና መቅሠናት ይሆንባቸዋል። ከቀውን በሚያደርግ ሰው ነፍስ ሁሉ መከራና ጭንቀት ይሆንበታል፤ አስቀድሞ በአይሁዳዊ ደግሞም በግሪክ ሰው፤ ነገር ግን በኅ ሥራ ለሚያደርጉ ሁሉ ምስጋናና ክብር ሰላምም ይሆንላቸዋል” ሮሜ 2:6-10

ቅዱስ ጳውሎስ ግልጽ በሆነና በማያሻማ ሁኔታ እያንዳንዱ በማመን አለማመኑ ብቻ ሳይሆን በእምነት ላይ ተመሥርቶ በሠራው ሥራ መሠረት ዋጋው እንደሚሰጠው እየተናገረ፤ በኅ ሥራን ለሚያደርጉ ሁሉ ምስጋናና ክብር እንደሚሆንላቸው እንዲህ በግልጽ እየተናገረ እንዲህ ለማድረግ የሚደክሙ መነኩሳትን “የራሳቸው ጽድቅ ማቆም” ነው። “ክርስቶስን መዘንጋትና ሌላ አዳኝ ፍለጋ ነው” የሚሉት ፐሮቴስታንቶችና የውስጥ አርበኞቻቸው ተሐድሶዎች ከየት አግኝተውት ነው? ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ብሎ የጻፈው ሌላ ጽድቅ ፍለጋ ነው ሊሉን ይሆን? ቅዱስ ጳውሎስ መልእክቱን የጻፈላቸው የሮሜ ክርስቲያኖችንና በመላው ዓለም እስከ ፍጻሜ ዘመን የሚነሡ ክርስቲያኖችን ከክርስቶስ ማዳን ወደ ሌላ ማዳን - በመልካም ሥራችን ብቻ እንድናለን ወደ ማለት እየወሰደ ነው - ማለታቸው መሆኑ እንኳ አይታያለውም? በርግጥ ለእነርሱ አይታያቸውም፤ ምክንያቱም ሞኝና ወረቀት የያዙትን አይለቅም እንደሚባለው አዝማችቸው ያስጨበጧቸውን ብቻ እንጂ አዙሪው ስለማያዩ ከእነርሱ ከዚህ የተሻለ መጠበቅ የለብንም።

❖ በተጨማሪም “በእግዚአብሔር ፊት ሕግን የሚያደርጉት ይጻድቃሉ እንጂ ሕግን የሚሰሙ ጻድቃን አይደሉም” በማለት ሕግን ማድረግ የሚያጸድቅ ተግባር እንጂ የሚያስወቅስ አለመሆኑን መምህራችን ቅዱስ ጳውሎስ በሮሜ መልእክቱ አስተምሮናል። ሮሜ 2:13

ስለሆነም እኛ ስለ እምነትና በእምነት ስለሚገኘው ጽድቅ የተናገረውን እናምናለን፤ ስለ መልካም ሥራና ሕግጋት እግዚአብሔርን ስለ መፈጸም የተናገረውንም እናምናለን። ሁለቱም የሚጣሉና ወይ ይህን አለዚያ ያንን ምረጥ የሚባሉ ሳይሆኑ የሚመጋዘቡ መሆናቸውን፤ መልካም ሥራ በእምነት ላይ ተመሥርቶ የሚያድግ መሆኑን እናምናለንና። እነርሱ ግን ለተር የጨመረውን “በእምነት ብቻ” የሚለውን በማንጠልጠል በሕይወታቸው መልካም ፍሬ ለማፍራት የሚያስፈልገውን ተጋድሎ ለመሸሽ ሲሉ ሰው ሠራሽ መንገድ ፈጥረዋል። ታዲያ እንዲህ የሚያደርጉ ከሆነ በመጽሐፍ “ከፋ በመሥራት ደስ የሚላቸው፤ በጠማማነትም ደስታን የሚያደርጉ፤ መንገዳቸውን የሚጠመዝዙ፤ አካሄዳቸውንም የሚያጣምሙ ናቸው” ተብሎ የተነገረባቸው መሆናቸው አይደለምን? ምሳ. 2:15 ነቢዩም “ወዛቲ ፍናቶሙ ዕቅፍቶሙ እንዘ ይሠምሩ በአፋሆሙ - ይህች መንገዳቸው መሰናክላቸው ናት፤ ከእነርሱም በኋላ የሚመጡ በአፋቸው እሽ ይላሉ” ይላቸዋል። መዝ. 48:13

❖ “በልቶቻችሁንም የዓመፃ የጦር ዕቃ አድርጋችሁ ለጋጢአት አታቅርቡ፤ ነገር ግን ከሙታን ተለይታችሁ በሕይወት እንደምትኖሩ ራሳችሁን ለእግዚአብሔር አቅርቡ፤ በልቶቻችሁንም የጽድቅ የጦር ዕቃ አድርጋችሁ ለእግዚአብሔር አቅርቡ። . . . ስለ ሥጋችሁ ድካም እንደ ሰው ልማድ እላለሁ። በልቶቻችሁ ዓመፃ ሊያደርጉ ለርዕሰነትና ለዓመፃ ባሪያዎች አድርጋችሁ እንዳቀረባችሁ እንደዚሁ በልቶቻችሁ ሊቀደሱ ለጽድቅ ባሪያዎች አድርጋችሁ ለሁን አቅርቡ። ለሁን ግን ከጋጢአት አርነት ወጥታችሁ ለእግዚአብሔርም ተገዝታችሁ ልትቀደሱ ፍሬ አላችሁ፤ መጨረሻውም የዘላለም ሕይወት ነው።” ሮሜ 6:13-22

ይህ “ብልቶችሁንም የጽድቅ የጦር ዕቃ አድርጋችሁ ለእግዚአብሔር አቅርቡ” የሚለው የእግዚአብሔር ቃል ስለ መንፈሳዊ ትጥቅ፣ ስለ ጦር ዕቃ፣ ራሱን ለእግዚአብሔር ስለ ማቅረብ የሚናገረው ሌላ የመጻፍ መንገድ እያሳየ አይደለም፤ በኢየሱስ ክርስቶስ ያመኑ ምእመናን መንፈሳዊ ውጊያ ይዋጉ ዘንድ እንደሚገባቸውና እንዴት ሆነው መዋጋት እንዳለባቸው እያስተማራቸው እንጂ፤ መነኩሳትና ገዳማውያንም በክርስቶስ ባላቸው እምነት አካላቸውን ለእግዚአብሔር የጽድቅ የጦር እቃ አድርገው በማቅረብ ራሳቸውን ለዚህ መንፈሳዊ ጦርነት አዘጋጁ፤ በተቻላቸው መጠን በእርሱ ቸርነት ተጋደሉ እንጂ ሌላ ምን የተለየ ነገር አደረጉ?

ሁለቱ የቆሮንቶስ መልእክታት

❖ “ስለ ጸፋችሁልኝስ ነገር፤ ከሌት ጋር አለመገናኘት ለሰው መልካም ነው። ነገር ግን ስለ ዝሙት ጠንቅ ለእያንዳንዱ ለራሱ ሚስት ትኑረው፤ ለእያንዳንዱት ደግሞ ለራሷ ባል ይኑራት” በማለት ለተቻለው ሰው በድንግልና መኖር የበለጠ እንደሆነ፤ ሆኖም ይህ ለሁሉም ሰለማይሆን ሰዎች በጋብቻ ተወሰነው ይኖሩ ዘንድ እንዲገባ በመልእክቱ ጻፈልን። 1 ቆሮ. 7:1-2 እንዲሁም ስለዚህ ጉዳይ የበለጠ በማብራራት “ሰው ሁሉ እንደ እኔ ሊሆን አወዳለሁና፤ ነገር ግን እያንዳንዱ ከእግዚአብሔር ለራሱ የጸጋ ስጦታ አለው፤ አንዱ እንደዚህ ሁለተኛውም እንደዚያ። ላላገቡና ለመበለቶች ግን እላለሁ፤ እንደ እኔ ቢኖሩ ለእነርሱ መልካም ነው” በማለት ተናገረ። 1 ቆሮ. 7:7-8

በመሆኑም በዘመነ ወንጌል ያለው በድንግልና መኖርና ምንክሰና በሐዲስ ኪዳን ትምህርት በቃልና በተግባር የተመሠረተ እንጂ ከዚህ በተቃራኒ አጽራረ ሃይማኖት የሆኑት አካዛኞቹ ወገኖቻችን እንደሚያውሩት “ሰው ሠራሽ ጽድቅ” እና “ጸረ ወንጌል” አይደለም። በጌታችንና በመድኃኒታችንም ትምህርት፤ በቅዱስ ጳውሎስም ትምህርት ደገኛነቱን ከመንገር ጋር አጽንኦት የተሰጠባቸው፤ አቅጣጫውን ያመላኩትባቸውና ማበረታቻ የተደረገባቸው ናቸው። በዚህ ሕይወት ለመኖር የሚደረገው ውሳኔ ግን የእያንዳንዱ ሰው የራሱ ነጻ ውሳኔ ነው። ማንም በማንም ላይ ይህን ውሳኔ አይዋጅም። ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ለክህነት እንኳ የገድ መንኲሱ አትልም፤ ለሕጋውያንም ክህነት ትሰጣለችና። ይልቁንም የክህነት አገልግሎት ከጥንት ጀምሮ (ከጵጵስና በስተቀር) የበለጠ የተለመደው ለሕጋውያን ካህናት ነበር።

❖ “በእሸቅድምድም ስፍራ የሚደግሙት ሁሉ እንዲሮጡ፤ ነገር ግን አንዱ ብቻ ዋጋውን እንዲቀበል አታውቁምን? እንዲሁም ታገኙ ዘንድ ሩጡ። የሚታገልም ሁሉ በነገር ሁሉ ሰውነቱን ይገዛል፤ እነዚያም የሚጠፋውን አክለል ሊያገኙ ነው፤ እኛ ግን የማይጠፋውን። ስለዚህ እኔ ያለ አሳብ እንደሚሮጥ ሁሉ እንዲሁ አልሮጥም፤ ነፋሱን እንደሚጎስም ሁሉ እንዲሁ አልጋደልም፤ ነገር ግን ለሌሎች ከሰበክሁ በኋላ ራሴ የተጣልሁ እንዳልሆን ሥጋዬን እየጎሰምሁ አስገዛዋለሁ።” 1 ቆሮ. 9:24-27

“ታገኙ ዘንድ ሩጡ” ሲል አንድ ሰው የሚድነው በራሱ ሩጫ ብቻ ነው ማለቱ አይደለም። ይህን ሲል መጻን በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት የተገኘ መሆኑን ዘንግቶም አይደለም። ነገር ግን ይህ እንዳለ ሆኖ በመንፈሳዊ የትሩፋትና የተጋድሎ መስመር የተቻለውን ያህል መሮጥ የሚገባ ስለሆነ ነው። ይህን ቃል በራሱ ካያነው መጻንን በራስ ጥረት ላይ ብቻ ያንጠለጠለው ሊመስል ይችላል። በዚህ ዓለም ባለው ሩጫ ምሳሌ አንጻር የተናገረው ስለ መንፈሳዊ ተጋድሎ ነው። አበውና እማት ገዳማውያን የሚያደርጉት ይኸንን ነው። ከረቂቃነትና ልቡላነ ሥጋ ከሆኑት አጋንንት (ከመኖሩቃንና መሣሪያዎቻቸው) ጋር መታገል። ቅዱስ ጳውሎስ “ታገኙ ዘንድ ሩጡ” በማለት ገና ምንም ነገር ያላገኙ መሆኑንና ማግኘት አለማግኘታቸው የሚወሰነው እንደ አረጋገጣቸው መሆኑን ሲገልጽና ስለ መንፈሳዊ ተጋድሎ ሲናገር በክርስቶስ የተገኘውን የታመነ ቤዛነትና ድኅነት በመዘንጋት አይደለም። በክርስቶስ ቤዛነት በጸጋ የተሰጠውንና በእምነት የሚገኘውን መጻን በተመለከተ ሲናገር ደግሞ ከሰዎች የሚገባውን መንፈሳዊ ተጋድሎ ዘንግቶ አይደለም።

ትክክለኛ (አርቶዶክሳዊ) እምነትና አረዳድ የሚሆነው ለራስ ብቻ የሚሰማውን እያንጠለጠሉ ሌላውን እየጣሉ በመርጥ ሳይሆን ሁሉንም የእግዚአብሔር ቃል በእምነት በመቀበል ስለ አንዱ ሲነገር ሌላኛውንም በማሰብና በመያዝ ሲሆን ብቻ ነው። መናፍቃን ሁል ጊዜም ጠባያቸው ብዙውን የእግዚአብሔር ቃል የሌለ ያህል በመተው አንዱን ወይም ጥቂቱን ቃል ብቻ ይዘው በቆርቆሮ ውስጥ እንዳሉ ጥቂት የባቂላ ፍሬዎች እነዚያን ብቻ እያንኳኑ መረበሽና ማደንቆር ነው።

❖ “እኛም ሁላችን በመጋረጃ በማይክደን ፊት የጌታን ክብር እንደ መስተዋት እያብልጠላቸው መንፈስ ከሚሆን ጌታ እንደሚደረግ ያን መልክ እንመስል ዘንድ ከክብር ወደ ክብር እንለወጣለን” 2 ቆሮ. 3:18

በገዳማዊ ሕይወት የሚጋደሉ አበውና እማት ዓላማቸው ከክብር ወደ ክብር መለወጥ (በእጋ እግዚአብሔር ማደግ) ነው። ሐዋርያው የተናገረውም ይህን ነው። ይህ “ከክብር ወደ ክብር መለወጥ” የተባለውም በአንድ ጊዜ የሚያልቅ ቅጽበታዊ ሳይሆን ሂደታዊና ሱታፊያዊ መሆኑን ያስረዳናል። ሐዋርያው የሚነግረን “ከክብር ወደ ክብር ተለውጠናል” ብሎ ሳይሆን “ከክብር ወደ ክብር እንለወጣለን” ብሎ ነው። ይህም ሂደታዊ እንጂ ቅጽበታዊ አይደለም፤ “ተለውጠናል” ሳይሆን ያለው “እንለወጣለን” ነው። በክርስትና የሚደረጉ መንፈሳዊ ተጋድሎዎች ይህን ከክብር ወደ ክብር መለወጥ - መንፈሳዊ ዕድገት ገንዘብ ለማድረግ ነው። በቤዛንቱ ያመኑ፤ ልጅነትን በጥምቀት ያገኙ፤ በሥጋውና በደሙ የታተሙ ክርስቲያኖች እንደየ ተሰጣቸው ጸጋና እንደየ ሕይወት ምርጫቸው በየአደጋቸው በዚህ የክብር መሰላል ከታች ወደ ላይ ለመውጣት በእግዚአብሔር ቸርነትና ኃይል የሚቻላቸውን ሁሉ ያደርጋሉ። ሰው ሳይጋደል ወደዚህ ክብር አይደርስም፤ ያለ እግዚአብሔር ዕርዳታም ብቻውን ምንም ሊያደርግ አይችልም። ሁሉንም በተገቢው ቦታና ሁኔታ መረዳትና ማድረግ ግን ወሳኝ ነው። አንዱን ብቻ እየያዙ ሌላውን እየተው መርጥ ግን ሁል ጊዜም የሰህተት መንገድ ነው።

❖ “ስለዚህም አንታክትም፤ ነገር ግን የውጭው ሰውነታችን ቢጠፋ እንኳ የውስጡ ሰውነታችን ዕለት ዕለት ይታደሳል” 2 ቆሮ. 4:16

በክርስቲያን ሰው ሕይወት ውስጥ ያለው መንፈሳዊ ሕይወት እንደ ኩራ ውኃ የተገደበና የቆመ ሳይሆን እንደ ፈሳሽ ወንዝ ሕያውና የሚንቀሳቀስ ነው። ጌታችን “እኔ ከምሰጠው ውኃ የሚጠጣ ሁሉ ግን ለዘላለም አይጠማም፤ እኔ የምሰጠው ውኃ በእርሱ ውስጥ ለዘላለም ሕይወት የሚፈልቅ የውኃ ምንጭ ይሆናል እንጂ” በማለት እንደ ተናገረ። ዮሐ. 4:14 ቅዱስ ጳውሎስም “የውስጡ ሰውነታችን ዕለት ዕለት ይታደሳል” በማለት የገለጸው ይህን ነው። መነኩሳት ገዳማውያንም በየዕለቱ በሚያደርጉት ጸም፤ ጸሎት፤ ስማደት፤ ትጋሃ ሌሊትና ብመሳሰሉት ተቀንዮዎች የውስጡን ሰውነት ለማደስና ለማንጸት ያለ መታከት ይጋደላሉ።

❖ “ስለዚህ ደግሞ ብናድር ወይም ተለይተን ብንሆን እርሱን ደስ የምናሰኝ ልንሆን እንቀናለን” 2 ቆሮ. 5:19

የገዳማውያን አባቶቻችንና እናቶቻችን የመነኩሳት ምኞትና ከዚህ “እርሱን [እግዚአብሔርን] ደስ የሚያሰኙ ለመሆን ከመቅናት” ሌላ ምን አለ? ተምኔታቸው ሁሉ በተቻላቸው መጠን እግዚአብሔርን ማስደሰት ነው።

❖ “መልካም ቢሆን ወይም ክፉ እንዳደረገ፤ እያንዳንዱ በሥጋው የተሠራውን በብድራት ይቀበል ዘንድ ሁላችን በክርስቶስ በፍርድ ወንበር ፊት ልንገለጥ ይገባናልና” 2 ቆሮ. 5:10

ቅዱስ ጳውሎስ ከላይ እንደ ተመለከትነውና በሮሜ መልእክቱ ላይ እንደ ገለጸው አሁንም በቆሮንቶስ መልእክቱ ላይም እያንዳንዱ ሰው በእምነት ላይ ሆኖ በሠራው ሥራ መልካምነትም ሆነ ክፉነት ተገቢውን ዋጋ ለማግኘት ለፍርድ የሚቆም መሆኑን አስተማረን። ሐዋርያው ይህን ሲል በክርስቶስ የተገኘውን ጽድቅና ቤዛነት ዘንግቶ ነው ሊባል አይቻልም። ሆኖም አንድ ሰው ለመዳን በክርስቶስ የተገኘውን ድኅነት ማመኑና መቀበሉ እንደ ተጠበቀ ሆኖ በዚያ ላይ ተመሥርቶ ደግሞ "በፍቅር የሚሠራ እምነት" ሊሆን ስለሚገባ መልካም ሥራን መሥራት ይገባዋል። ለዚህ ነው "መልካም ቢሆን ወይም ክፉ እንዳደረገ፤ እያንዳንዱ በሥጋው የተሠራውን በብድራት ይቀበል ዘንድ ሁላችን በክርስቶስ በፍርድ ወንበር ፊት ልንገለጥ ይገባናልና" የተባለው። መልካም ያልሠራ መልካም ዋጋ ሊያገኝ አይችልም። የመንፈሳዊ ተጋድሎና የገዳማዊ ሕይወት ተግባርም ይኸው ነው። እርሱም በክርስቶስ የፍርድ ወንበር ፊት ሲቆሙ እንዳያፍሩና መልካም ዋጋ ለማግኘት እንዲችሉ በዚህ ዓለም ሕይወታቸው መልካም ሥራ መሥራት ነው።

❖ "አብረንም እየሠራን የእግዚአብሔርን ጸጋ በከንቱ እንዳትቀበሉ ደግሞ እንለምናለን" 2 ቆሮ. 6፡1

የእግዚአብሔርን ጸጋ ለመቀበል አብሮ መሥራት እንዲገባ ተናገረ። የእግዚአብሔርን ጸጋ እንዲሁ በከንቱ መቀበል አይገባምና፤ አይቻልምና። ለዚህ ነው "አብረንም እየሠራን የእግዚአብሔርን ጸጋ በከንቱ እንዳትቀበሉ ደግሞ እንለምናለን" በማለት በተማጽኖ ያስተማረው። በገድል በትሩፋት የሚደከሙና የሚጋደሉ ምእመናንም የሚያደርጉት ይህን ነው። መነኩሳት ገዳማውያንም ለማድረግ ደፋ ቀና የሚሉት ይህን ነው፤ ጸጋውን ለማግኘት የሚቻላቸውን ያህል መድከም። የሰው ድካም የእግዚአብሔርን ጸጋ ሊገዛ ወይም የተገባው ሆኖ "ለዚህ ድካሜ ወይም ተጋድሎ ይህን ያህል ጸጋ ይሰጠኝ" ለማለት አይችልም። ሆኖም ጸጋውን ለመቀበል ግን መነሻ ወይም መግቢያ ምክንያት ነው። እግዚአብሔር ለሰነሮችና በሃይማኖት ለማይጋደሉ ጸጋውን አይሰጥምና። በመጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ለልዩ ልዩ አገልግሎት የጠራቸው ሰዎች ሁሉም ማለት ይቻላል የተጠሩት ከሥራ ላይ የሆነውም ለዚህ ነው። ሙሴና ዳዊት በግ ከሚጠብቁበት፤ ጌዴዎን እህል ከሚወቃበት፤ ኤልሳቦ በሮቹን ጠምዶ ከሚያሳርስበት፤ አሞጽ ከላም ጠባቂነት፤ ሐዋርያት ከዓሣ አጥማጅነትና ከቀራጭነት፤ ወዘተ ነበር የተጠሩት።

❖ "በብዙ መጽናት፤ በመከራ፤ በቅጥር፤ በጽንቀት፤ በመገረፍ፤ በወጎኒ፤ በሁከት፤ በድካም፤ እንቅልፍ በማጣት፤ በመጦም፤ በንጽሕና፤ በእውቀት፤ በትዕግሥት፤ በቸርነት፤ በመንፈስ ቅዱስ፤ ግብዝነት በሌለው ፍቅር፤ በእውነት ቃል፤ በእግዚአብሔር ጋደል፤ ለቀኝና ለግራ በሚሆን በጽድቅ የጦር ዕቃ" 2 ቆሮ. 6፡5-8

ቅዱስ ጳውሎስ ይህን ሁሉ ገድልና መከራ የተቀበለው በክርስቶስ እዳኝነት ስላላመነ አልነበረም፤ ወይም ለተራውያን እንደሚሉት ሌላ የመዳኛ መንገድ ፍለጋ አልነበረም። በክርስቶስ የመኑ ሁሉ እንደየ ዓቅማቸው በእንደዚህ ዓይነት የመስቀል ጎዳና መሰማራትና በተግባር ተፈትነው በመታመን ጠላትን ማሳፈርና አምላካቸውን ማክበር ስለሚገባቸው እንጂ። ሰው መንፈሳዊ ተጋድሎ የማያስፈልገው ከሆነ፤ እንዲህ ማድረግ በክርስቶስ የተገኘውን የመዳን ጸጋ ከንቱ ማድረግና ሌላ ጽድቅ ማቆም ከሆነ፤ ቅዱስ ጳውሎስ "የጽድቅ የጦር ዕቃ" ለምን አስፈለገው? ለምንስ ያን ያህል መከራ ተቀበለ? ለምንስ ተጋደለ? የመናፍቃን ዋና ተልእኮና ዓላማ ሰዎችን እንዲህ ካለው በወንጌል ከተሰጠው ትምህርት በተቃራኒ በማስተማር ወደ ዘላለማዊ ሕይወትና ክብር ከሚወስደው መንገድ መውሰድ ነው። ዲያብሎስ የቃሉን ባለቤት ጌታችንን ከመጽሐፍ ቅዱስ ጠቅሶ ሲፈትነው ሞክሮ አልነበረም? ታዲያ ባለቤቱን በራሱ ቃል ለመፈተን ያን ያህል ከደፈረ እኛን ሲፈትነን ምን ይገርማል?

ያን ጊዜ ዲያብሎስ ለጌታችን በመራቡ ያዘነ መስሎ እንደ ቀረበውና በዚያ ሳይሆንለት ሲቀር ወደ ጥቅስ እንደ ሄደ ሁሉ ዛሬም ስለ እኛ መዳን የተቆረቆሩ መስለው ለመጽሐፍ ቅዱስ እውነት ዘብ የቆሙ መስለው፤ ነገር ግን እንደ አባታቸው እንደ ዲያብሎስ መርዛቸውን በማር ለውሰው እያቀረቡልን ነውና እንወቅባቸው፡፡ ዑቅዎሙ ለከለባት - ወሾችን (መናፍቃንን) እወቁባቸው" ተብሏልና፡፡ ፊል. 3፡2

በቅዱስ ጳውሎስ - ትግሃት (እንቅልፍ በማጣት ተብሎ የተገለጸው)፤ ጸም፤ ንጽሕና፤ እውቀት፤ በብዙ መጽናት፤ በመከራ፤ በችግር፤ በጭንቀት፤ በሁከት፤ በድካም፤ በትዕግሥት . . . በእግዚአብሔር ኃይል፤ ለቀኝና ለግራ በሚሆን በጽድቅ የጦር ዕቃ - ተብለው የተገለጹት መንፈሳዊ የተጋድሎ ዓይነቶችና ስልቶች ናቸው በገዳማውያን አበውና እማት ሕይወት የሚተገበሩት፡፡ እያንዳንዱ ሰው በክርስቶስ በተገኘው ቤዛነት ብቻ "ጽድቅ" ተብሎ የሚታወጅለት ቢሆን ኖሮና የእያንዳንዱ ሰው የራሱ መንፈሳዊ ሱታፌ የማያስፈልግ ቢሆን ኖሮ ስለ እነዚህ "የጽድቅ የጦር ዕቃዎች" መናገር ምን ፋይዳ ይኖረው ነበር? ይህን መንፈሳዊ ውጊያ በሁለተኛ ቆሮንቶስ በምዕራፍ 10 ከቁጥር 3-4 ላይ "በሰው ልማድ ምንም እንኳ የምንመላለስ ብንሆን እንደ ሰው ልማድ አንዋጋም፤ የጦር ዕቃችን ሥጋዊ አይደለምና፤ ምሽግን ለመስበር ግን በእግዚአብሔር ፊት ብርቱ ነው" በማለት ደግሞታል፡፡ 2 ቆሮ. 10፡3-4 ፕሮቴስታንት መራሾቹ ተሐድሶዎች እንደሚሉት ሰው ለመዳን የራሱ ድርሻ የሌለውና መንፈሳዊ ተጋድሎ የማያስፈልገው ቢሆን ኖሮ ቅዱስ ጳውሎስ እነዚህን መንፈሳዊ የተጋድሎ ዓይነቶችና መንፈሳዊ ውጊያዎች ለምን ይፈጽማቸው ነበር? ለእኛስ ትምህርት እንዲሆንና እንድንተገብራቸው ለምን ጻፈልን? ተሐድሶዎቹ እንደሚሉት ቢሆን ኖሮ "እነዚህ ነገሮች በክርስቶስ የተገኘውን ጽድቅ ያስረሳሉና፤ ተቃራኒም ናቸውና ከእነርሱ ራቱ" ይል ነበር እንጂ እንዲህ አይልም ነበር፡፡

ሐዋርያው ከተጋደለላቸው የመልካም ምግባር ሕይወቶች መካከል አንዱ "ንጽሕና" ነው፡፡ ይህ ንጽሕናን መጠበቅስ የገዳማውያን መነኩሳትና መነኩሳዪያት አንዱ ተጋድሎ አይደለምን? መጽሐፍ ቅዱስ በአጠቃላይ በእግዚአብሔር ችርነት የተሰጠን መዳን በመስቀል ላይ የተፈጸመ መሆኑን እንደሚነግረን ሁሉ ያን መዳን ገንዘብ ለማድረግ እያንዳንዱ ሰው ከማመን ጀምሮ በተቻለው መጠን መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ወርቀ ባላየንና ባስተማረን በጠባቢ መንገድ መንዝና መጋደል ያለበት መሆኑንም ያስተምረናል እንጂ በክርስቶስ ድነፍልና ንጽሕናን ለመጠበቅ መጋደል፤ እንዲሁም ሰውነትን በገድል ማስጨነቅ አያስፈልገም አይልም፡፡ እንዲህ የሚለው አባባል ጠላት የዘራው እንክርዳድ ብቻ ነው፡፡ እንክርዳድ ደግሞ ከስንዴው ጋር ስለሚመሳሰል መጠንቀቅና መለየት የእያንዳንዱ ድርሻ ነው፡፡

❖ "እንግዲህ ወዳጆች ሆይ፤ የዚህ ተስፋ ቃል ካለን በእግዚአብሔር ፍርሃት ቅድስናን ፍጹም እያደረግን ሥጋንና መንፈስን ከሚያረክስ ሁሉ ራሳችንን እናንጸ።" 2 ቆሮ. 7፡1

ገዳማዊ ሕይወት ዓላማውና ተግባሩ ይኸው ነው፡- ሐዋርያው እንደ ተናገረው "በእግዚአብሔር ፍርሃት ቅድስናን ፍጹም ማድረግ፤ እንዲሁም "ሥጋንና መንፈስን ከሚያረክስ ሁሉ ራሳችንን ማንጸት፡፡" በአንዳንድ ገዳማት ሴቶች ወደ ወንዶች ገዳም እንዳይገቡ የተደረገውም ለዚህ ነው፤ ሥጋንና መንፈስን ከሚያረክስ ነገር ሁሉ ራሱን ለማንጸትና ለመጠበቅ፡፡

❖ "በምንም ከእኛ የተነሣ እንዳትንዱ እንደ እግዚአብሔር ፊቃድ አዝናችኋልና። እንደ እግዚአብሔር ፊቃድ የሆነ ገዘን ጸጸት የሌለበትን፤ ወደ መጻኅም የሚያደርሰውን ንስሐ ያደርጋልና፤ የዓለም ገዘን ግን ሞትን ያመጣል። እነሆ ይህ እንደ እግዚአብሔር ፊቃድ የሆነ ገዘን እንዴት ያለ ትጋት፤ እንዴት ያለ መልስ፤ እንዴት ያለ ቁጣ፤ እንዴት ያለ ፍርሃት፤ እንዴት ያለ ናፍቀት፤ እንዴት ያለ ቅንዓት፤ እንዴት ያለ በቀል በመካከላችሁ አደረገ። በዚህ ነገር ንጽሕን እንደ ሆናችሁ በሁሉ አስረድታችኋል።" 2 ቆሮ. 7፡9-11

ይህም በገዳማውያን አበውና እማት ሕይወት የምናገኘውን ጸጸትንና የንስሐ ኃዘንን፤ እንዲሁም ከእርሱ የሚወጣውን ትጋት፤ ፍትሐ እግዚአብሔርን መፍራት፤ ለመንፈሳዊ ገድል ትሩፋት መቅናት ነው ሐዋርያው በመልእክቱ የገለጸው፡፡ ቅዱስ ጳውሎስ የገለጸው ስለ ፈጸሙት ኃጢአት እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ማዘንና መጸጸት፤ እንዲሁም ለመንፈሳዊ ገድልና ትሩፋት ከልብ መቃጠልና መንፈሳዊ ቅንዓት መቅናት የገዳማዊ ሕይወት የየሰለት ተግባራትና መሠረታውያን ናቸው፡፡

❖ “እንግዲህ አገልጋዮቹ ደግሞ የጽድቅን አገልጋዮች እንዲመሰሉ ራሳቸውን በለውጡ ታላቅ ነገር አይደለም፤ ፍጻሜያቸውም እንደ ሥራቸው ይሆናል።” 2 ቆሮ. 11:15

አሁንም የእያንዳንዱ ሰው ፍጻሜ “እንደ ሥራቸው” ይሆናል በማለት በእምነት ላይ (እምነት ብቻ ሳይሆን) ሥራም ፍጻሜን በመወሰን ላይ የራሱ ድርሻ ያለው መሆኑን መምህራችን ቅዱስ ጳውሎስ አስተማረን፡፡

የገላትያ መልእክት

❖ “እኛ በፍጥረት አይሁድ ነን፤ ኃጢአተኞችም የሆኑ አሕዛብ አይደለንም፤ ነገር ግን ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን እንዲጸድቅ እንጂ በሕግ ሥራ እንዳይሆን አውቀን፤ ሥጋን የለበሰ ሁሉ በሕግ ሥራ ስለማይጸድቅ፤ እኛ ራሳችን በሕግ ሥራ ሳይሆን በክርስቶስ እምነት እንጸድቅ ዘንድ በክርስቶስ ኢየሱስ እምነናል። ነገር ግን በክርስቶስ ልንጸድቅ የምንፈልግ ሰንሆን ራሳችን ደግሞ ኃጢአተኞች ሆነን ከተገኘን፤ እንግዲያስ ክርስቶስ የኃጢአት አገልጋይ ነዋ? አይደለም።” ገላ. 2:15-17

“ነገር ግን ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን እንዲጸድቅ እንጂ በሕግ ሥራ እንዳይሆን አውቀን ሥጋን የለበሰ ሁሉ በሕግ ሥራ ስለማይጸድቅ እኛ ራሳችን በሕግ ሥራ ሳይሆን በክርስቶስ እምነት እንጸድቅ ዘንድ በክርስቶስ ኢየሱስ እምነናል” በማለት በግልጽ እንደ ተናገረው “ሥራ” እያለ የገለጸው በክርስቶስ ሳያምኑ ሕገ ኦሪትን በመፈጸም እንድናለን ይሉ ለነበሩ አይሁዳውያን መሆኑንና “ሥራ” ያለውም በሕገ ኦሪት ያለውን ሥራ መሆኑን በግልጽ ያሳያል፡፡ በመቀጠልም “ሥራ” ሲል በክርስቶስ እምነት የሚፈጸመውን መንፈሳዊ ምግባር ትሩፋት ማለቱ አለመሆኑንና ይህ አያስፈልግም እንደ ማለት ተደርጎ እንዳይወሰድ ለማስጠንቀቅ ወደ ሌላ ጉዳይ ከመግባቱ በፊት ከዚያው በመቀጠል “ነገር ግን በክርስቶስ ልንጸድቅ የምንፈልግ ሰንሆን ራሳችን ደግሞ ኃጢአተኞች ሆነን ከተገኘን፤ እንግዲያስ ክርስቶስ የኃጢአት አገልጋይ ነዋ? አይደለም” በማለት አስጠነቀቀን፡፡

ስለዚህ “ሥጋን የለበሰ ሁሉ በሕግ ሥራ ስለማይጸድቅ” የተባለው “ሥራ” የሕገ ኦሪት ሥራ እንጂ በክርስቶስ በማመን የሚፈጸመው አይደለም፡፡ መንፈሳዊ ተጋድሎ እንደሚያስፈልግ በዚህ በገላትያ መልእክቱ ላይ አስተምሯል፡፡ ለአብነትም “በመልካም ትሮጦ ነበር፤ ለእውነት እንዳትታዘዙ ማን ከለከላችሁ?” በማለት በመልካም ምግባር መሮጥና መጋደል እንዲገባ ተናገረ፡፡ ገላ. 5:17 እንዲሁም “በነጻነት ልንኖር ክርስቶስ ነጻነት አወጣን፤ እንግዲህ ጸንታችሁ ቁሙ፤ እንደ ገናም በባርነት ቀንበር አትያዙ” በማለት በጌታችን ያገኘነውን ነጻነት ለመጠበቅና ወደ ባርነት ቀንበር ላለመመለስ መታገል እንዲገባ ተናገረ እንጂ አንድ ጊዜ የዳንን ስለ ሆነ እና ነጻ ስለ ወጣን ከአሁን በኋላ ምንም አይደርስብንም እያላችሁ ተመኩ፤ ተዘልላችሁ ተቀመጡ አላለንም።” ገላ. 5:1 ሲያጠቃልልም “ልጆቼ ሆይ፤ ክርስቶስ በእናንተ አስከሣል ድረስ ዳግመኛ ስለ እናንተ ምጥ ይዞኛል” በማለት መንፈሳዊ ዕድገትና መዳን ምን ያህል ከባድ መሆኑንና ሕፃን ልጅ ጸንሶ እንደ መውለድና እንደ ማሳደግ ድካም የሚጠይቅ ሂደት እንጂ ቅጽበታዊ አለመሆኑን ይገልጻል፡፡ ገላ. 4:19

ሌሎች የቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት

በሌሎች መልእክታቱም ይህን መሠረታዊ ጉዳይ የሚያስተምሩና የሚያብራሩ ብዙ ጥቅሶች አሉ፡፡ ሃሳባቸውና ጭብጣቸው ከላይ ከተብራራው ጋር አንድ እና ተመሳሳይ ስለሆነ ለአብነት እንዲሆን የተወሰኑትን ብቻ አለፍ አለፍ አድርገን በማንሳት ይህን ጉዳይ እንቋጨዋለን፡፡

❖ “የዲያብሎስን ሽንገላ ትቃወሙ ዘንድ እንዲቻላችሁ የእግዚአብሔርን ዕቃ ጦር ሁሉ ልበሱ። መጋደላችን ከደምና ከሥጋ ጋር አይደለምና፤ ከአለቆችና ከሥልጣናት ጋር ከዚህም ከጨለማ ዓለም ገዢች ጋር በሰማያዊም ስፍራ ካለ ከክፋት መንፈሳውያን ሠራዊት ጋር ነው እንጂ። ስለዚህ በክፉው ቀን ለመቃወም፤ ሁሉንም ፈጽማችሁ ለመቆም እንድትችሉ የእግዚአብሔርን ዕቃ ጦር ሁሉ አንሁ። እንግዲህ ወገባችሁን በእውነት ታጥቃችሁ፤ የጽድቅንም ጥሩር ለብላችሁ፤ በሰላም ወንጌልም በመዘጋጀት እግሮቻችሁ ተጫምተው ቁሙ፤ በሁሉም ላይ ጨምራችሁ የሚንበለበሉትን የክፉውን ፍላጻዎች ሁሉ ልታጠፉ የምትችሉበትን የእምነትን ጋሻ አንሁ፤ የመዳንንም ራስ ቁር የመንፈስንም ሰይፍ ያዙ፤ እርሱም የእግዚአብሔር ቃል ነው።” ኤፌ. 6:11-17

❖ “በጸሎትና በልመናም ሁሉ ዘወትር በመንፈስ ጸልዩ፤ በዚህም አሳብ ስለ ቅዱሳን ሁሉ እየለመናችሁ በመጽናት ሁሉ ትጉ” ኤፌ. 6:11-18

❖ “ባሪያ ቢሆን ወይም ጨዋ ሰው፤ እያንዳንዱ የሚያደርገውን መልካም ነገር ሁሉ ከጌታ በብድራት እንዲቀበለው ታውቃላችሁና።” ኤፌ. 6:8

እነዚህ ሁሉ የገዳማውያን መነኩሳት ተግባራት ናቸው፡፡

❖ “ወንድሞች ሆይ፤ እኔ ገና እንዳልያዝሁት እቂጥራለሁ፤ ነገር ግን አንድ ነገር አደርጋለሁ፤ በኋላዬ ያለውን እየረሳሁ በፊቴ ያለውን ለመያዝ እዘረጋለሁ፤ በክርስቶስ እየሰሰ ከፍ ከፍ ያለውን የእግዚአብሔርን መጥራት ዋጋ እንዳገኝ ምልክትን እፈጥናለሁ።” ፊል. 3:13-14

❖ “በበን ሥራ ሁሉ ፍሬ እያፈራችሁ በእግዚአብሔርም እውቀት እያደጋችሁ፤ ከደስታም ጋር በሁሉ ለመጽናትና ለመታገሥ እንደ ክብሩ ጉልበት መጠን በኃይል ሁሉ እየበረታችሁ፤ በቅዱሳንም ርስት በብርሃን እንድንካፈል ያበቃንን አብን እያመሰገናችሁ፤ በነገር ሁሉ ደስ ልታሰኙ ለጌታ እንደሚገባ ትመላሰሱ ዘንድ እንለምናለን።” ቆላ. 1:10-12

❖ “ጢሞቴዎስ ልጄ ሆይ፤ አስቀድሞ ስለ አንተ እንደ ተነገረው ትንቢት፤ በእርሱ መልካም ጦርነት ትዋጋ ዘንድ ይህችን ትእዛዝ አደራ እሰጥላሁ፡፡” 1 ጢሞ. 1:18

❖ “አንተ ግን የእግዚአብሔር ሰው ሆይ፤ ከዚህ ሸሽ፤ ጽድቅንና እግዚአብሔርን መምሰል እምነትንም ፍቅርንም መጽናትንም የዋህነትንም ተከታተል። መልካሙን የእምነት ገድል ተጋደል፤ የተጠራህለትንም በብዙም ምስክሮች ፊት በመልካም መታመን የታመንህለትን የዘላለምን ሕይወት ያዝ።” 1 ጢሞ. 6:11-12

❖ “ለዚህም ነገር ደግሞ በእኔ በኃይል እንደሚሠራ እንደ አሠራሩ እየተጋደልሁ እደከማለሁ።” ቆላ. 1:29

❖ “እንግዲህ በምድር ያሉቱን ብልቶቻችሁን ግደለ፤ እነዚህም ዝሙትና ርዝሳት ፍትወትም ከፋ ምኞትም ጣእትንም ማምለክ የሆነ መጎምጀት ነው። በእነዚህም ጠንቅ የእግዚአብሔር ቁጥጣ በማይታዘዙ ልጆች ላይ ይመጣል።” ቆላ. 3:5-6

- ❖ “ሰውነትን ለሥጋዊ ነገር ማሰለመድ ለጥቂት ይጠቅማልና፤ እግዚአብሔርን መምሰል ግን የአሁንና የሚመጣው ሕይወት ተስፋ ስላለው፤ ለነገር ሁሉ ይጠቅማል። ይህ ቃል የታመነ፤ ሁሉም እንዲቀበሉት የተገባ ነው፤ ይህን ለማግኘት እንደክማለንና፤ ስለዚህም እንሰደባለን፤ ይህም ሰውን ሁሉ ይልቁንም የሚያምኑትን በሚያድን በሕያው አምላክ ተስፋ ስለምናደርግ ነው።” 1 ጢሞ. 4:8-10

ታዲያ ሲያምን አንድ ጊዜ መዳኑ የተፈጸመና ያለቀ ከሆነና የእርሱ ድርሻ ካልነበረው “ይህን ለማግኘት እንደክማለን” ለምን አለ?

- ❖ “በእምነትና በትዕግሥትም የተስፋውን ቃል የሚወርሱትን እንድትመሰሉ እንጂ ዳተኞች እንዳትሆኑ፤ ተስፋ እስኪሞላ ድረስ እያንዳንዳችሁ ያን ትጋት እስከ መጨረሻ እንድታሳዩ እንመኛለን።” ዕብ. 6:11-12
- ❖ ቃሉ የታመነ ነው። እግዚአብሔርንም የሚያምኑት በመልካም ሥራ በጥንቃቄ እንዲጸኑ፤ እነዚህን እስረግጠህ እንድትናገር እፈቅዳለሁ። ይህ መልካምና ለሰዎች የሚጠቅም ነው” ቲቶ 3:18
- ❖ “ከወገናችንም ያሉት ደግሞ ፍሬ ቢሰጥ ሆነው እንዳይቀሩ የግድ ስለሚያስፈልገው ነገር በመልካም ሥራ እንዲጸኑ ይማሩ።” ቲቶ 3:14
- ❖ “ለፍቅርና ለመልካምም ሥራ እንድንነቃቃ እርስ በርሳችን እንተያይ” ዕብ. 10:24
- ❖ “ነገር ግን መልካም ማድረግን ለሌሎችም ማካፈልን አትርሱ፤ እንዲህ ያለው መሥዋዕት እግዚአብሔርን ደስ ያስኾዋልና።” ዕብ. 13:16
- ❖ “በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል በፊቱ ደስ የሚያስኘውን በእናንተ አያደረገ ፈቃዱን ታደርጉ ዘንድ በመልካም ሥራ ሁሉ ፍጹማን ያድርጋችሁ፤ ለእርሱ እስከ ዘላለም ድረስ ክብር ይሁን፤ አሜን።” ዕብ. 13:21

ይህ ሁሉ ቃል እግዚአብሔር የሚያስረዳው እንደ ሌሎቹ ክፍለ ምንጣባት ሁሉ እግዚአብሔር እኛን ለማዳን ማድረግ የነበረበት ነገር ሁሉ - የእግዚአብሔር ጽድቅ - በኢየሱስ ክርስቶስ የተፈጸመና የታተመ ቢሆንም እኛ ይህን የ “እግዚአብሔር ጽድቅ” ገንዘብ ለማድረግና ለመያዝ በመንፈሳዊ ተጋድሎ መጋደል የሚገባንና ሱታፊ ያለን መሆኑን ነው። ገዳማውያን መነኩሳት የሚያደርጉትም ይህንን ነው። ከዚህ ውጭ የእግዚአብሔር ማዳን ስለ ተፈጸመ፤ መዳን በእምነት ብቻ ስለሆነ እኔም መዳኔን ፈጽሜያለሁ፤ ምንም ማድረግ አያስፈልገኝም የሚለው ሉተር ያመነጨውና ሌሎች ከዚህ መራራ ምንጭ እየጠጡለት ያለው ድፍርስና የተበከለ ትምህርት ግን በቅዱስ ጳውሎስም ሆነ በአጠቃላይ በመጽሐፍ ቅዱስ ቦታ የሌለው የፈጠራ ትምህርት ነው።

7.5 ክርስቲያናዊ መልካም ሥራ - በቅ. ጲፕሮስ፣ በቅ. ዮሐንስ፣ በቅ. ያዕቆብ እና በቅ. ይሁዳ መልእክታት

- ❖ “ሕይወትን ለወድ መልካሞችንም ቀኖች ሊያይ የሚፈልግ ሰው ምላሱን ከከፋ ከንፈሮቹንም ተንኩልን ከመናገር ይከልከል፤ ከከፋ ፈቀት ይበል፤ መልካምንም ያድርግ፤ ሰላምን ይሻ ይከተለውም፤ የጌታ ዓይኖች ወደ ጸድቃን ናቸውና፤ ጆሮዎቹም ለጸሎታቸው ተከፍተዋል፤ የጌታ ፊት ግን ከፋ ነገርን በሚያደርጉ ላይ ነው። በጎንም ለማድረግ ብትቀኑ የሚያስጨንቃችሁ ማን ነው?” 1 ጴጥ. 10-13

❖ “ሰለ ክቶ ምኞት በዓለም ካለው ጥፋት አምልጣችሁ ከመለኰት ባሕርይ ተከፋዮች በተሰፋ ቃል እንድትሆኑ፤ በእነዚያ ክብርና በጎነት የተከበረና እጅግ ታላቅ የሆነ ተስፋን ሰጠን። ስለዚህም ምክንያት ትጋትን ሁሉ እያሳያችሁ በእምነታችሁ በጎነትን ጨምሩ፤ በበጎነትም እውቀትን፤ በእውቀትም ራስን መግዛት፤ ራስንም በመግዛት መጽናትን፤ በመጽናትም እግዚአብሔርን መምሰል፤ እግዚአብሔርንም በመምሰል የወንድማማችን መዋደድ፤ በወንድማማችም መዋደድ ፍትርን ጨምሩ። እነዚህ ነገሮች ለእናንተ ሆነው ቢበዙ፤ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ እውቀት ሥራ ፈቶችና ፍሬ ቢሰጥ እንዳትሆኑ ያደርጉላችኋልና፤ እነዚህ ነገሮች የሌሎች ዕውር ነውና፤ በቅርብም ያለውን ብቻ ያያል፤ የቀደመውንም ኃጢአተኛ መንጻት ረስቶአል። ስለዚህ ወንድሞች ሆይ፤ መጠራታችሁንና መመረጣችሁን ታጸኑ ዘንድ ከፊት ይልቅ ትጉ፤ እነዚህን ብታደርጉ ክቶ አትሰናከሉምና።” 2 ጴጥ. 1:4-10

❖ “በጌታችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ እውቀት ከዓለም ርዞሰት ካመለጡ በኋላ ዳግመኛ በእርሷ ተጠባልፈው የተሸነፉ ቢሆኑ፤ ከፊተኛው ኑሯቸው ይልቅ የኋለኛው የባሰ ሆኖባቸዋል። አውቀዋት ከተሰጣቸው ከቅድስት ትእዛዝ ከሚመለሱ የጽድቅን መንገድ ባላወቁት በተሻላቸው ነበርና። ውሻ ወደ ትፋቱ ይመለሳል፤ ደግሞ የታጠበች እርያ በጭቃ ለመንከባለል ትመለሳለች እንደሚባል እውነተኞች ምሳሌዎች ሆኖባቸዋል።” 2 ጴጥ. 2:20-22

❖ “አሁንም፤ ልጆች ሆይ፤ በሚገለጥበት ጊዜ እምነት እንዲሆንልን በመምጣቱም በእርሱ ፊት እንዳናፍር በእርሱ ኑሩ።” 1 ዮሐ. 2:28

❖ “ትእዛዜቱም ይህች ናት፤ በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም እናምን ዘንድ፤ ትእዛዝንም እንደ ሰጠን እርሱ በርሳችን እንዋደድ ዘንድ። ትእዛዜንም የሚጠብቅ በእርሱ ይኖራል፤ እርሱም ይኖርበታል፤ በዚህም በእኛ እንዲኖር ከሰጠን ከመንፈሱ እናውቃለን።” 1 ዮሐ. 3:23-24

❖ “ቃሉን የምታደርጉ ሁኑ እንጂ ራሳችሁን እያሳታችሁ የምትሰሙ ብቻ አትሁኑ። ቃሉን የሚሰማ የማያደርገውም ቢኖር የተፈጥሮ ፊቱን በመስተዋት የሚያይን ሰው ይመስላል፤ ራሱን አይቶ ይሄዳልና፤ ወዲያውም እንደ ምን እንደ ሆነ ይረሳል። ነገር ግን ነጻ የሚያወጣውን ፍጹሙን ሕግ ተመልከቱ የሚጸናበት፤ ሥራንም የሚሠራ እንጂ ሰምቶ የሚረሳ ያልሆነው በሥራው የተባረከ ይሆናል።” ያዕ. 2:22-25

❖ “ከእናንተ ጥበበኛና አስተዋይ ማን ነው? በመልካም አኗኗር ሥራውን በጥበብ የዋህነት ያሳይ።” ያዕ. 3:13

❖ “ዳጆች ሆይ፤ ስለምንካፈለው ስለ መዳናችን ልጽፍላችሁ እጅግ ተግባራዊ ሳለሁ፤ ለቅዱሳን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ስለ ተሰጠ ሃይማኖት እንድትጋደሉ እየመከርኋችሁ እጽፍላችሁ ዘንድ ግድ ሆነብኝ።” ይሁዳ ቁ. 3

እነዚህ ሁሉ የሚያስተምሩን ከላይ የተገለጸውን - እያንዳንዱ ሰው በእምነት ላይ ሆኖ ክርስቲያናዊ መልካም ሥራ መመራትና መንፈሳዊ ተጋድሎ መጋደል የሚገባው መሆኑን ነው። መነኩሳት ገዳማውያን የሚያደርጉትም ይህንን ነው።